

แนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษาสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

โดย

พุดด้วง จำปาทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเกษตรอินทรีย์)
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2565

ECOTOURISM INTERPRETATION MANAGEMENT APPROACH
A CASE STUDY OF SRI NAKHON KHUEAN KHAN PARK
AND BOTANICAL GARDEN

BY

PODDUANG CHAMPATONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE (ORGANIC FARMING MANAGEMENT)
DEPARTMENT OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY
FACULTY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2022

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วิทยานิพนธ์

ของ

พุดด้วง จำปาทอง

เรื่อง

แนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาสวนสาธารณะและ
สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเกษตรอินทรีย์)

เมื่อ วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2565

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริส ทองเชื้อ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต อธิณวัฒน์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาวรรณ์ เชื้อบุญ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรประภา เทพศิลป์วิสุทธิ์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเพชร จิระจรกุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาสวนสาธารณะและสวน พฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ชื่อผู้เขียน	พุดด้วง จำปาทอง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการเกษตรอินทรีย์)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต อนุวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาวรรณ เชื้อบุญ
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1. ศึกษารูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ 2. ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ และ 3. เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ผลการศึกษาพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีการจัดการการสื่อความหมายแบบผสมผสานทั้งการสื่อความหมายแบบใช้นักสื่อความหมายและการสื่อความหมายโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมมีทัศนคติต่อสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ว่าสามารถแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายได้ครบทั้ง 3 วัตถุประสงค์ได้แก่ 1. เพื่อความรู้ความเข้าใจ 2. เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน และ 3. เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามยังมีสื่อและแหล่งเรียนรู้บางแหล่งที่ควรได้รับการปรับปรุงให้มีความต่อเนื่องในการสื่อความหมาย นอกจากนี้ในด้านการจัดการสวนนั้นยังคงมีประเด็นด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ในการจัดการการสื่อความหมาย

(2)

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ตลอดจนสร้างความประทับใจให้ผู้เยี่ยมชมได้เลือกเดินทางหรือเดินทางกลับมาท่องเที่ยวยังสถานที่เชิงนิเวศแห่งนี้อีก

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การสื่อความหมายเชิงนิเวศ, สวนสาธารณะ, สวนพฤกษชาติ, ผู้เยี่ยมชม

Thesis Title	ECOTOURISM INTERPRETATION MANAGEMENT APPROACH A CASE STUDY OF SRI NAKHON KHUEAN KHAN PARK AND BOTANICAL GARDEN
Author	Podduang Champatong
Degree	Master of science (Organic Farming Management)
Department /Faculty/University	Agricultural Technology Faculty of Science and Technology Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Dusit Athinuwat, Ph.D.
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Wilawan Chuaboon, Ph.D.
Academic Year	2022

ABSTRACT

This research has three objectives: 1. A study of the communication patterns in eco-tourism sites, parks and botanical gardens at Si Nakhon Khuean Khan, 2. A study of the attitudes of stakeholders towards meaning in ecotourism sites, parks and botanical gardens at Si Nakhon Khuean Khan and 3. Propose guidelines for the management of interpretation in eco-tourism sites, parks and botanical gardens at Si Nakhon Khuean Khan.

The results of the study revealed that Ecotourism attraction, Sri Nakhon Khuean Khan Botanic Garden Park has a mix of interpretive management, both interpreter-based and non-interpreter-based interpretation. However, visitors have an attitude towards media and learning resources within the park. This can demonstrate the purpose of interpreting all three objectives Including 1. for knowledge and understanding 2. For entertainment and enjoyment and 3. For conservation and sustainable development. However, there are still some media and learning resources that should be improved to ensure continuity in communicating the meaning. In addition to the management of the park, there are still other facility management issues for completeness in the management of the interpretation of eco-tourism, parks

and the Sri Nakhon Khuean Khan Botanical Garden. As well as impressing visitors to choose to travel or return to visit this eco-friendly place.

Keywords : Eco-Tourism, EcoInterpretatio, Park, Botanical garden, Visitor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตากรุณา ตลอดจนการชี้แนะแนวทางจากกรรมการทุกท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต อธิณูวัฒน์ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่คอยให้คำแนะนำยามที่ผู้วิจัยเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถหาทางแก้ไขได้ ตลอดจนชี้จุดบกพร่องในงานวิจัยเพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริส ทองเชื้อ, กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาวรรณ เชื้อบุญ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรประภา เทพศิลป์วิสุทธิ์ ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการ รวมถึงช่วยชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร วัฒนาศาสตร์ ที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวิจัย ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณพิสมัย โพธิ์ศรี ที่คอยให้คำแนะนำ ตลอดจนมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ข้าพเจ้าจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่เป็นกำลังใจสำคัญให้ข้าพเจ้า ตลอดจนสนับสนุนการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

พุดด้วง จำปาทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดการสื่อความหมาย	6
2.1.1 นิยามความหมายของการสื่อความหมาย	6
2.1.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย	11
2.1.3 หลักการสื่อความหมาย	12
2.1.4 รูปแบบการสื่อความหมาย	19
2.1.5 กระบวนการการสื่อความหมาย	24

2.2. แนวคิดการท่องเที่ยว	25
2.2.1 นิยามความหมายของการท่องเที่ยว	25
2.2.2 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว	26
2.2.3 ประเภทของการท่องเที่ยว	27
2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	29
2.3.1 นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	29
2.3.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	31
2.3.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	32
2.4 ทฤษฎีทัศนคติ	33
2.4.1 นิยามความหมายของทัศนคติ	33
2.4.2 องค์ประกอบของทัศนคติ	34
2.4.3 ประเภทของทัศนคติ	36
2.5 ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา	37
2.5.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา	37
2.5.2 ประวัติความเป็นมา	40
2.5.3 ความสำคัญของพื้นที่ศึกษา	40
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.6.1 ประเด็นการสื่อความหมาย	42
2.6.2 ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	45
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	45
3.2 ประชากรที่ใช้ศึกษา	45
3.2.1 กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ	45
3.2.2 กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ	45
3.3 ขอบเขตการวิจัย	46
3.4 อุปกรณ์และวิธีการ	46
3.4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ	46
3.4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ	47

3.5	วิธีการดำเนินการวิจัย	47
3.5.1	ศึกษาหาข้อมูลและกำหนดหัวข้องานวิจัย	47
3.5.2	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3.5.3	การออกแบบคำถามเพื่อการวิจัยตามแนวคิดการสื่อความหมาย	47
3.5.4	การดำเนินการทดสอบ	47
3.5.5	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	48
3.5.6	การวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การประเมินระดับความพึงพอใจ สเกลเชิงเส้น	48
3.5.7	นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาจัดตามเกณฑ์การประเมิน	48
3.5.8	นำเสนอแนะรูปแบบและแนวทางการสื่อความหมายกับ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	48
3.5.9	สรุปผลการดำเนินงาน	48
3.5.10	นำเสนองานวิจัย	48
3.6	การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.6.1	การสังเกตการณ์ภาคสนามแบบมีส่วนร่วม	48
3.6.2	การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย เชิงคุณภาพตามที่ได้กำหนด	49
3.6.3	การเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย เชิงปริมาณตามที่ได้กำหนด	49
บทที่ 4	ผลการวิจัยและอภิปรายผล	50
4.1	รูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	51
4.1.1	การสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมาย	51
4.1.2	การสื่อความหมายโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย	53
4.1.2.1	ไสตท์ศนูปรณ์	53
4.1.2.2	แผ่นป้ายบรรยาย	54
4.1.2.3	สิ่งพิมพ์	55
4.1.2.4	กิจกรรมดำเนินด้วยตนเอง	55
4.1.2.5	ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง	60

4.1.2.6 นิทรรศการ	74
4.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยว เชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	76
4.2.1 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศ เพื่อความรู้และความเข้าใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	76
4.2.2 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศเพื่อ ความบันเทิงและความเพลิดเพลินต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	81
4.2.3 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศเพื่อ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	84
4.2.4 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เขื่อนขันธ์	89
4.2.5 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณต่อการจัดการการสื่อความหมาย ธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	95
4.3 การเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิง นิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	131
5.1 รูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะ และสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	131
5.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยว เชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	133
5.2.1 วัตถุประสงค์เพื่อความรู้ความเข้าใจ	133
5.2.2 วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน	134
5.2.3 วัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน	135

	(10)
5.3 เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	136
5.4 การอภิปรายผล	137
5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	141
รายการอ้างอิง	142
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ	145
ภาคผนวก ข แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ	146
ประวัติผู้เขียน	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงนियามการสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ	8
2.2 แสดงการเดินทางมาสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	39
3.1 แสดงระดับค่าเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพของสื่อและแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	48
4.1 แสดงเนื้อหาที่ถูกละเลยสื่อความหมายผ่านสื่อและแหล่งในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	75
4.2 แสดงวัตถุประสงค์สื่อและแหล่งที่ถูกละเลยสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	89
4.3 แสดงค่าเฉลี่ยสื่อและแหล่งที่ถูกละเลยสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	126
4.4 แสดงระดับสื่อและแหล่งที่ถูกละเลยสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	126
4.5 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	127
4.6 แสดงระดับความพึงพอใจในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	127
4.7 แสดงเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	129
4.8 แสดงปัญหาและการเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมาย (ประเด็นการจัดการสวนสาธารณะฯ) ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	130

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงป้ายแสดงชื่อสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัดสมุทรปราการ	38
2.2 แสดงแผนที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัดสมุทรปราการ	38
2.3 แสดงภาพมุมสูงสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัดสมุทรปราการ	39
4.1 แสดงให้เห็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรี นครเขื่อนขันธ์	52
4.2 แสดงเว็บไซต์สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	53
4.3 แสดงแผ่นป้ายสื่อความหมาย	54
4.4 แสดงให้เห็นสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรี นครเขื่อนขันธ์	55
4.5 แสดงหอชมนกแหล่งสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์	56
4.6 แสดงประกาศเนื้อหาความรู้ ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์	57
4.7 แสดงประกาศข้อห้าม ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เขื่อนขันธ์	57
4.8 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	58
4.9 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	58
4.10 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	59
4.11 แสดงสะพานเขื่อนขันธ์มรรคาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เขื่อนขันธ์	60
4.12 แสดงข้อมูลดงจากภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	62

4.13 แสดงข้อมูลระบบนิเวศดงจากภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เชื่อนขันธ	62
4.14 แสดงการฟื้นฟูป่าเพื่อการเรียนรู้เชิงนิเวศ	63
4.15 แสดงการฟื้นฟูป่าเพื่อการเรียนรู้เชิงนิเวศ	63
4.16 แสดงวิถีชีวิตริมบึงในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	64
4.17 แสดงวิถีชีวิตริมบึงในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	64
4.18 แสดงทางไปหอดูนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	65
4.19 แสดงต้นลำพูในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	65
4.20 แสดงต้นลำพูในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	66
4.21 แสดงข้อมูลป่าบึงชุ่มน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	66
4.22 แสดงข้อมูลป่าบึงชุ่มน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนขันธ	67
4.23 แสดงข้อมูลป่าชายเลนน้ำกร่อยในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เชื่อนขันธ	67
4.24 แสดงป้ายบ่งบอกเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	68
4.25 แสดงเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	68
4.26 แสดงเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	69
4.27 แสดงป้ายบ่งบอกเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	69
4.28 แสดงข้อมูลไทรย้อยใบคู้จุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	70
4.29 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	70
4.30 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	71
4.31 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	71
4.32 แสดงต้นนนทรีจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	72
4.33 แสดงข้อมูลเต่าร้างจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	72
4.34 แสดงบึงน้ำจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	73
4.35 แสดงบึงน้ำจุดชมวิวน่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น	73
4.36 แสดงนิทรรศการกลางแจ้งภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เชื่อนขันธ	74
4.37 แสดงนิทรรศการกลางแจ้งภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เชื่อนขันธ	75
4.38 แสดงข้อมูลการขยายเผ่าพันธุ์ของดงจากในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเชื่อนขันธ	78

4.39	แสดงเส้นทางธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	78
4.40	แสดงเส้นทางธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	79
4.41	แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	80
4.42	แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	80
4.43	แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	81
4.44	แสดงฝูงปลาที่มอบความเพลิดเพลินให้กับผู้เยี่ยมชม	83
4.45	แสดงฝูงปลาที่มอบความเพลิดเพลินให้กับผู้เยี่ยมชม	83
4.46	แสดงสะพานทางเชื่อมเยี่ยมชมป่าจาก	85
4.47	แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน	86
4.48	แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน	86
4.49	แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน	87
4.50	แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน	87
4.51	แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน	88
4.52	แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน	88
4.53	แสดงจุดจอดรถจักรยานภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	91
4.54	แสดงห้องน้ำภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	91
4.55	แสดงห้องน้ำภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	92
4.56	แสดงจุดจอดรถเข็นภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	92
4.57	แสดงจุดจอดรถเข็นภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	93
4.58	แสดงศาลพระภูมิภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	93
4.59	แสดงแหล่งซื้ออาหารปลาและจุดเชื่อมโยงกับชุมชนของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	94
4.60	แสดงแหล่งซื้ออาหารปลาและจุดเชื่อมโยงกับชุมชนของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	94
4.61	แสดงแผนภูมิวัตถุประสงค์ของผู้เยี่ยมชมในการเดินทางมายังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	96

4.62	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	97
4.63	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	98
4.64	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	99
4.65	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของแผ่นป้ายบรรยาย	100
4.66	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของแผ่นป้ายบรรยาย	101
4.67	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของแผ่นป้ายบรรยาย	102
4.68	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของหอชมนก	103
4.69	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของหอชมนก	104
4.70	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของหอชมนก	105
4.71	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของสะพานเชื่อมชั้นมัธมรรคา	106
4.72	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของสะพานเชื่อมชั้นมัธมรรคา	107
4.73	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของสะพานเชื่อมชั้นมัธมรรคา	108
4.74	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางกรีนฟูป่าเชิงนิเวศ	109
4.75	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางกรีนฟูป่าเชิงนิเวศ	110
4.76	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางกรีนฟูป่าเชิงนิเวศ	111
4.77	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค	112

4.78	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทาง จักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค	113
4.79	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค	114
4.80	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทาง รถเข็นชมธรรมชาติ	115
4.81	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทาง รถเข็นชมธรรมชาติ	116
4.82	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ	117
4.83	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของ นิทรรศการกลางแจ้ง	118
4.84	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของ นิทรรศการกลางแจ้ง	119
4.85	แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของนิทรรศการกลางแจ้ง	120
4.86	แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการห้องน้ำ	121
4.87	แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการถังขยะและความสะอาด	122
4.88	แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดการการรักษาความปลอดภัย	123
4.89	แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	124
4.90	แสดงแผนภูมิสิ่งที่คุณเยี่ยมชมได้รับหลังจากได้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	125

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สื่อ” เมื่อกล่าวถึงคำนี้ใครหลาย ๆ คนคงจะไม่ปฏิเสธว่ารู้จักและคงมีคนจำนวนไม่น้อยที่สามารถบอกได้ว่าตนใช้สื่ออยู่เป็นประจำในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะทางด้านการสื่อสาร บ้างก็ใช้สื่อในการสื่อสารได้เต็มประสิทธิภาพเกิดความเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่ายแต่ก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่ใช้สื่อในการสื่อสารแต่ความผิดพลาด ไม่สามารถสื่อในสิ่งที่ตนกำลังคิดหรือสื่อสิ่งที่ตนเองต้องการออกไปได้จนส่งผลกระทบต่อตามมาหรือบางครั้งความผิดพลาดอาจไม่ได้อยู่ที่ผู้ใช้สื่อ หากเกิดจากสื่อที่มีความผิดพลาดจากกระบวนการสร้างสรรค์หรือกระบวนการผลิต ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่ถูกนำเสนอผ่านตามช่องทางต่าง ๆ อาทิ กรณีคนขับรถเลยทางกั้นจากการนำทางของแอปพลิเคชันชื่อดังในการบอกเส้นทางเป็นเหตุให้พลัดตกน้ำเสียชีวิต เป็นต้น

การสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นแนวคิด ทฤษฎีที่มีมานานแล้วในต่างประเทศโดยการสื่อความหมายของประเทศดังกล่าว เกิดขึ้นใกล้เคียงกรมบริการอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ในต่างประเทศมีการสนับสนุนให้ใช้อุทยานแห่งชาติเป็นห้องเรียนกลางแจ้ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การตระหนักรู้ การสื่อสาร ไปจนถึงการเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้เยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติ นอกจากอุทยานแห่งชาติแล้ว การสื่อความหมายธรรมชาติถูกนำมาใช้เพื่อการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยว ผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้ ตระหนักรู้ เพลินเพลิน สนุกสนาน ตลอดจนอาจจะเป็นความคิดที่จะอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานแห่งชาติ พิพิธภัณฑสถานสวนสาธารณะ สวนพฤกษชาติ แหล่งฯ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือเชิงนิเวศอื่น ๆ หลังจากนั้นแนวความคิด หลักการ กระบวนการ และทฤษฎีการสื่อความหมายเริ่มเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้น และถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นอย่างมากในประเทศอื่น ๆ และกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศต่าง ๆ นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกา (สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2555)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าสื่อเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก แม้แต่ในวงการของการท่องเที่ยวก็มีการนำสื่อเข้ามาใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือแม้แต่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็มีการนำสื่อต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการสื่อสารกับผู้เยี่ยมชม ทั้งนี้เพื่อความสัมฤทธิ์ผลทางการสื่อสารกับผู้เยี่ยมชม สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งมีการนำแนวคิดการสื่อความหมายเข้ามาปรับใช้เพื่อให้คุณค่า

ของวัตถุเรียนรู้ในแหล่งของตนได้แสดงคุณค่าออกมาให้ผู้เยี่ยมชมได้พบเห็น ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าในตัววัตถุนั้น ๆ ผนวกกับในปัจจุบันทั่วโลกได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนประชาชนส่วนใหญ่เกิดความเครียดและกล้าที่จะกลับมาเดินทางท่องเที่ยวอีกครั้ง ในขณะที่เดียวกันสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เคยต้องปิดตัวลงเพราะสถานการณ์ดังกล่าวก็เสมือนได้รับโอกาสให้เปิดทำการอีกครั้ง ทั้งนี้สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ บางแห่งเริ่มมีการนำสื่อและแนวคิดการสื่อความหมายเข้ามาใช้เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อคุณค่าวัตถุในแหล่งของตนเอง ผนวกกับกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่นับวันมีแนวโน้มเติบโตขึ้นตามกระแสโลก จึงทำให้การท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลายมาเป็นกระแสและมาแรงในกว่า 10 ปีที่ผ่านมา (สมชัย เบญจฉาย, 2549) เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถตอบโจทย์กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังตอบโจทย์กระแสปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาฝุ่นละออง ปัญหามลพิษทางอากาศ รวมถึงตอบโจทย์อื่น ๆ ทางด้านนิเวศและธรรมชาติได้

ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นระยะเวลาอันสาเหตุจากปัญหาภาวะโลกร้อนที่เป็นกระแสสังคมไทยและสังคมโลก ปัญหาค่าฝุ่นควันในอากาศ PM2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สุขภาวะของประชากรไทย รวมถึงประชากรโลก ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อทุกวงการ แม้แต่วงการการท่องเที่ยว สังเกตจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความนิยมสูงขึ้นในทุก ๆ ปี จนเกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนผู้เยี่ยมชมที่ให้ความสนใจและความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพตนเองและคนรอบข้าง รวมถึงกลุ่มผู้เยี่ยมชมที่มีรูปแบบการเสพบรรยากาศการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาทิ การเดินชมธรรมชาติ การปั่นจักรยานชมวิวทิวทัศน์ ส่องสัตว์ ชมพันธุ์ไม้ หรือแม้แต่การถ่ายรูปที่มีวิวธรรมชาติอันน่าอัศจรรย์เป็นฉากหลัง การร่วมปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าชายเลน เป็นต้น

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดปริมณฑล ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ที่พื้นที่เต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเมืองหลวงของประเทศอย่างเขตพื้นที่การปกครองพิเศษกรุงเทพมหานครในด้านต่าง ๆ อาทิ การขนส่ง คมนาคม ธุรกิจ สถาปัตยกรรม อาหาร อุตสาหกรรมความบันเทิง ภาพยนตร์ การท่องเที่ยว ฯลฯ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอัน จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใกล้กรุงเทพมหานคร หลากหลายแหล่ง อาทิ ฟาร์ม สวนสาธารณะ สวนพฤกษชาติ เป็นต้น จังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและมีลำคลองมากมายมีลักษณะทั่วไปแบ่งได้ 3 ส่วน คือ

1. บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาสองฝั่งเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับทำนา ทำสวน

2. บริเวณตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเล สภาพดินเค็มจัดในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำป่าจาก และป่าพื้น

3. บริเวณที่ราบทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นที่กว้างโดยตลอด และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญของจังหวัด เพราะมีประตูชลประทานสำหรับกักกั้นน้ำเค็มระบายน้ำจืดหลายแห่งเหมาะแก่การทำนาและมีพื้นที่ติดเมืองหลวง จึงเป็นอีกหนึ่งความสำคัญที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ, ม.ป.ป.)

สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์จังหวัดสมุทรปราการเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การศึกษาแนวทางสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ในส่วนของการเดินทางไปยังสถานที่ดังกล่าวมีความสะดวกเป็นอย่างมาก นอกจากนี้สถานที่ดังกล่าวยังคงเป็นสถานที่ที่ได้รับการขนานนามว่า “เป็นปอดของคนกรุงเทพฯ” เนื่องจากพื้นที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกล่าวคือ เป็นสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ อยู่ภายในพื้นที่เดียวกัน โดยมีแหล่งพื้นที่สวนสาธารณะเนื้อที่ 108 ไร่และมีเนื้อที่สวนพฤกษชาติ 40 ไร่ ทั้งนี้พื้นที่โดยทั่วไปของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีสภาพเสมือนป่าจริง ทั้งยังเป็นแหล่งที่มีอากาศบริสุทธิ์ ดังนั้นเมื่อผู้เยี่ยมชมได้เดินทางเข้ามายังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้จึงเปรียบเสมือนการได้เข้ามาเยี่ยมชมป่าไม้ของจริง ได้รับอากาศบริสุทธิ์ และได้ใช้สถานที่ดังกล่าวพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย ผู้วิจัยจึงเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นแหล่งวิจัยเรื่องการสื่อความหมายเพื่อถอดบทเรียนและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ จังหวัดสมุทรปราการ ในประเด็นรูปแบบการสื่อความหมายเชิงนิเวศของสวนสาธารณะฯ ดังกล่าว ทศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมาย และร่วมเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษารูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.2.2 ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.2.3 เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาประเด็นการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ใน 3 ประเด็น ดังนี้

1.3.1.1 รูปแบบ ประเภท ตลอดจนสื่อและแหล่งที่ใช้สื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.3.1.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.3.1.3 เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษารูปแบบการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ผ่านสื่อและแหล่งที่ใช้ในการสื่อความหมายเชิงนิเวศ โดยผู้วิจัยศึกษาช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม 2564 - เดือนพฤศจิกายน 2564

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบถึงรูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.4.2 ทราบถึงทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.4.3 ข้อเสนอแนะในการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EcoTourism) หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังสถานที่แห่งธรรมชาติ เพื่อการเรียนรู้ศึกษา โดยคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมของสถานที่แห่งนั้น นอกจากนี้ยังเป็นการเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชมสัตว์ป่าทัศนียภาพ และพืชพรรณป่าไม้ เพื่อความสมเพลิดเพลินบันเทิงใจ และการพักผ่อน

1.5.2 การสื่อความหมายเชิงนิเวศ (EcoInterpretation) หรือการสื่อความหมายธรรมชาติ หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่มีความประสงค์สื่อให้รู้ถึงความหมายของสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นวัตถุแหล่ง ฯลฯ ตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม

1.5.3 สวนสาธารณะ (Park) หมายถึง สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่จัดขึ้นโดยรัฐ เพื่อบริการกับทุกคนทุกเพศทุกวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มักมีที่นั่ง ทางเดินสำหรับวิ่งออกกำลังกาย หรือทางจักรยาน นอกจากนี้มักมีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้เพื่อความร่มรื่น รวมถึงมีแหล่งน้ำ คลอง เพื่อเสริมสร้างระบบนิเวศสำหรับการเรียนรู้ และพักผ่อน

1.5.4 สวนพฤกษชาติ (Botanical garden) หมายถึง สวนอันรวบรวม รักษาพันธุ์พืชที่มีการจำแนกไว้เป็นระบบตามวิธีทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นหมวดหมู่ มีระเบียบ โดยมากมักมีการติดป้ายชื่อหน้าพืชนั้น ๆ และมีการให้ข้อมูล และเปิดให้ผู้เยี่ยมชมสวนเดินเข้าชม ศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง

1.5.5 ผู้เยี่ยมชม (Visitor) หมายถึง นักเดินทางที่มีเที่ยวการเดินทางไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากสภาพแวดล้อมปกติไม่ว่าจะเพื่อจุดประสงค์ใดก็ตาม เว้นแต่เพื่อรับจ้าง เพื่อหารายได้ให้กับตนเอง

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษา ค้นคว้า ทบทวน และรวบรวมเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นหลัก และแนวทางประกอบ ในการศึกษาวิจัยด้านการสื่อความหมาย ดังนี้

2.1 แนวคิดการสื่อความหมาย

2.1.1 นิยามความหมายของการสื่อความหมาย

ในชีวิตประจำวันมนุษย์ทุกคนย่อมหนีไม่พ้นการสื่อสาร พูดคุย สนทนากันเป็นเรื่องปกติ เพราะการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ล้วนเป็นการสื่อสารที่มีบทบาทกับชีวิตมนุษย์ทั้งสิ้นยิ่งนับวันการสื่อสารจะยิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์เราเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่การพูดคุยกันเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงการพิมพ์ข้อความ การใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวหรือแม้แต่วิดีโอ ตลอดจนสื่อประเภทอื่น ๆ ก็จัดเป็นการสื่อสารเช่นเดียวกันซึ่งมนุษย์เราไม่ได้เพียงใช้การสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจ หรือรับรู้ความรู้สึกของกันเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ วัตถุ รวมไปถึงสถานที่ต่าง ๆ อาทิ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งแสดงประเพณี ศิลปวัฒนธรรม งานเทศกาลทางวัฒนธรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสื่อสารไปถึงผู้ชมให้รับรู้ถึงเรื่องราว คุณค่าของสถานที่เหล่านั้น นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแล้วสถานที่สำคัญอื่น ๆ ย่อมต้องอาศัยการส่งสารไปถึงผู้ชมเช่นเดียวกันโดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับทางธรรมชาติ อาทิ ป่า ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ทะเล เกาะ ธารน้ำ สวนสาธารณะ ฯลฯ สถานที่ท่องเที่ยวการเกษตร อาทิ สวนพฤกษชาติ หรือสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พิพิธภัณฑ์พันธุ์ไม้ต่าง ๆ สวนทางการเกษตร ไร่นา แปลงสาธิต ฯลฯ นอกจากนี้อุทยานที่ ต้องสร้างการรับรู้ร่วมกันของนักท่องเที่ยวกับผู้ส่งสาร ซึ่งการรับรู้ความหมายของสถานที่เหล่านี้ ตลอดจนการสร้างสร้างความหมายให้กับสถานที่เหล่านี้ มีต้นกำเนิดมาจากแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า “การสื่อความหมาย” เพราะการสื่อสารไม่เพียงพอที่จะส่งสารไปยังผู้เยี่ยมชมแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การสื่อความหมายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และมีบทบาทมากที่จะส่งสาร และทำให้ผู้เยี่ยมชมเข้าใจถึง ความหมาย ให้ผู้เยี่ยมชมได้เปิดเผยจุดมุ่งหมายของสิ่งนั้น ๆ และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งนั้น กับธรรมชาติ โดยเน้นตัววัตถุเดิมเป็นสำคัญ ซึ่งคณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยการสภา-

การโบราณสถานระหว่างประเทศ หรือ ICOMOS (2007) ได้ให้ความหมายของแนวคิดทฤษฎีการสื่อความหมาย ไว้ดังนี้

“การสื่อความหมาย (Interpretation) หมายถึงกิจกรรมทั้งหมดที่มีเจตนาเพื่อส่งเสริมการรับรู้ของสาธารณชน และเสริมสร้างความเข้าใจต่อแหล่งมรดกวัฒนธรรม ทั้งนี้รวมถึงสิ่งพิมพ์ทางวิชาการและทั่วไป การบรรยายสาธารณะ อุปกรณ์ที่ติดตั้งในแหล่งวัฒนธรรมนั้น โปรแกรมการศึกษาทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่ใช่ว่า การฝึกอบรม และการประเมินกระบวนการสื่อความหมายนั้น ๆ เอง”

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในวงการการจัดการวัฒนธรรมอย่าง Tilden (1977) ได้นิยามความหมายของการสื่อความหมายไว้ว่า หมายถึง

“An educational activity which aims to reveal meanings and relationships through the use of original objects, by firsthand experience, and by illustrative media, rather than simply to communicate factual information” ซึ่งคือ กิจกรรมทางการศึกษาที่ต้องการมุ่งเน้นเพื่อให้ทราบถึงความหมาย และความสัมพันธ์กับธรรมชาติผ่านการใช้วัตถุเดิม (ของแท้) ประสบการณ์ตรง การมองเห็นจริง ตลอดจนการใช้สื่อในการจัดการแสดง เพื่อความรู้ และความบันเทิงใจ

ทั้งนี้สมาคมสมาคมสื่อความหมายแห่งชาติ (National Association for Interpretation) ให้ความหมายของการสื่อความหมายในบริบทสังคมโลกปัจจุบันไว้ว่า “กระบวนการสื่อสารที่หลอมรวมความเชื่อมต่อแห่งอารมณ์และสติปัญญาเข้ากับความสนใจใคร่รู้ของผู้ชมและความหมายของทรัพยากร หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า กระบวนการสื่อความหมายประกอบด้วย ” (ธนิช เลิศชาญฤทธ์, 2554: 103)

1. อารมณ์ความรู้สึก (Emotion)
2. สติปัญญา (Intellectual)
3. ความสนใจใคร่รู้ของผู้ชม (Audience's interests)
4. ความหมายของทรัพยากร (Meaning)

นอกจากหน่วยงานและนักวิชาการข้างต้นแล้ว ยังมีผู้นิยามการสื่อความหมายธรรมชาติ หรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศไว้อีกหลายท่านดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงนิยามการสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ

นักวิชาการ	นิยามการสื่อความหมาย
ฮาโรลด์ ซี ไบรอัน (1936)	การสื่อความหมายคือการช่วยให้ผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ กฎเกณฑ์แห่งชีวิตอย่างไม่สิ้นสุด เพราะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
วิลเลียม แอนเดอร์สัน และ เซอร์ลี เพนโลว(ม.ป.ป.)	การสื่อความหมายคือความพยายามที่จะสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น
Harold Wallin(1965)	นักธรรมชาติวิทยาชาวอเมริกัน ให้นิยามการสื่อความหมายไว้ว่า “เป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกความรู้สึกรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาทิ ความชื่นชม นิยมชอบในความงดงาม ความตระหนักรู้ ระลึก เข้าใจถึงความหลากหลายทางธรรมชาติ แลความสัมพันธ์ของกับสิ่งแวดล้อม ความตื่นเต้น เร้าอารมณ์ ความอยากรู้ จึงกล่าวได้ว่าการสื่อความหมายเป็นการช่วยเสริมสร้าง พัฒนาความรู้ให้กับนักท่องเที่ยว”
ยอร์เก้ เอกเวคส์ (1965)	นักธรรมชาติศึกษาจากประเทศแคนาดา ร่วมนิยามการสื่อความหมายว่า “เป็นการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร การนำศึกษา การอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา การให้ความเพลิดเพลิน แนะนำโฆษณาชวนเชื่อ การกระตุ้นเร้าใจเตือนใจ ยิ่งไปกว่านั้นยังกล่าวว่า “การสื่อความหมายมุ่งเน้นให้ผู้คนมีความรู้ความเข้าใจ มีความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความใคร่รู้ สนใจในเรื่องใหม่ ๆ ไม่เพียงแค่นั้นเอกเวคส์ ยังกล่าวต่อไปอีกว่า นักสื่อความหมายที่ดีควรมีท่าที และควรมีบุคลิกลักษณะที่มีความสามารถในการเชิญชวน ชักจูงคนไปสู่สิ่งแปลกใหม่ แปลกตา ไปสู่สิ่งที่คุณเยี่ยมชมไม่เคยพบเห็นมาก่อน ยิ่งแปลกใหม่ยิ่งสร้างความน่าสนใจ ตลอดจนความน่าอัศจรรย์ใจ และเป็นสิ่งที่คนเหล่านั้นไม่เคยพบเห็นหรือสัมผัสมาก่อน คุณสมบัติที่ว่าคือ ความรู้ ความกระตือรือร้น และความเป็นกันเองกับคนทั่วไป” หากมีครบหรือมีส่วนใดส่วนหนึ่งย่อมน่าสนใจ

ตารางที่ 2.1 แสดงนิยามการสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ (ต่อ)

นักวิชาการ	นิยามการสื่อความหมาย
พอล ริลล์(ม.ป.ป.)	อาจารย์จากสาขาการสื่อความหมายธรรมชาติแห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตทให้นิยามการสื่อความหมายคือ“การแปลภาษาทางเทคนิคและค่อนข้างสับสนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไปสู่ภาษาง่าย ๆ แต่ได้ความหมายถูกต้องเพื่อผู้ฟังและผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึก ความตระหนัก ความเข้าใจ ตลอดจนความกระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติ”
แกรีนท ชาร์ป (1976)	อาจารย์สาขานันทนาการแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตันนิยามการสื่อความหมายในหนังสือที่ตนเองเขียนเขียนนามว่า Interpreting the Environment ไว้ว่า “การสื่อความหมายมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนัก ความพึงพอใจ และความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ที่ไปเยือน 2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการพื้นที่ 3. เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สาธารณชนเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ ตลอดจนเป้าหมายของหน่วยงาน”
Carr (1986)	การสื่อความหมายธรรมชาติเป็นสาขาของการสื่อสารที่ต้องการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายต่อมนุษย์ โดยสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่อยู่กลางแจ้ง การสื่อความหมายธรรมชาติจำต้องใช้ศาสตร์เทคนิคและศิลป์
The Countryside Recreation Commission (1970)	แห่งประเทศอังกฤษได้อธิบายความหมายของการวสื่อความหมายไว้ว่า “การสื่อความหมายธรรมชาติเป็นกระบวนการพัฒนาความสนใจ ความเพลิดเพลิน ความเข้าใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อพื้นที่หรือบางส่วนของพื้นที่โดยวิธีการบรรยายหรืออธิบายถึงลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมถึงความถึงความสัมพันธ์ซึ่งมีต่อกัน” (Sharpe, 1967)

ตารางที่ 2.1 แสดงนิยามการสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ (ต่อ)

นักวิชาการ	นิยามการสื่อความหมาย
Don Aldridge (1972)	ชาวสก๊อตแลนด์ได้ให้นิยามการสื่อความหมายธรรมชาติในที่ประชุมอุทยานแห่งชาติโลกครั้งที่ 2 ไว้ว่า “เป็นศิลปะแห่งการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือสาธารณชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ดังกล่าว และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวและสาธารณชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”
Alan Wagar (1974)	อาจารย์ชาวอเมริกันสาขาทรัพยากรนันทนาการกล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติคือ “เป็นการสื่อสารหรือแปลงข้อเท็จจริงออกมาในลักษณะที่เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น” ระบบธรรมชาติและระบบวัฒนธรรมเป็นที่เข้าใจ และเกิดความเพลิดเพลิน หรือก็คือการสื่อความหมายธรรมชาติ
สุรเชษฐ์ เชมภูมาส (2527)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ให้คำสรุปของนิยามการสื่อความหมายไว้ว่า “การนำเทคนิคหรือวิธีการอันเหมาะสมมาใช้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงผลผลิตทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ในลักษณะที่ง่ายต่อความเข้าใจของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนเหล่านั้นให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน และมีจิตอนุรักษ์
เสรี เวชบุษกร (2539)	นักจัดการอุทยานแห่งชาติประเทศไทยได้ให้นิยามการสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติว่า “มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยลดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากร”

ตารางที่ 2.1 แสดงนียมการสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ (ต่อ)

นักวิชาการ	นียมการสื่อความหมาย
พิชา พิทยขจรวุฒิ (2541)	นักวิชาการด้านอุทยานแห่งชาติได้กล่าวว่า “การสื่อความหมายธรรมชาติ คือ การเปิดเผย (Revelation) คุณค่า (Values) ความงาม (Attributable Beauties) ของธรรมชาติหรือองค์ประกอบของธรรมชาติ ให้ชัดเจน เป็นที่รับรู้ของตา หู จมูก ลิ้น กายและใจของมนุษย์ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองจากด้านลบไปสู่ด้านบวก จากการทำลายล้างไปสู่การส่งเสริมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการเปิดเผยตรงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ การเปิดเผยระหว่างอวัยวะของมนุษย์กับธรรมชาติ หรือองค์ประกอบของธรรมชาติเท่านั้น

จากคำนิยามดังกล่าว “การสื่อความหมายเชิงนิเวศ” จึงหมายถึง กิจกรรมหนึ่งที่มีมุ่งเน้นสร้างความรับรู้ ความเข้าใจสู่ผู้เยี่ยมชม หรือนักท่องเที่ยว ผ่านทรัพยากร วัตถุ โปรแกรมการเรียนรู้รวมถึงกิจกรรม ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ทั้งที่มีรูปแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ และเพื่อความผ่อนคลาย รวมถึงความบันเทิงใจตลอดจนเพิ่มความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์ และพัฒนามรดกทางธรรมชาติ

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย

การสื่อความหมายไม่ว่าจะเป็นการสื่อความหมายธรรมชาติ/การสื่อความหมายเชิงนิเวศหรือการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมาย เพื่อกำหนดว่าจะทำการสื่อความหมายไปเพื่ออะไร ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านนิยามและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อความหมายไว้ ดังนี้

Herbert (1998) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายไว้ว่า “ทำให้ผู้เยี่ยมชมได้ตระหนักถึงคุณค่าของสถานที่ที่ได้ไปเยี่ยมชมมากขึ้น เพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจของผู้เยี่ยมชม ตลอดจนส่งเสริมสร้างและส่งเสริมให้เกิดความบันเทิงเพลิดเพลินอันนำไปสู่ความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น” (To make people more aware of the places they visit, to provide knowledge which increases their understanding and to promote interest which leads to greater enjoyment and perhaps responsibility) สอดคล้องกับธนิก เลิศชาญฤทธ์ (2554) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายมรดกวัฒนธรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อความรู้และความเข้าใจ
2. เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน
3. เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากนิยามและรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย ทั้ง การสื่อความหมายธรรมชาติ/การสื่อความหมายเชิงนิเวศ และการสื่อความหมายมรดกทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายได้ 3 ประการดังนี้ 1. เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับผู้เยี่ยมชม 2. เพื่อสร้างความเพลิดเพลินและความบันเทิงให้กับผู้เยี่ยมชม และ 3. เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และอาจนำไปสู่การพัฒนาวัตถุ/แหล่งในอนาคต

2.1.3 หลักการสื่อความหมาย

การสื่อความหมาย คือ กระบวนการการสื่อสารที่สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ กระบวนการ ตลอดจนเครื่องมือให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมตลอดจนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความบันเทิงใจให้กับนักท่องเที่ยว ผู้เยี่ยมชม โดยคณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยการสภาวะโบราณสถานระหว่างประเทศ หรือ ICOMOS ได้ให้หลักการสื่อความหมายไว้ 7 ดังนี้

1. การเข้าถึงและการทำความเข้าใจ (Access and Understanding) การสื่อความหมายจำเป็นต้องมีการเข้าถึงสาธารณชน ซึ่งควรมีการเปิดกว้างกับผู้คนทุกกลุ่ม ตลอดจนสามารถเข้าถึงแหล่งทั้งในเชิงองค์ความรู้และในเชิงกายภาพ

1.1 การเสริมสร้างประสบการณ์ การเพิ่มความเข้าใจ ความเคารพของสาธารณชนและสื่อสารถึงความสำคัญของทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่

1.2 ส่งเสริมให้ตัวบุคคล ชุมชนได้คำนึงถึงความตระรู้ของตนเองที่มีต่อแหล่ง และสร้างความสัมพันธ์กับแหล่ง โดยสร้างองค์ความรู้ สภาพความเป็นจริงโดยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและการเรียนรู้สืบต่อไป

1.3 โปรแกรมการสื่อความหมายควรระบุและประเมินผู้รับข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในแง่ประชากร แง่วัฒนธรรม และยังต้องพยายามสื่อสารคุณค่า และความสำคัญของแหล่ง ให้เข้าถึงข้อมูลอันหลากหลาย

1.4 ประเด็นด้านความหลากหลายทางภาษาในกลุ่มผู้เยี่ยมชมแหล่งนั้น ควรเป็นประเด็นที่ได้รับการพิจารณาในการสร้างโปรแกรมการสื่อความหมาย

1.5 กิจกรรมการสื่อความหมายควรให้สาธารณชนเข้าถึงได้ทางกายภาพด้วยไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม

1.6 ในกรณีที่แหล่งถูกจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพด้วยประเด็นการอนุรักษ์ ความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม การใช้พื้นที่ที่ถูกปรับเปลี่ยน ตลอดจนประเด็นความปลอดภัยนั้น ควรจะมีการจัดการสื่อความหมาย และการนำเสนอภายนอกของแหล่ง

2. ความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล (Soundness of Information Sources)

การสื่อความหมายการให้ข้อมูลต่าง ๆ จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของความน่าเชื่อถือตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ ตลอดจนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงอยู่

2.1 การสื่อความหมายควรประกอบไปด้วยข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรและแบบมูขปาฐะ หลักฐานวัตถุ ประเพณี และความหมายต่าง ๆ ที่ผูกอยู่กับแหล่ง และต้องมีการระบุที่มาของข้อมูลเหล่านั้นด้วย

2.2 การสื่อความหมายที่มีคุณค่าควรพิจารณาสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ ตำนานพื้นบ้าน และเรื่องเล่า ๆ ต่าง ๆ อีกทั้งควรอยู่บนพื้นฐานการศึกษาจากสภาพแวดล้อมโดยละเอียด โดยศาสตร์ที่หลากหลาย

2.3 ในแหล่งประวัติศาสตร์ที่มีการเล่าเรื่องราวแบบพื้นบ้านหรือความทรงจำของผู้ที่มีส่วนในประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งโปรแกรมการสื่อความหมายควรมีข้อมูลเหล่านี้ด้วย ไม่ว่าจะผ่านโครงสร้างพื้นฐานของการสื่อความหมาย หรือผ่านทางความร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของวิทยากรประจำแหล่ง

2.4 การปฏิสังขรณ์ภาพของแหล่งไม่ว่าจะโดยศิลปิน สถาปนิกหรือนักสร้างหุ่นจำลองคอมพิวเตอร์ ด้านโบราณคดี ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประวัติศาสตร์ ควรมีพื้นฐานอยู่บนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างมีระบบ ตลอดจนข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร มูขปาฐะ ภาพถ่าย สัญลักษณ์ ฯลฯ จะต้องได้รับการบันทึกอย่างชัดเจน หากมีการปฏิสังขรณ์ข้อมูลเหล่านั้นจะต้องได้รับการเปรียบเทียบกับการปฏิสังขรณ์ภาพครั้งก่อน

2.5 ควรมีการจัดบันทึกไว้เพื่ออ้างอิงไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอ กิจกรรมการสื่อความหมาย รวมถึงแหล่งการศึกษาและแหล่งข้อมูล

3. การให้ความสนใจกับสภาพโดยรอบและบริบท (Attention to Setting and Context)

การสื่อความหมายควรจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในระดับกว้างโดยไม่มองข้ามบริบทและสภาพโดยรอบทางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติ

3.1 การสื่อความหมายควรมีการค้นคว้าถึงความสำคัญของแหล่งเกี่ยวกับบริบทที่หลากหลายของแหล่งทางประวัติศาสตร์การเมือง ศิลปะ จิตวิญญาณ โดยควรจะต้องพิจารณาความสำคัญในในแง่วัฒนธรรม สังคม และสภาพแวดล้อม

3.2 การสื่อความหมายควรมีการจำแนกถึงช่วงอายุ สมัยของช่วงเวลาแหล่งนั้น ๆ มีวิวัฒนาการมา รวมถึงอิทธิพลที่มีต่อวิวัฒนาการในช่วงต่าง ๆ นั้นก็มีความสำคัญต่อแหล่ง และต้องได้รับความเคารพด้วย

3.3 การสื่อความหมายควรให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของแหล่งด้วย

3.4 การสื่อความหมายควรให้ความสำคัญกับสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม โดยรอบ สภาพทางธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ของแหล่งนั้น ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ และรวมไว้ในการสื่อความหมายด้วย

3.5 องค์ประกอบที่ไม่สามารถจับต้องได้ของมรดกในแหล่ง อาทิ เรื่องเล่า ดนตรี การแสดง ระเบียบละคร วรรณกรรม ศิลปะ แบบแผนทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ อาหาร ไม่ควร ถูกละเลย และควรถูกจัดไว้ในโปรแกรมการสื่อความหมายด้วย

3.6 การสื่อความหมายไม่ควรมองข้ามประเด็นความสำคัญข้ามวัฒนธรรมของ แหล่ง เช่นเดียวกับทัศนศาสตร์ต่าง ๆ ที่วางอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการ บันทึกโบราณ รูปแบบ ประเพณี ที่ดำรงอยู่ เน้นสิ่งที่ควรนำมาเป็นประเด็นในการสื่อความหมาย

4. การสงวนรักษาความเป็นของแท้ (Preservation of Authenticity) การสื่อความหมายควรให้ความสำคัญกับความเป็นของแท้ตามสาระของ Nara Document (1994) โดย จะต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณี ไม่รบกวนประชาชนในท้องถิ่น และลักษณะทางกายภาพ

4.1 ความเป็นของแท้ หรือความจริงแท้ คือ ความเป็นของดั้งเดิมเกี่ยวกับ หลักฐานวัตถุที่ยังคงหลงเหลืออยู่ การออกแบบการสื่อความหมายควรจะเคารพการใช้สอยตามหน้าที่ เดิมตามประเพณีดั้งเดิมของสังคม รวมถึงกิจกรรมประเพณีอันเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนใน ท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในสังคมวัฒนธรรม

4.2 การสื่อความหมายรวมถึงการนำเสนอควรส่งเสริมการอนุรักษ์ความ เป็นจริงแท้ของแหล่งมรดกวัฒนธรรมโดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งมรดกวัฒนธรรมโดยจะต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อทางลบกับคุณค่าความสำคัญของแหล่งมรดกวัฒนธรรม รวมถึงการก่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงต่อเนื้อหาของแหล่งอย่างไม่สามารถทำให้กลับมาเป็นดั้งเดิมได้

4.3 การสื่อความหมายโดยการใช้วัตถุ วัสดุที่ใช้ และโครงสร้างพื้นฐานที่จับ ต้องได้ อาทิ ป้ายสื่อความหมาย ทางเดินธรรมชาติ จุดชมวิว ฯลฯ) จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่มี ต่อคุณค่าความสำคัญทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่ง ซึ่งโครงสร้างหรือวัตถุ ที่ใช้ในโปรแกรมการสื่อความหมายต้องเด่นชัด

5. การวางแผนเพื่อความยั่งยืน (Planning for Sustainability) การสื่อความหมาย จำเป็นต้องให้ความสำคัญ ความละเอียดอ่อน กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดย รักษาไว้ซึ่งความยั่งยืนทางด้านสังคม การเงิน และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายหลัก

5.1 การสื่อความหมาย และการนำเสนอควรมีการวางแผน และการสร้าง โปรแกรมการสื่อความหมาย ควรมีการพัฒนาในองค์รวมทั้งทางด้านงบประมาณ กระบวนการจัดการ ฯลฯ

5.2 ผลจากการจัดโปรแกรมการสื่อความหมาย ทั้งจำนวนผู้เข้าชมมรดกทางวัฒนธรรม ลักษณะทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติจะต้องถูกนำมาพิจารณาประเมินผลกระทบของมรดกวัฒนธรรมด้วย

5.3 การสื่อความหมายและการนำเสนอควรครอบคลุมวัตถุประสงค์ระดับกว้าง ทั้งประเด็นด้านการศึกษา วัฒนธรรม โดยจะไม่พิจารณาความสำเร็จเพียงแค่ความรายได้หรือจำนวนผู้เข้าชมเพียงอย่างเดียว

5.4 การสื่อความหมาย และการนำเสนอควรจะเป็นส่วนหนึ่งในองค์รวมของกระบวนการอนุรักษ์ และเสริมสร้างให้ผู้เยี่ยมชม สาธารณชนเกิดความตระหนักรู้ในประเด็นด้านการอนุรักษ์แหล่งนั้น ๆ ที่กำลังประสบอยู่ รวมถึงอธิบายถึงความพยายามในการดูแล รักษาความสมบูรณ์ด้านกายภาพของแหล่งไว้

5.5 เทคโนโลยี เทคนิคที่ได้กำหนดขึ้นให้เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการ สื่อความหมายแบบถาวรในแหล่ง ควรออกแบบและทำการสร้างให้สามารถบำรุงรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

5.6 กิจกรรมด้านการสื่อความหมายควรเน้นเป้าหมายด้านการให้ประโยชน์ต่อชุมชนของแหล่งนั้น ๆ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และไม่ละทิ้งความเป็นธรรมในทุกกระดับ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ควรมีการจัดจ้างวิทยากรประจำแหล่งจากคนในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้ต่อชุมชน

6. การคำนึงถึงความเป็นองค์รวม (Concern for Inclusiveness) การสื่อความหมายต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

6.1 ความเชี่ยวชาญด้านความหลากหลายของสาขาวิชาชีพ อาทิ นักวิชาการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ/วัฒนธรรม นักวิชาการด้านการอนุรักษ์ นักวิชาการด้านการสื่อความหมาย นักจัดการการท่องเที่ยว ผู้จัดการแหล่ง ฯลฯ ควรมีการรวบรวมหรือบูรณาการเพื่อการจัดการแหล่ง

6.2 สิทธิทางวัฒนธรรมประเพณี ผลประโยชน์ของเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนบริเวณใกล้เคียงเป็นสิ่งที่ควรนำไปพิจารณาในการสร้าง ออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่ง

6.3 ควรมีการเปิดให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการทบทวนโปรแกรมการสื่อความหมาย แผนการขยายการสื่อความหมาย

6.4 ควรมีการปรึกษา หาทางออกร่วมกัน ตลอดจนวางแผนทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำวัฒนธรรมมาใช้ เนื่องจากมรดกทางวัฒนธรรมประเภทนี้บางอย่างที่มีการเข้าโปรแกรมการสื่อความหมายมักติดทรัพย์สินทางปัญญา อาทิ สื่อดิจิทัล สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อความ การใช้ภาพ ฯลฯ

7. ความสำคัญของการศึกษาวิจัย การประเมิน และการฝึกอบรม (Importance of Research, Evaluation, and Training) การสื่อความหมายจำเป็นต้องมีการฝึกอบรม การวิจัย และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

7.1 การสื่อความหมายของแหล่งมรดกธรรมควรจะมีการปรึกษา และจัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เสริมสร้างความประทับใจให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่ง และควรเป็นสิ่งที่นำเข้าไปในการจัดโปรแกรมการสื่อความหมายทุกโปรแกรม

7.2 การออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมายควรออกแบบให้ปรับปรุงแก้ไขได้ และต้องออกแบบให้สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมข้อมูลได้

7.3 การออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมาย การนำเสนอรวมถึงผลกระทบ ด้านกายภาพที่เกิดจากการใช้โปรแกรมการสื่อความหมายควรมีการติดตามประเมินผลอย่างไม่ขาด และควรมีการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการสื่อความหมายบนพื้นฐานของการศึกษา วิทยาศาสตร์ รวมไปถึงข้อคิดเห็นของประชาชน ชุมชน ผู้เยี่ยมชม ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการมรดกวัฒนธรรม ฯลฯ ก็ควรเข้ารับการประเมินนี้ด้วยเช่นกัน

7.4 การออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมาย ควรพิจารณาและตระหนักอยู่เสมอว่าควรจะเป็นแหล่งการศึกษาด้วย และให้ความสำคัญกับประเด็นความเป็นไปได้ที่จะนำไปบรรจุไว้ให้ศึกษาในหลักสูตรการศึกษา ไว้ให้เป็นกิจกรรม หรือแม้แต่งานอาสาสมัคร

7.5 การฝึกอบรมวิชาชีพด้านการสื่อความหมายและการนำเสนอ มรดก วัฒนธรรม อาทิ การสรรสร้างเนื้อหา การจัดการ เทคโนโลยี การนำชม การนำเที่ยวการศึกษาถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่ควรละเลย โปรแกรมการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการอนุรักษ์ควรผนวกเอาไว้เป็นองค์ประกอบของการสื่อความหมายและการนำเสนอในหลักสูตรด้วย

7.6 ความร่วมมือระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การประชุม มีความสำคัญในแง่การพัฒนามาตรฐานการสื่อความหมาย และการรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นในระดับนานาชาติ ระดับประเทศบ่อย ๆ เพราะกิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้นานาชาติได้ร่วมพบปะแสดงทัศนคติ และความคิดเห็นกัน ก่อเกิดเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลายอันนำมาซึ่งการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ หลากหลายเพราะมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ Freeman Tilden (1977) ได้ให้หลักในการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ไว้ 6 ประการดังนี้

1. การสื่อความหมายต้องคำนึงถึงการอธิบายให้ตรงกับบุคลิกหรือประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชมการสื่อความหมายเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของใด ๆ ก็ตาม จะต้องทำภายใต้ขอบเขตความสนใจที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม สิ่งที่สื่อความหมายนั้นต้องมี

ความสัมพันธ์กับประสบการณ์ ความคิด ความคาดหวัง วิถีชีวิต หน้าที่การงานผู้เยี่ยมชม ผู้สื่อความหมายจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการวางแผนผลิตสื่อ หรือกิจกรรมการสื่อความหมายให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อความหมายที่ได้ตั้งไว้

2. การสื่อความหมายคือการเปิดเผยเรื่องราวโดยอาศัยสารสนเทศการสื่อความหมายจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐาน โดยมีการนำข้อมูลข่าวสารมาพิจารณาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลความหมาย และเรียบเรียงใหม่ด้วยการนำเสนอที่น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจของสาธารณชน โดยทั่วไปแล้วข้อมูลหรือข้อเท็จจริงส่วนใหญ่จะยืดยาว มีการใช้คำศัพท์ทางเทคนิคและทางวิชาการประกอบด้วย ซึ่งจะทำให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจได้ยาก การที่จะกระตุ้นความสนใจจาก ผู้เยี่ยมชมจำเป็นต้องสร้างใจความหลักหรือ “แก่นเรื่อง (Theme)” นำเสนอประเด็นใหม่ที่นำเสนอมีคุณค่าและร่ำรวยด้วยองค์ความรู้ ดังนั้นคำถามที่ต้องคำนึงคือ เราจะนำเสนอข้อมูลเนื้อหาอะไรดี จึงสามารถกระตุ้นความสนใจผู้มาเยือนได้

3. การสื่อความหมายเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้ความคิดสร้างสรรค์การสื่อความหมายเป็นศิลปะที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ ไม่ว่าสิ่งที่จะนำเสนอจะเป็นเรื่องราวของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรม การสื่อความหมายมีความจำเป็นต้องเลือกสื่อ หรือโปรแกรมการนำเสนอให้เหมาะสมกับผู้มาเยือน โดยคิดสร้างกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจในความมหัศจรรย์ของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเกิดความเพลิดเพลิน การเรียนรู้ และซาบซึ้งในคุณค่าความงามของมรดกวัฒนธรรม ดังนั้นคำถามที่ควรพิจารณาหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่นำเสนอแล้วคือ เราจะมียุทธวิธีนำเสนอคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อผู้มาเยือนอย่างไรมีกิจกรรมโปรแกรมนำเสนออะไรบ้าง ที่สามารถกระตุ้นนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจตลอดจนสร้างการความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

4. ความมุ่งหมายคือการเข้าใจ ไม่ใช่การอบรมสั่งสอน แต่เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายของการสื่อความหมาย คือ การกระตุ้นความสนใจของผู้ชม การสื่อความหมายไม่ใช่เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว ที่มีรูปแบบและบรรยากาศเหมือนครูสอนนักเรียนในชั้นเรียนเน้นให้จำรายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องราวที่นำเสนอ โดยที่ผู้รับสารแทบจะไม่ได้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนแสดงความคิดเห็นน้อยมาก แต่จำเป็นต้องอาศัยศิลปะในการถ่ายทอดความเข้าใจในลักษณะที่กระตุ้นความคิด ให้เกิดความสนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสื่อความหมาย และรู้สึกคล้อยตามควบคู่ไปกับกิจกรรมที่นำเสนอให้เกิดเพลิดเพลินบันเทิงใจ

5. พยายามนำเสนอแบบความหมายรวมแทนการแยกส่วน และต่อบุคคลทุกคน มิใช่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งการสื่อความหมายควรนำเสนอความหมายในลักษณะที่เป็นความหมายรวม มิใช่แนะนำเสนอแบบแยกส่วน ทั้งนี้ในการนำเสนอ นั้น ผู้ดำเนินการจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ต่อเนื่องของสิ่งที่จะใช้อธิบายกับสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาพรวม เช่น การสื่อความหมายเกี่ยวกับน้ำตก มิใช่แค่ชื่อน้ำตกและ

ความสูง แต่ควรนำเสนอความสัมพันธ์ของน้ำตกที่มีต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ได้ จะทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมธรรมชาติได้ดีขึ้น

6. การสื่อความหมายแก่เด็ก ไม่ควรเจือจางหรือลดความสำคัญลงกว่าการสื่อความหมายแก่ผู้ใหญ่ แต่ควรใช้วิธีการพื้นฐานที่แตกต่างกับการสื่อความหมายที่เสนอให้เด็ก ควรใช้วิธีการที่แตกต่างไปจากที่เสนอให้กับผู้ใหญ่ เนื่องจากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ และแนวความคิดของผู้มีอายุน้อยไม่อาจจะเทียบได้กับผู้ใหญ่ ดังนั้นการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายที่สร้างขึ้นควรมีแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่เด็กด้วยเช่นกัน อาทิ การแจกเอกสารให้แก่นักท่องเที่ยวทั่วไป ควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเอกสารที่แจกให้เด็ก การสื่อความหมายสำหรับเด็กควรมีภาพวาดการ์ตูน หรือรูปสัตว์ขนาดใหญ่ ที่มีสีสันโดดเด่น และคำอธิบายสั้นๆ เข้าใจง่าย เป็นต้น

สุรเชษฐ์ (2527) และแฮม (1992) เสนอหลักการการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศไว้ดังนี้

1. การสื่อความหมายธรรมชาติจะใช้วัตถุ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และสื่อตัวกลางที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงความหมายและความสัมพันธ์ถึงสิ่งต่าง ๆ

2. การสื่อความหมายธรรมชาติ กิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชม นักท่องเที่ยวสมัครใจ จำเป็นและควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับกิจกรรม และเพื่อดึงดูดผู้เยี่ยมชมและนักท่องเที่ยวให้มาเยือนแหล่ง

3. การพัฒนาโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติควรมีการบูรณาการศาสตร์ด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพของการสื่อความหมายธรรมชาติ

4. การสื่อความหมายธรรมชาติควรมีการจัดระเบียบเนื้อหาให้สะดวก และง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ ไม่ควรมีเนื้อหาสาระเกิน 5 เรื่องในหนึ่งกิจกรรมการสื่อความหมาย เพราะจะลดความสนใจไปจากผู้เยี่ยมชม หรือนักท่องเที่ยวทำให้ผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่าย

5. การออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ จะต้องสื่อความหมายสำคัญของพื้นที่ และคุณค่าของพื้นที่ไปยังผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวได้

6. การออกแบบการสื่อความหมายธรรมชาติในพื้นที่จำเป็นต้องมีการวางแผนไปถึงอนาคต ในแง่ต่าง ๆ ทั้งหัวข้อ วิธีการ แหล่ง รายจ่าย ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอันมีหน้าที่ใช้สอยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยว และที่สำคัญต้องไม่แปลก หรือต้องเข้ากันได้กับแหล่ง

ธนิช เลิศชายฤทธิ์ (2554, 105-106) ได้กล่าวถึงหลักการการสื่อความหมายไว้ 8 ประการดังนี้

1. การสื่อความหมายควรให้ความสำคัญกับคุณค่า เรื่องราวของทรัพยากรนั้น ๆ

2. การสื่อความหมายควรสรุปให้ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาเข้าใจได้ง่าย และควรสรุปเป็นภาพรวม
3. การสื่อความหมายเคารพอารมณ์ความรู้สึกของสถานที่ และคุณค่าทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้
4. การสื่อความหมายควรให้ความเพลิดเพลิน บันเทิงอารมณ์กับผู้เยี่ยมชม
5. การสื่อความหมายทั้งด้านแผน และสิ่งอำนวยความสะดวกควรเลือกสิ่งที่ดีที่สุด และให้คุณค่าเชิงผลตอบแทนสูง
6. การสื่อความหมายควรใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ทักษะ มีความสามารถที่เหมาะสมกับภาระงาน
7. การสื่อความหมายควรอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ทันสมัย และควรอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยด้วยเพื่อความน่าเชื่อถือ และต้องสื่อความหมายให้ผู้เยี่ยมชมเข้าใจได้อย่างแท้จริง
8. การสื่อความหมายควรก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม เกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรในแหล่ง

จากหลักการสื่อความหมายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสื่อความหมายทำหน้าที่ในการการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว หรือสถานที่กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสร้างเรื่องราวทั้งความคิด จินตนาการ ความเพลิดเพลิน เริงรมย์ ตลอดจนสร้างความรู้ และความคิดใหม่ ๆ ให้กับผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยว

2.1.4 รูปแบบการสื่อความหมาย

การสื่อความหมายมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ อาทิ สมพงษ์ อำนวยเงินตรา (2557) ได้ศึกษาและแบ่งรูปแบบการสื่อความหมายไว้ ดังนี้

1. การสื่อความหมายโดยมนุษย์ คือ การสื่อความหมายโดยใช้มนุษย์เป็นผู้นำสารสู่ผู้เยี่ยมชม เป็นการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพเพราะเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ทำให้สามารถสอบถาม หรือพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ได้มากกว่าการสื่อสารทางเดียว แต่มีข้อเสียคือหากผู้ทำหน้าที่สื่อความหมายขาดทักษะการโน้มน้าวใจ หรือทักษะการพูดที่น่าสนใจ การสื่อความหมายย่อมไม่เกิดผล ตลอดจนการสื่อความหมายโดยบุคคลย่อมไม่สามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้
2. การสื่อความหมายโดยไม่ใช้มนุษย์ คือ การสื่อความหมายที่ใช้สื่อต่าง ๆ อาทิ แผ่นพับ ป้ายบอกทาง การจัดแสดง การจัดนิทรรศการ ซึ่งการสื่อความหมายประเภทนี้สามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนมากได้ แต่มีข้อเสียคือ อาจมีค่าใช้จ่ายสูง และมีปัจจัยแวดล้อมที่อาจดึงความสนใจของผู้ชมไปจากการสื่อความหมายนั้น ๆ

การสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จำเป็นต้องใช้การสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพทั้งนี้ไม่ว่าจะใช้การสื่อความหมายรูปแบบใด จำเป็นต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายบริบทของสถานที่ และวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนชุมชนใกล้เคียงสถานที่สื่อความหมาย เพื่อการสื่อความหมายที่ดีมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2555) ที่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อความหมายไว้ 2 รูปแบบดังนี้

1. การสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมาย (Personal services) เป็นการสื่อความหมาย 2 ทางที่นักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมจะติดต่อสื่อสารกับนักสื่อความหมายได้โดยตรงผ่านสื่อกลาง หรือกิจกรรมการสื่อความหมาย การสื่อความหมายโดยนักสื่อความหมายมีข้อดีคือเป็นการสื่อความหมายที่มีบุคคลเป็นตัวจัดการดังนั้นจะมีข้อดีตรงที่นักท่องเที่ยวผู้เยี่ยมชมจะสามารถซักถามข้อสงสัยกับนักสื่อความหมายได้โดยตรง นอกจากนี้ หากนักสื่อความหมายเป็นผู้มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถมากเพียงพอก็จะสามารถกระตุ้น จุดประกายความคิด ความอยากรู้อยากเห็นให้กับนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชม ตลอดจนดึงดูดให้สนใจกิจกรรมการสื่อความหมาย สนใจมาเยือนแหล่งได้ ในทางกลับกันหากนักสื่อความหมายไม่มีทักษะ ความสามารถในการชักจูงใจมากเพียงพอไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ ตลอดจนดึงดูดนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมให้มาสนใจแหล่งได้ การสื่อความหมายที่ต้องใช้นักสื่อความหมาย มีดังนี้

การให้บริการข่าวสาร (Information services) นักสื่อความหมายต้องประจำอยู่ตามแต่ละจุดในแหล่ง ผู้เยี่ยมชมจะเป็นฝ่ายเดินเข้าไปพบ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นลำดับแรกที่ผู้จัดการหรือนักการสื่อความหมายต้องให้ความสำคัญ และนี่ก็อยู่เสมอเพราะการบริการประเภทนี้เป็นสร้างความน่าสนใจ สร้างความน่าเที่ยว และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานเพราะเป็นจุดแรกในการเข้าถึงพื้นที่ โดยจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ การให้คำแนะนำ การบรรยาย แผ่นพับ การพูดเพื่อสื่อความหมาย ฯลฯ

การนำเที่ยว (Conducted activities) เป็นรูปแบบของการสื่อความหมายที่นักสื่อความหมายจะนำผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวไปหาประสบการณ์ ผู้เยี่ยมชมจะได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทั้งการเห็น ได้ยิน สัมผัสได้กลิ่น และการลิ้มรส โดยนักสื่อความหมายทำหน้าที่เล่าเรื่องราวประกอบการเดินชมธรรมชาติ การใช้รถยนต์ การใช้ทางจักรยาน รวมถึงการเดินทางไกลและทางเรือจากจุดเริ่มต้นไปตามจุดต่าง ๆ ตามสถานที่ต่างที่น่าสนใจเพื่อเรียนรู้ เพื่อความเพลิดเพลินและเพื่อสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์ และพัฒนาระบบนิเวศต่อไป

การพูดเพื่อสื่อความหมาย (Interpretative talk) เป็นการสื่อความหมายที่ใช้ทักษะความสามารถของบุคคล โดยใช้ทักษะการพูด วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด รวมไปถึงการใช้สายตา กริยา อากักร่วมในการแสดงความหมาย ในสังคมไทยนักสื่อความหมายต้องคำนึงอยู่เสมอว่าการยิ้มเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้เยี่ยมชมได้ การสื่อความหมาย

ประเภทนี้เหมาะกับกลุ่มผู้ฟังไม่มากเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม และการสื่อความหมายเป็นการบรรยายโดยมีการกำหนดเวลา และสถานที่ในการสื่อความหมาย เนื้อหาที่ทำการสื่อความหมายควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบนิเวศ และการเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

การสื่อความหมายแบบแสดงสด (Living interpretation) เป็นการสื่อความหมายผ่านการแสดง การสาธิต โดยมากมักใช้กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมและนักท่องเที่ยวเกิดความรู้ ความเข้าใจผ่านการชมการแสดง การสื่อความหมายประเภทนี้หมายรวมถึงการแสดงประเภทใช้เสียงเพลง การขับร้อง การแสดงดนตรีสดด้วย ในประเด็นเชิงนิเวศ การแสดงสดนับเป็นวิธีการสื่อความหมายที่น่าสนใจเพราะสื่อสารเกี่ยวส่งให้ผู้รับชมทราบวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายได้ดี อาทิ การแสดงให้เห็นว่าหากระบบนิเวศเสื่อมโทรมลงจะส่งผลอย่างไรต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อาจจะสุขภาพแย่งเมื่ออาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ระบบนิเวศย่ำแย่ หรืออาจเกิดภาวะโลกร้อนเมื่อมนุษย์ใช้พลังงานเกินความจำเป็นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ให้แย่งตามสภาพอากาศที่ไม่สมดุล เป็นต้น

2. การสื่อความหมายโดยไม่ใช่นักสื่อความหมาย (Non personal service) เป็นการสื่อความหมายทางเดียวโดยนักท่องเที่ยวผู้เยี่ยมชมจะได้ทราบถึงความหมายของแหล่งหรือวัตถุจากสื่อที่เป็นตัวกลาง โดยการสื่อความหมายประเภทนี้มีข้อดีตรงที่ความเสถียรของการสื่อความหมายเพราะอุปกรณ์ที่ติดตั้งภายในแหล่งจะให้ข้อมูลได้เสถียรมากกว่าการสื่อความหมายโดยบุคคลที่บางครั้งสภาพอารมณ์ ความรู้สึก ร่างกาย สุขภาพก็ไม่พร้อมให้ข้อมูล แต่การสื่อความหมายรูปแบบไม่ใช่นักสื่อความหมายก็มีข้อเสียเช่น ค่าใช้จ่าย ความคงทน ตลอดจนความน่าสนใจ และการตอบข้อซักถาม ฯลฯ การสื่อความหมายที่ไม่ต้องใช้นักสื่อความหมาย มีดังนี้

โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio devices) เป็นอุปกรณ์และเครื่องมือที่นิยมใช้กันเป็นอย่างมากในการสื่อความหมายเหตุเพราะเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลได้สะดวกโดยให้ข้อมูลได้ ทั้งภาพและเสียง สื่อประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ได้แก่ เครื่องเสียง สไลด์หรือวิดีโอ ซึ่งในสวนอุทยานแห่งชาติ หรือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะถือว่าสื่อประเภทดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างมากเพราะว่าในสถานที่ดังกล่าวต้องมีการบริการข้อมูลโดยภาพรวมแก่ผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวในระยะเวลาไม่ควรเกิน 15-20 นาที แต่ก็มีข้อจำกัดตรงที่เครื่องมืออุปกรณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องใช้พลังงานไฟฟ้า และเสียงต่อการชำรุดเสียหายเมื่อเวลาล่วงเลย

ตัวกลางที่ใช้เขียน (Written materials) จะประกอบไปด้วย

เครื่องหมายและสัญลักษณ์ (Signs and symbols) เป็นการสื่อความหมายที่ใช้สัญลักษณ์และเครื่องหมายแทนภาษาพูดเพื่อสื่อความหมายผู้เยี่ยมชมนักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงความหมาย จัดทำขึ้นเพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น สัญลักษณ์แสดงห้องสุขา สัญลักษณ์ แสดงให้ทราบว่าแหล่งน้ำ สัญลักษณ์แสดงทางรถจักรยานยนต์ ร้านอาหาร เป็นต้น

แผ่นป้ายบรรยาย (Label) เป็นชนิดของป้ายการสื่อความหมายที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการบอกชื่อ ลักษณะหรือการบอกเรื่องราวต่าง ๆ ที่นักสื่อความหมายต้องการสื่อให้ผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้ เช่น เรื่องราวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ เรื่องราวของพื้นที่อันจะก่อให้เกิดผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวเกิดการค้นพบ ทราบถึงความหมายของแหล่งหรือวัตถุที่นักสื่อความหมายต้องการอยู่

สิ่งพิมพ์ (Printed material) กระดาษหรือวัสดุที่มีพื้นผิวสามารถพิมพ์หรือคัดลอกข้อความ รูปภาพ อันจะสามารถส่งสารไปถึงผู้อ่านได้ อาทิ จุลสาร วารสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ สื่อประเภทนี้ต้นทุนต่ำ ท่าง่าย พกพาง่าย จึงสะดวกที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ

สิ่งพิมพ์เพื่อบริการข่าว (Information publication) สิ่งพิมพ์ประเภทนี้มักพิมพ์ระดับพื้นที่และสามารถแจกฟรีได้ โดยสื่อประเภทนี้โดยส่วนมากจะเป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้น อาทิ เวลาเปิดทำการ แผนที่/เส้นทาง สิ่งอำนวยความสะดวก เรื่องราวทั่วไปข้อพื้นที่

สิ่งพิมพ์เพื่อการสื่อความหมาย (Interpretive publication) เป็นสื่อที่สื่อเรื่องราวเฉพาะอย่าง มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ มักมีต้นทุนสูงเพราะต้องออกแบบให้มีความสมจริงเพราะต้องสื่อความหมายให้ชัดเจนถึงเรื่องราวที่ต้องการสื่อความหมาย อาทิ ชีวิตแมลงต่อระบบนิเวศในป่า แหล่งน้ำกับการดำรงชีวิตของเสือ ฯลฯ

วารสารจดหมายข่าว (Journal/news) เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มเจ้าของพื้นที่เพื่อแจ้งข่าวสาร ความก้าวหน้า หรือความเปลี่ยนแปลงของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งพื้นที่ โดยมากมักจัดทำในรูปแบบของหนังสือพิมพ์

กิจกรรมที่ดำเนินด้วยตนเอง (Self-guided activities) เป็นกิจกรรมการสื่อความหมายที่ไม่มีนักสื่อความหมาย แต่มีตัวกลางในการสื่อความหมาย อาทิ แผ่นป้าย ทางเดินศึกษาธรรมชาติ ทางรถยนต์สื่อความหมายธรรมชาติ ทางเรือสื่อความหมายธรรมชาติ ฯลฯ กิจกรรมการดำเนินด้วยตนเองเป็นที่นิยม และมักทำกันเนื่องจากมีผู้เยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวเยอะ หรือมีจำนวนผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวไม่เพียงพอต่อนักสื่อความหมาย

ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (Self guided trail) เป็นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติโดยตรง การสื่อความหมายประเภทนี้จะไม่มีนักสื่อความหมายให้ข้อมูล แต่จะอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการให้ข้อมูล โดยกิจกรรมประเภทนี้เป็นการให้ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวได้เดินไปตามเส้นทางธรรมชาติโดยมีแหล่งที่น่าสนใจให้ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวได้สัมผัส อาทิ หนอง บึง ลำธาร น้ำตก ถ้ำ ป่าไม้ ต้นไม้ใหญ่ เป็นต้น

ทางรถยนต์เพื่อการสื่อความหมาย (Self-guided auto tour) เป็นกิจกรรมการสื่อความหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้ขับรถยนต์ส่วนตัวได้เดินทางเข้าถึงพื้นที่ไปเยี่ยมชมทรัพยากรทาง

ธรรมชาติ นอกจากทางรถยนต์แล้ว ทางเรือเพื่อการสื่อความหมายก็ไปในทำนองเดียวกัน เพียงแต่แตกต่างกันตรงที่ทางเรือใช้ในการเข้าถึงแหล่งที่รถยนต์ไปไม่ถึง อาทิ แหล่งน้ำ หรืออุทยานแห่งชาติทางทะเล โดยการสื่อความหมายประเภทนี้อาจแบ่งประเภทย่อยได้ 2 แบบคือ 1.แบบทั่วไป เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ลักษณะทางกายภาพ ฯลฯ และ 2.แบบพิเศษที่เน้นหัวข้อเฉพาะ เป็นเรื่องราวเฉพาะ อาทิ การกำเนิดของหน้าผาลักษณะเฉพาะทางกายภาพของพื้นที่ เป็นต้น

นิทรรศการ (Exhibition) เป็นเครื่องมือสื่อความหมายชนิดหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวโดยผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ และให้ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม อาทิ การกดปุ่มบนกระดาด การสัมผัสผ้ามือผ่านระบบเซ็นเซอร์เพื่อให้ข้อมูลปรากฏ โดยนิทรรศการเป็นการจัดแสดงโดยภาพ แผนภูมิ การใช้ข้อความ ฯลฯ ซึ่งจะมีการบรรยายหรือไม่ก็ได้ แต่สิ่งที่คำนึงถึงต้องมีการจัดแบบเป็นระเบียบ เข้าถึงง่าย และมีการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม โดยจะจัดนิทรรศการแบบ 2 มิติ 3 มิติ หรือนิทรรศการจำลองก็ได้ การสื่อความหมายประเภทนิทรรศการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมได้เลือกชมวัตถุจัดแสดงตามที่ตนเองสนใจ

นิทรรศการภายในอาคาร (Indoor exhibition) เป็นการสื่อความหมายโดยการจัดนิทรรศการภายในอาคาร อาทิ การจัดตามผนังห้อง การจัดทำแผ่นป้าย นิทรรศการตามมุมห้อง ห้องโถง อาจมีการแบ่งเป็นชั้น ๆ โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ อาทิ ข่าวสารเกี่ยวกับการปิดอุทยาน เป็นต้น

นิทรรศการกลางแจ้ง (Outdoor exhibition) เป็นนิทรรศการที่เปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวจำนวนมากได้เข้าชม เพราะสถานที่กว้างขวางรองรับผู้เยี่ยมชมได้มากกว่านิทรรศการภายในห้อง โดยมากมักเป็นการจัดการแสดงในพื้นที่ที่คนผ่านไปมา เช่น บริเวณทางเท้า ถนน พุดพาท หรือเป็นแหล่งที่มีคนไปรวมกันเป็นจำนวนมาก อาทิ ถ้า น้ำตก ลานในอุทยาน การสื่อความหมายประเภทนี้จะประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพอากาศที่ส่งผลต่อความมั่นคงของวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการสื่อความหมาย ดังนั้นการสื่อความหมายประเภทนี้จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดูแล ปกป้อง ทะนุบำรุงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย

ป้ายนิเทศ (Bulletin boards) การใช้สื่อประเภทนี้ต้องจัดวางให้เป็นระเบียบแบบแผน และประกาศควรเป็นประเด็นที่ใช้เงิน ข้อความที่ใช้สื่อในการสื่อความหมายควรเป็นข้อความที่เข้าใจง่าย ชัดเจน กระชับ และควรมีการแบ่งประเภทให้เข้าใจง่าย

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) เป็นอาคารสำหรับบริการข้อมูลข่าวสารทั่วไปแก่ผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวนั้น ซึ่งสถานที่ดังกล่าวไว้เป็นศูนย์กลางที่ใช้ในการสื่อความหมาย โดยเป็นป้อมปราการหรือสถานที่แรกที่ให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว

การสื่อความหมายนอกพื้นที่/นอกฤดูท่องเที่ยว (Off-site/off-season interpretation) เป็นการให้ข้อมูลผู้เยี่ยมชม/นักท่องเที่ยวแก่บุคคลนอกพื้นที่ และนอกฤดูกาลท่องเที่ยว

กลุ่มเป้าหมายอาจเป็นครอบครัวที่ไม่มีโอกาสในการได้ใช้ประโยชน์ของพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความรู้ความบันเทิง หรือการสร้างจิตสำนึก โดยรูปแบบกิจกรรมอาจเป็นการจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมค่ายตามหมู่บ้าน วัด และโรงเรียน เป็นต้น

2.1.5 กระบวนการสื่อสารความหมาย

Alderson and Low (1985) อ้างถึงในธนิท เลิศชาญฤทธ์ (2554) ได้ศึกษาและสรุปกระบวนการของการสื่อสารความหมายไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ การนำเสนอการสื่อสารความหมายต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ อาทิ เพื่อการอนุรักษ์ เพื่อการพัฒนา หรือเพื่อความบันเทิงใจ เป็นต้น

2. การจัดทำแผนการสื่อสารความหมาย มีความสำคัญอย่างมากต่อการสื่อสารความหมาย ทั้งนี้แผนการสื่อสารความหมายต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารความหมายนั้น ๆ

3. การนำเสนอการสื่อสารความหมายเป็นขั้นตอนสำคัญของการสื่อสารความหมาย ที่สามารถประเมินได้ว่าการสื่อสารความหมายนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่

4. วิธีการสื่อสารความหมาย ซึ่งในบริบทนี้หมายถึง รูปแบบการสื่อสารความหมายที่กล่าวไปแล้วข้างต้น อาทิ สิ่งพิมพ์ นิทรรศการ ป้ายบอกทาง ตลอดจนการสื่อสารความหมายโดยมนุษย์ เป็นต้น

5. การคัดเลือกผู้นำเสนอการสื่อสารความหมาย เป็นขั้นตอนสำคัญเพราะผู้สื่อสารความหมายจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารเรื่องราวไปยังนักท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเหมาะสมในการสื่อสารความหมาย

6. การฝึกอบรมผู้นำเสนอการสื่อสารความหมาย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำเสนอการสื่อสารความหมาย จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ดำเนินการสื่อสารความหมาย จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้

7. การประเมินผล เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งควรดำเนินการทั้งก่อนและหลังการสื่อสารความหมาย

การสื่อสารความหมายนับว่าเป็นอีกหนึ่งกระบวนการสำคัญ ในการที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบผลสำเร็จหรือไม่ ทั้งนี้เพราะสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำลังเป็นที่นิยมของผู้คนที่หันมาสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และเกษตร มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการสื่อสารความหมายที่ดี ย่อมส่งผลต่อนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดแนวความคิดในการอนุรักษ์ ตลอดจนห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มนุษย์นิยมกระทำ ในช่วงเวลาว่างเพื่อการพักผ่อน การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ซึ่งการท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้องค์การ การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : W.T.O) ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวเกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไข 3 เงื่อนไขดังนี้

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายการเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์

ในการอาชีพและรายได้

2.2.1 นิยามความหมายของการท่องเที่ยว

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ และไม่ใช้การเดินทางไปเพื่อการหาอาชีพและรายได้ ดังนั้นเมื่อคนส่วนใหญ่คิดถึงคำว่า “การท่องเที่ยว” จะนึกถึงการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ, การใช้เวลาร่วมกับครอบครัว คนรัก เพื่อน ฯลฯ การเดินทางไปเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวาย ตลอดจนการเดินทางไปเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้มีผู้นิยามความหมายต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวไว้ อาทิ

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (World Tourism Organization : W.T.O) ได้กล่าวไว้ว่า “Tourism comprises the activities of the person traveling to and staying in places outside their usual environment for not more than one consecutive year for leisure, business and other purpose” จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เดินทางจากที่พักปกติไปยังต่างสถานที่ในระยะเวลาไม่มากกว่า 1 ปี ติดต่อกัน ทั้งนี้การเดินทางดังกล่าวจะไปเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ได้ แต่มิใช่เพื่อการหาอาชีพหรือรายได้

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546) หรือปัจจุบันคือกรมการท่องเที่ยวได้ นิยามความหมายของคำว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด การแสวงหาซึ่งประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราวและผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

ไพฑูรย์ พงศบุตร และ วิลาสวงค์ พงศบุตร (2542) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าหมายถึง การเดินทางไปเยือนยังสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่ที่อยู่อาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการเดินทางไปเยือนชั่วคราว โดยไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากคำนิยามและความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) อันมีผู้ได้นิยามให้ความหมายไว้หลากหลายท่าน ผู้วิจัยจึงอนุมานสรุปความหมายของ คำว่า “การท่องเที่ยว” (Tourism) ได้ดังนี้ การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่พักอาศัยประจำของบุคคลไปเยือน ไปเยี่ยมชมยังสถานที่อื่น ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม อาทิ การท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ (น้ำตก, ป่าเขา, ถ้ำ, แก่ง, ทะเล เป็นต้น) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ถ้ำ, แหล่งเรียนรู้ทางโบราณคดี/ประวัติศาสตร์, วัด, วัง, พิพิธภัณฑ) รวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแหล่งการท่องเที่ยว อาทิ การพายเรือ ล่องแก่ง การร่วมเรียนทำขนม การร่วมทำว้าวตามเทศกาล เป็นต้น ทั้งนี้การท่องเที่ยวจะต้องอยู่ในเงื่อนไขของการเดินทางไปด้วยความสมัครใจ ไม่มีใครบังคับ ตลอดจนไม่ใช่การเดินทางไปเพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

ในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ผู้เดินทาง/นักเดินทาง/ผู้มาเยือน/ผู้เยี่ยมชมจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติได้ให้วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ 9 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-mass popular individual)
2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Cultural religion tourism)
3. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational tourism)
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและความบันเทิง (Sports and entertainment tourism)
5. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (Tourism for history and special interests)
6. การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies tourism)
7. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting friend tourism/ Relation tourism)
8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business tourism)
9. การท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนา (Conference congress tourism)

จากการให้ข้อมูลในประเด็นวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่ามีวัตถุประสงค์หลากหลายประการที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ไม่เว้นแม้แต่การเดินทางไปเพื่อธุรกิจหรือเดินทางไปสัมมนายังสถานที่ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีเงื่อนไขคือไม่ใช่การเดินทางไปเพื่อ

หาอาชีพ หรือหารายได้ก็ตาม แต่ในส่วนนี้วัตถุประสงค์เพื่อธุรกิจและประชุมสัมมนาก็ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวได้ กล่าวคือ เมื่อมีการเดินทางไปติดต่อธุรกิจยังต่างแดน ผู้เดินทางย่อมมีเวลาพักผ่อน 2-3 วัน จึงอาจใช้เวลาดังกล่าวเพื่อท่องเที่ยวได้ ในด้านวัตถุประสงค์ของการสัมมนา เมื่อมีการเดินทางไปสัมมนา โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างแดนย่อมได้เห็นสถานที่แปลกใหม่ และหากเกิดความประทับใจในสถานที่สัมมนานั้น ผู้เดินทางอาจเดินทางย้อนกลับมาในฐานะนักท่องเที่ยวที่มาเยือนสถานที่ท่องเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์ในข้ออื่น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเกิดขึ้นได้ในหลากหลายวัตถุประสงค์ รวมถึงวัตถุประสงค์หนึ่งของการท่องเที่ยว นั่น อาจทำให้เกิดการท่องเที่ยวในอีกวัตถุประสงค์หนึ่งก็เป็นได้

2.2.3 ประเภทของการท่องเที่ยว

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ของการออกเดินทางที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้วัตถุประสงค์อันแตกต่างหลากหลายของการท่องเที่ยวนั้นเป็นเสมือนจุดกำเนิดให้เกิดการท่องเที่ยวประเภทหรือรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมา ดังเช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือ ททท. (ม.ป.ป.) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวไว้ทั้งหมด 12 ประเภทดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศรวมอยู่ด้วย ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวจะต้องอาศัยกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ (Arts and sciences educational attraction standard) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เยี่ยมชมที่มีความสนใจพิเศษ ตลอดจนผู้เยี่ยมชมที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวชัดเจน การท่องเที่ยวประเภทนี้เกิดขึ้นได้ตามแต่ความสนใจของสังคมในแต่ละยุคสมัย อาทิ การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เฉพาะการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะทาง เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา รวมถึงแหล่งหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีเรื่องราวความทรงจำในอดีต ตลอดจนมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น

4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural attraction) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้เยี่ยมชมมาเยือน ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจหมายถึงสัณฐานทางธรณีวิทยา ลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างไปของแต่ละพื้นที่ที่มีความโดดเด่น น่าสนใจ หรืออาจมีคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการนันทนาการ การพักผ่อนและเพื่อสุขภาพ ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จะไม่ปรากฏคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในวันนี้แต่มักเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ร่วมสมัย อาทิ สถานบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะ เป็นต้น

6. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยมากมักเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้าง สัมผัสและได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น แหล่งเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาลทางวัฒนธรรม ศิลปะ สินค้าทางวัฒนธรรม เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ (Natural hot springs attraction) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีน้ำพุร้อนธรรมชาติเป็นทรัพยากรธรรมชาติในการเชิญชวนให้ผู้เยี่ยมชม มาท่องเที่ยวยังสถานที่น้ำพุร้อนธรรมชาตินั้น ๆ ทั้งนี้สาเหตุที่ต้องมีการแบ่งประเภทเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาตินั้น เนื่องจากว่าน้ำพุร้อนธรรมชาติเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพแต่ในขณะเดียวกันก็มีความอันตรายต่อผู้เยี่ยมชม ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยของผู้เยี่ยมชม ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติด้วยเช่นกัน จากเหตุดังกล่าวจึงต้องมีการกำหนดเป็นประเภทการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมความปลอดภัยและความจริงแท้ของแหล่ง

8. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach attraction) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีชายหาดเป็นทรัพยากรในการดึงดูดผู้เยี่ยมชม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง ความเพลิดเพลิน อาทิ การอาบแดด การนั่งพักผ่อนบริเวณชายหาด การลงเล่นน้ำ การเล่นกีฬาทางน้ำ เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก (Waterfall attraction) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีน้ำตกเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยมีจุดประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน ความบันเทิง ทั้งนี้อาจเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้เข้าไปด้วย ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก อาทิ การว่ายน้ำ การเดินสำรวจ การนั่งรับประทานอาหารริมน้ำตก เป็นต้น

10. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ (Cave attraction) หมายถึง สถานที่ซึ่งเปิดให้ผู้เยี่ยมชมได้เข้าไปเยี่ยมชม โดยมีถ้ำเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินความบันเทิง อาจเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เข้าไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ อาทิ การชมบรรยากาศและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การเข้าไปเพื่อนมัสการพระพุทธรูป การให้อาหารสัตว์ เป็นต้น

11. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ (Island attraction) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการประเมินองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว โดยผลการประเมินการท่องเที่ยวประเภท

เกาะพบว่า ให้ความสำคัญกับการเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารจัดการ และท้ายที่สุดคือปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

12. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง (rapids attraction) หมายถึง สถานที่เปิดการท่องเที่ยวโดยมีแก่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในการดึงดูด เชิญชวนผู้เยี่ยมชม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความบันเทิง เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ตัวอย่างการกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทแก่ง อาทิ การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อนในป่า การเดินป่า ซึ่งในกิจกรรมอาจเสริมการศึกษาธรรมชาติเข้าไปในการเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมด้วย

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (ม.ป.ป.) ได้กำหนดและแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) อันได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism), การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism), การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism), การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) และการท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism)

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งตรึงทัศน์ศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism), การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism), การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism), การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel), การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home stay & farm stay), การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay), การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel), การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/ I= incentive/ C=conference / E=exhibition) และการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน (Mixed travel)

จากรูปแบบหรือประเภทของการท่องเที่ยวที่ถูกจัดและแบ่งโดยองค์การระดับโลกและองค์กรในประเทศไทยอันมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปรูปแบบของการท่องเที่ยวได้ดังนี้ 1. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศาสนา ประวัติศาสตร์ และ 3. การท่องเที่ยวเฉพาะทาง

2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.3.1 นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำลังเป็นที่นิยม และได้รับความสนใจอย่างมาก การตอบรับกับกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพลังงานของโลก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันโลกของเรา กำลังเผชิญกับภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาเพื่อความเจริญของประเทศ การก่อสร้างที่มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเสียงรบกวนการใช้ชีวิตของผู้คนในแต่ละวัน พร้อมกับก่อให้เกิด

มลพิษทางเสียง และมลพิษทางอากาศ ค่าฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน รวมถึงการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก อันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน เป็นต้น

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้ผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับธรรมชาติ การพักผ่อนหย่อนใจกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยธรรมชาติที่สวยงาม เพื่อความบันเทิงใจ เพื่อสุขภาพที่ดี ตลอดจนเกิดมีความคิดอนุรักษ์และห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเริ่มเป็นที่สนใจมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแค่นั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังสามารถตอบโจทย์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการเกษตร โดยการเริ่มให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรเหล่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่ามีกระบวนการการสื่อความหมายอย่างไร และกระบวนการเหล่านี้สามารถสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้

Elizabeth Boo (1991) ให้คำนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า “การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น”

The Common Wealth Department of Tourism (1994) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงชนบทธรรมชาติประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ากรรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง “การป็นผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”

Buckley Ralph (1995) ให้คำนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวที่อาศัยผลิตผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืน และองค์ประกอบทางการศึกษา ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์”

เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานโบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย”

และ กรมป่าไม้ (2548) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย”

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้สามารถสรุปนิยามของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ว่า “เป็นการท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังสถานที่แห่งธรรมชาติ เพื่อการเรียนรู้ศึกษา โดยคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับการไม่ไปทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมของสถานที่แห่งนั้น นอกจากนี้ยังเป็นการเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชมสัตว์ป่า ทัศนียภาพ และพืชพรรณป่าไม้ เพื่อความเพลิดเพลิน บันเทิงใจ และการพักผ่อน”

2.3.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นายสมชัย เบญจขย (2549) เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 ได้ศึกษาและกล่าวถึงลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้น ๆ
2. มุ่งเน้นที่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. เน้นให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว
4. ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่คืนประโยชน์สู่ธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

6. เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 27 (2546) ได้สรุปรูปแบบกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 7 รูปแบบดังนี้

1. การเดินเส้นทางธรรมชาติ
2. การส่องสัตว์/ดูนก
3. การสำรวจถ้ำ/น้ำตก
4. การปีนเขา/ไต่เขา

5. การล่องแก่ง
6. การนั่งเรือ/แพชมภูมิประเทศ
7. การพายเรือแคนู/เรือคายัก
8. การขี่ม้า/นั่งช้าง
9. การขี่รถจักรยานชมภูมิประเทศ
10. การกางเต็นท์นอนพักแรม
11. การดำน้ำในทะเล

2.3.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นายสมชัย เบญจขย (2549) เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 ได้ศึกษาและกล่าวถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้ และเข้าถึงธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การอนุรักษ์ ด้วยการเสริมสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มักนิยมใช้คือ การจัดทำโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ เช่น การจัดตั้งแหล่งข้อมูลหรือศูนย์การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการสร้างการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายตามจุดจัดแสดงต่าง ๆ การจัดทำเส้นทางธรรมชาติ เส้นทางเดินป่าเพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศ และการฝึกอบรมนักสื่อความหมาย เจ้าหน้าที่ให้สามารถชี้แนะ ให้คำแนะนำ รวมถึงอธิบายเรื่องราวของแหล่งนิเวศวิทยาต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมพบเห็นได้

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมที่เลือกเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยส่วนมากนั้นมักเป็นกลุ่มที่มีความชื่นชอบในด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาทิ ลักษณะทางกายภาพ สภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศ ภูมิทัศน์ และสิ่งมีชีวิต ฯลฯ ไม่เพียงแค่นั้นนักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ยังรวมไปถึงกลุ่มที่ชอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความท้าทายในการเข้าถึงในเรื่องการเดินทาง การใช้ชีวิตพักแรม ซึ่งนักท่องเที่ยวผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ต้องการ สิ่งอำนวยความสะดวก การดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของแหล่งที่เดินทางไปเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเอง เพื่อสร้างความประทับใจ และความทรงจำที่ดีของการมาเยือน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ท้องถิ่นทั้งในด้านรายได้ ความเป็นอยู่ ซึ่งการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำให้คนในชุมชนได้ตระหนักเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตลอดจนชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และส่งผลโดยรวมกับภาพลักษณ์ของประเทศ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงนิยาม หลักการ องค์ประกอบ และแนวทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาในประเด็นของกระบวนการการสื่อความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า มีกระบวนการ และเทคนิคอย่างไร เพื่อทำการถอดบทเรียน และกำหนดเป็นแนวทางการจัดการการสื่อความหมาย สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมต่อไป

2.4 ทฤษฎีทัศนคติ (Attitude)

2.4.1 นิยามความหมายของทัศนคติ

คำว่า “ทัศนคติ” หรือที่อีกหนึ่งคือ “เจตคติ” เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ได้รับความนิยามอย่างมากในการใช้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้นิยามเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ทัศนคติ” หรือที่อีกหนึ่งคือ “เจตคติ” ไว้ดังนี้

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1959 : 48) ได้นิยามความหมายของ ทัศนคติไว้ว่า ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอันเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง, บุคคลหรือสิ่งใด ๆ

โรเซนเบิร์ก และฮอฟแลนด์ (Rosenberg and Hoyland, 1960 : 1) ได้นิยามความหมายของ ทัศนคติ ไว้ว่า การตั้งใจต่อแนวโน้มในการตอบสนองอย่างพาดพิงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น

เคลเลอร์ (Howard H. Kendler, 1963 : 572) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึงสภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล, สถาบัน, สถานการณ์ หรือแนวความคิด

นอร์แมน แอล มูน (Norman L. Munn, 1971 : 71) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ, บุคคล, สถานการณ์, สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมทำนองเดียวกันตลอด

จี เมอร์ฟี, แอล เมอร์ฟี และที นิวคอมบ์ (G. Murphy, L. Murphy and T. Newcomd, 1973 : 887) ได้นิยามความหมายของ ทัศนคติ ไว้ว่า ความชอบหรือความไม่ชอบ ฟังใจหรือไม่ฟังใจที่บุคคลแสดงออกมาต่อสิ่งต่าง ๆ

เดโซ สวานานนท์ (2512 : 28) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง บุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดจนเป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะคติ หมายถึง ความซับซ้อนทางความรู้สึกรู้สึกนึกคิด การมีอคติของบุคคล ในการสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามประสบการณ์และความทรงจำของบุคคลนั้นที่ได้ประสบพบเจอมาในอดีต, ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งในทางที่เห็นด้วยหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด และในส่วนของพฤติกรรมที่ทัศนคติหมายถึง การเตรียมตัวที่จะตอบสนอง

จากนิยามของนักวิชาการที่กล่าวถึงคำว่า “ทัศนคติ” จะสังเกตเห็นได้ว่าคำว่า “ทัศนคติ” มีความหมายเกี่ยวข้องกับประเด็น 2 ประเด็นคือ ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจและความพร้อมที่จะมีหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมในทางหนึ่งทางใด ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของคำว่า “ทัศนคติ” คือ เป็นความสัมพันธ์อันมีความคาบเกี่ยวระหว่างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความเชื่อหรือประสบการณ์การรับรู้ของบุคคลคนหนึ่งที่แนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมตอบโต้ในทางหนึ่งทางใดต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้อีกว่าคำว่า “ทัศนคติ” เป็นเรื่องของจิตใจที่มีต่อการเปิดรับเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลตลอดจนมีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรม การกระทำของบุคคลคนหนึ่ง

2.4.2 องค์ประกอบของทัศนคติ

นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว ยังมีนักวิชาการและนักจิตวิทยาหลายท่านได้นิยามและเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติไว้ อาทิ

เครช และ ครัทซ์ฟิลด์ (Krech and Crutchfield, 1948) กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติ” อาจเกิดจาก

1. การตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้น คือสิ่งใดที่ตอบสนองความต้องการของตนได้ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากสิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนไม่ได้ บุคคลนั้นก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น
2. การเรียนรู้ความจริงต่าง ๆ อาจโดยผ่านช่องทางการอ่านหรือจากคำบอกเล่าของบุคคลอื่นก็ได้ ดังนั้นบางคนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น เนื่องจากได้ยินคำติเตียนจากบุคคลอื่นถึงบุคคลนั้น
3. การได้เข้าไปเป็นสมาชิกสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง บุคคลย่อมเอาทัศนคติของกลุ่มมาเป็นของตนเอง หากทัศนคตินั้นไม่ขัดแย้งกับทัศนคติของตนมากเกินไปตนรับได้
4. ทัศนคติมีส่วนสำคัญกับบุคลิกภาพของบุคคลว่า ทัศนคติ อาจเกิดจากการตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นด้วย คือ ผู้ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์มักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนบุคคลที่ปรับตัวยากจะมีทัศนคติที่กลับกัน คือ มักมองว่ามีคนคอยอิจฉาริษยา หรือคิดร้าย ๆ ต่อตน

กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport, 1975) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ อาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ เด็กใหม่จะได้รับการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีจากบิดามารดาทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนการได้เรียนรู้เนื่องจากเห็นแบบอย่างจากบิดามารดาแล้วนำมาปฏิบัติสืบทอดกันมา

2. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือแยกสิ่งที่ดีว่าดีกับไม่ดี

3. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป อาทิ บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูเพราะเคยถูกชมเชย บางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูเพราะเคยถูกตำหนิ

4. เกิดจากการเลียนแบบหรือรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง เช่น บุตรอาจรับเอาทัศนคติของบิดามารดามาเป็นของตนเอง

ประภา เพ็ญสุวรรณ (2520) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายและแหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติที่สำคัญคือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี รวมถึงจะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นในทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from others) จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ อาทิ เด็กที่รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่จะเกิดทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่เคยได้รับรู้มา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ อาทิ เด็กที่เคารพเชื่อฟังครูจะเลียนแบบท่าทางการแสดงท่าที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งตามไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน อาทิ ครอบครัว โรงเรียน หรือหน่วยงาน เป็นต้น

สออดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ เป็นสิ่งที่ก่อตัวขึ้นมา และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากปัจจัยหลายประการ ดังนี้

1. การจูงใจทางร่างกาย (Biological Motivation) ทัศนคติจะก่อเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งดำเนินการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแรงผลักดันทางร่างกาย ทั้งนี้ตัวบุคคลจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือวัตถุสิ่งของที่สามารถช่วยให้เขาตอบสนองความต้องการของตนเองได้

2. ข้อมูลข่าวสาร (Information) ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ รวมทั้งลักษณะของแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารก็มีผลต่อการเกิดทัศนคติ ทั้งนี้

ด้วยกลไกของการเลือกเฟ้นในการมองเห็นและเข้าใจปัญหาต่าง ๆ (Selective Perception) ข้อมูลข่าวสารบางส่วนที่เข้ามาถึงบุคคลนั้นจะทำให้บุคคลนั้นเก็บไปคิดและสร้างเป็นทัศนคติขึ้นมาได้

3. การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group Affiliation) ทัศนคติบางอย่างอาจมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่บุคคลเกี่ยวข้องกับอยู่ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ครอบครัว ญาติ กลุ่มเพื่อนร่วมงาน กลุ่มกีฬา กลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยกลุ่มเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรวมค่านิยมต่าง ๆ แต่ยังมีการถ่ายทอดข้อมูลให้แก่บุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถสร้างทัศนคติขึ้นได้ โดยเฉพาะครอบครัวและกลุ่มเพื่อนร่วมงานเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุด (Primary Group) อันเป็นแหล่งสร้างทัศนคติให้แก่บุคคลได้

4. ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุสิ่งของ ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลต่าง ๆ ตีค่าสิ่งที่เขาได้มีประสบการณ์จนกลายมาเป็นทัศนคติ

5. ลักษณะท่าทาง (Personality) ลักษณะท่าทางหลายประการต่างก็มีส่วนในทางอ้อมที่สำคัญอันก่อให้เกิดหรือสร้างทัศนคติให้กับบุคคลคนหนึ่ง

จากคำกล่าวของนักวิชาการและนักจิตวิทยาหลากหลายท่านที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคตินั้นไม่ได้มีการเรียงลำดับความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติแต่อย่างใดเลย เพราะองค์ประกอบของทัศนคติในแต่ละอย่างนั้นล้วนแต่มีผลต่อการก่อเกิดทัศนคติทั้งสิ้นท้ายที่สุดแล้วการพิจารณาการสร้างทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบใดมากที่สุด

2.4.3 ประเภทของทัศนคติ

การแสดงออกทางทัศนคติสามารถแบ่งออกหรือจำแนกประเภทได้ 3 ประการ โดยดาร์ณี พานทอง (2542) ได้แบ่งประเภทของทัศนคติไว้ 3 ประการดังนี้

1. ทัศนคติทางบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกนึกคิดหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจโต้ตอบในด้านที่ดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวในเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรอื่น ๆ อาทิ กลุ่มเกษตรกรย่อมมีทัศนคติในทางบวกหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อสหกรณ์การเกษตรและให้ความสนับสนุนร่วมมือด้วยในการเข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาชิกและร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นต้น

2. ทัศนคติในเชิงลบ เป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความกังวล หรือเคลือบแคลงระแวงสงสัย จนไปถึงความรู้สึกรังเกียจ เกลียดชังต่อบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงานองค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร อาทิ พนักงานเจ้าหน้าที่บางคนอาจมีทัศนคติเชิงลบต่อบริษัทก่อให้เกิดอคติขึ้นภายในจิตใจของเขาจนอาจก่อให้เกิดความพยายามที่จะกระทำ ประพฤติและปฏิบัติต่อด้านกฎระเบียบของบริษัทอยู่เสมอ

3. ทศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใด ๆ ต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ ทั้งสิ้น อาทิ นักศึกษาบางคนอาจมีทัศนคตินิ่งเฉยอย่างไม่มีความคิดเห็นต่อปัญหาโต้เถียงเรื่องกฎระเบียบว่าด้วยเรื่องการห้ามนำอาหารเข้ามารับประทานในห้องเรียน

จากประเภทของทัศนคติทั้ง 3 ประการ บุคคลอาจมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของการกระทำหรือสถานการณ์

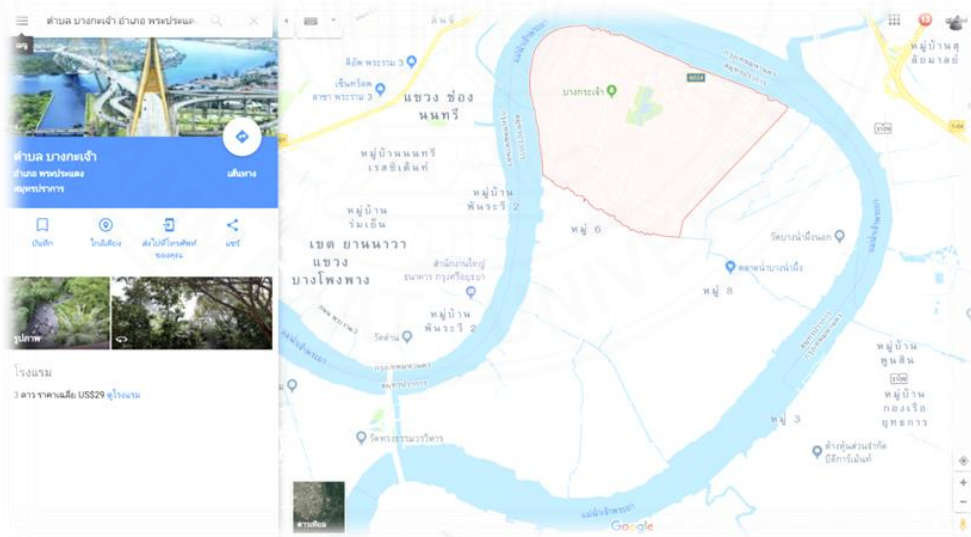
2.5 ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา

2.5.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ตั้งอยู่ตำบลบางกะเจ้า มีเนื้อที่กว่า 200 ไร่ สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ สวนสาธารณะที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายสำหรับประชาชนและเป็นที่ศึกษาระบบนิเวศน์ของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง ลักษณะของสวนเป็นการผสมผสานของสวนสาธารณะที่มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม ประกอบด้วยพันธุ์ไม้น้ำ พันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่สามารถเจริญเติบโตได้ในน้ำกร่อยกับการรักษาสภาพสวนเกษตรดั้งเดิมซึ่งเป็นสวนผลไม้เก่าไว้ โดยเป็นพื้นที่สีเขียวที่รัฐบาลกำหนดให้เป็น “ปอดของกรุงเทพฯ” มีสะพานไม้ทอดยาวให้เดินชมพื้นที่อันสงบร่มรื่น รวมถึงหอชมวิวสูง 7 เมตร ที่สามารถชมทิวทัศน์ได้โดยรอบ มีจักรยานให้เช่าสำหรับขี่ชมรอบสวน

ภาพที่ 2.1 สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: ดัดแปลงจากภาพถ่ายทางเว็บไซต์ <https://sites.google.com/site/>

ภาพที่ 2.2 แผนที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัด
สมุทรปราการ
ที่มา: <https://medium.com/jed-ng/review->

หากผู้เยี่ยมชมคนใดสนใจมาเยือนยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อน
 ันธ์แห่งนี้ สามารถเดินทางได้โดย

ตารางที่ 2.2 การเดินทางมาสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อน ันธ์ (เมืองไทยประกันชีวิต,
 ม.ป.ป.)

การเดินทาง	
รถยนต์ส่วนตัว	รถโดยสารสาธารณะ
<p>เริ่มต้นการเดินทางจากสามแยกพระประแดง ถนนสุขสวัสดิ์ให้ขับรถเลี้ยวซ้ายตรงบริเวณสาม แยกถึงตลาดพระประแดง ต่อมาให้เลี้ยวซ้าย ผ่านวัดทรงธรรมวรวิหารไปตามถนนเพชรหิ๊งษ์ ประมาณ 6 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ ซอยวัดราษฎร์รังสรรค์อีกประมาณ 2 กิโลเมตร ท่านจะพบสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อน ันธ์อยู่ริมถนนด้านขวามือของท่าน</p>	<p>เริ่มต้นการเดินทางจากบริเวณสามแยก พระประแดงถนนสุขสวัสดิ์ ให้เดินทางด้วย รถโดยสารประจำทางปรับอากาศหรือธรรมดา (ขสมก.) สาย 82 และ 138 หรือรถร่วมบริการ สาย 6 ลงตลาดพระประแดงแล้วต่อรถประจำทาง สายพระประแดง-บางกอบัวท่านจะพบสวน สาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อน ันธ์</p>

ภาพที่ 2.3 ภาพมุมสูงสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อน ันธ์ (บางกระเจ้า) จังหวัด
 สมุทรปราการ

ที่มา: <https://www.thai-tour.com/place/1921>

2.5.2 ประวัติความเป็นมา

พื้นที่บางกะเจ้าเป็นแหล่งพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่มีพื้นที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด ไม่เพียงแค่นั้นพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นแหล่งที่ยังอยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรม พื้นที่ดังกล่าวจุดประกายให้ภาครัฐก่อเกิดแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ให้พื้นที่บางกะเจ้าเป็นแหล่งอันสร้างประโยชน์โดยการทำให้เป็น “ปอด” เพื่อพอกอากาศให้กรุงเทพฯและสมุทรปราการ ต่อมาจึงมีมติอนุมัติโครงการสวนกลางมหานครในปีพ.ศ. 2534 ซึ่งเดิมมีการกำหนดที่ดินที่จะเวนคืนให้พื้นที่บางกะเจ้า แต่เนื่องจากการดำเนินการในระยะแรกยังไม่ประสบผลสำเร็จ จึงมีการปรับแนวทางเปลี่ยนจากการเวนคืนเป็นการซื้อขายโดยความสมัครใจ ไม่เพียงแค่นั้นภาครัฐยังมีความคิดที่จะให้สวนสาธารณะ และสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนเป็นแหล่งทำการการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ให้ดีขึ้นทั้งในแง่สิ่งแวดล้อม ชุมชน ทำให้เกิดเป็นโครงการสวนกลางมหานคร โดยดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2534-2542 และระยะที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2543-2547 ให้เร่งรัดจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่สีเขียวโครงการสวนกลางมหานคร โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือ (สผ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติการในขณะนั้น โดยได้สร้างสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติบนเนื้อที่ 148 ไร่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรหรือในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “ศรีนครเขื่อนขันธ์” ซึ่งหมายถึงสวนสาธารณะ ที่เป็นศรีแก่นครเขื่อนขันธ์ (ชื่อเดิมของอำเภอพระประแดง) ซึ่งได้เสร็จสิ้นในปี 2540 และตามคำสั่งกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่ 92/2546 ลงวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2546 ให้โอนภารกิจการบริหารและอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการสวนกลางมหานคร ไปเป็นกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดูแลและดำเนินการต่อไป โดยการจัดตั้งศูนย์จัดการพื้นที่สีเขียวเชิงนิเวศนครเขื่อนขันธ์ปฏิบัติหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้มอบงานศูนย์จัดการพื้นที่สีเขียวเชิงนิเวศนครเขื่อนขันธ์ให้กรมป่าไม้เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2548 (ทวีปไทยแลนด์, ม.ป.ป.) ปัจจุบันศูนย์จัดการพื้นที่สีเขียวเชิงนิเวศ นครเขื่อนขันธ์ อยู่ในความดูแลตลอดจนการบริหารจัดการของสำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ กรมป่าไม้ (บริษัทปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัดมหาชน,2563)

2.5.3 ความสำคัญของพื้นที่ศึกษา

จากปัญหาสภาพแวดล้อมที่สังคมโลกและสังคมไทยกำลังประสบอยู่ ณ ขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง ภัยพิบัติทางธรรมชาติแผ่นดินไหว ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย อันเกิดจากความแล้ง ภาวะโลกร้อน ป่าไม้ถูกทำลาย ภาวะเรือนกระจก ปัญหาสภาพอากาศเสื่อมโทรม ค่าฝุ่นละอองที่สูงเกินแก่การใช้ชีวิตจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนไม่สามารถนำทรัพยากร

ดังกล่าวมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเพราะทรัพยากรเหล่านั้นถูกนำมาใช้จนเกินพอดี จนต้องกักเก็บไว้ซึ่งทรัพยากรที่หลงเหลืออยู่เพื่อความอยู่รอดของอนุชนรุ่นหลัง ฯลฯ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมส่งผลโดยตรงกับประเด็นนี้คือจะทำให้สมดุลของโลกเปลี่ยนแปลงไป อาทิ การตัดไม้ทำลายป่าส่งผลให้น้ำท่วมได้ง่ายขึ้นเพราะต้นไม้ ป่าเขาถูกทำลาย ย่อมไม่มีวัชพรรณชาติใดกั้นน้ำหลาก ไม่เพียงแค่นั้นปัญหาเหล่านี้ยังส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน ทำให้โลกมากยิ่งขึ้นขึ้น โลกร้อนส่งผลใช้ชั้นโอโซนหรือชั้นบรรยากาศโลกถูกทำลายส่งผลต่อสภาพอากาศและความร้อนก็ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ คุณภาพชีวิตที่แย่งโรคร้ายไข้เจ็บที่มาพร้อมกับสภาพอากาศที่ร้อนยิ่งขึ้น ไม่เพียงแค่นั้นหากสภาพอากาศร้อนยิ่งขึ้นมนุษย์ย่อมต้องหาทางอยู่รอด อาทิ การใช้เครื่องปรับอากาศ ซึ่งการใช้เครื่องปรับอากาศเป็นจำนวนมากหลาย ๆ คริวเรือนย่อมส่งผลไปถึงค่าความบริสุทธิ์ของอากาศ ค่าฝุ่นละออง pm 2.5 ที่ประเทศไทยและนานาประเทศกำลังประสบอยู่ ณ ขนาดนี้ย่อมเกิดจากปัญหาสภาพแวดล้อมทั้งสิ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่ระบบนิเวศถูกทำลายจากการกระทำของมนุษย์ย่อมส่งผลถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างแน่นอน

2. ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อประเด็นทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก จากประเด็นผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้อแรก เมื่อโลกร้อนขึ้นเพราะการกระทำของมนุษย์ มนุษย์บางคนยอมหาทางออกโดยการใช้เครื่องปรับอากาศส่งผลต่อความสิ้นเปลืองที่มากขึ้น บางผู้คนก็เลือกเดินตามแหล่ง สถานที่ที่มีเครื่องปรับอากาศ และเสียงไม่ได้ที่จะพบเจอสิ่งล่อตาล่อใจทำให้เสียทรัพย์ ไม่เพียงแค่นั้นปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ น้ำท่วมส่งผลต่อการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยน้ำ อาทิ การทำนา น้ำอาจท่วมที่นาจวนาไม่สามารถประกอบอาชีพได้ การส่งออกของผลผลิตทางการเกษตรอันเป็นรายได้หลักของประเทศย่อมหยุดชะงักลง ส่งผลต่อรายได้มวลรวมของประเทศ ปากท้องของเกษตรกรที่ย่อมจะสูญเสียเสถียรภาพลงไป รวมถึงอาชีพอื่น ๆ เช่นกัน อาทิ นักธุรกิจประเภทอาหารหากไม่มีวัตถุดิบเพราะภัยธรรมชาติย่อมไม่สามารถประกอบอาหารได้ เมื่อธุรกิจประเภทอาหารหลาย ๆ รายไม่มีรายได้ย่อมส่งผลกระทบต่อดัชนีรวมรวมของประเทศอย่างเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้น

3. ด้านสังคม จากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจข้างต้นย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านสังคมของประชาชน อาทิ ชาวนาไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากภัยธรรมชาติ ชาวนาไม่มีรายได้ คุณภาพชีวิตย่อมแย่งบ้างอาจก่ออาชญากรรมอันเนื่องมาจากพิษเศรษฐกิจ ไม่เพียงแค่นั้นอาชีพอื่น ๆ หากไม่มีรายได้ย่อมอาจกระทำพฤติกรรมอันส่งผลต่อสังคม ปัญหาสังคมตามมาเพียงเพราะไม่มีรายได้ ผู้คนต้องการอยู่รอดกระทำทุกวิธีทางเพื่อปากท้องและชีวิต ค่าความสุขมวลรวมของสังคมแย่ง ความแตกแยกตามมา วัฒนธรรมประเพณีที่เคยกระทำอาจเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนไปให้เข้ากับยุคสมัย และสังคมเพื่อความอยู่รอด

ดังนั้นจากข้อความข้างต้นจะสังเกตได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านจากสิ่งแวดล้อมสู่เศรษฐกิจ และล้ามาจากเศรษฐกิจสู่ปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม และวัฒนธรรมประเพณีของประเทศ ฉะนั้นทางภาครัฐที่เล็งเห็น และตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ และพัฒนาสวนสาธารณะ และสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตระหนักถึงแนวความคิดการสื่อความหมายที่แฝงตัว และถูกนำมาใช้ในสวนสาธารณะฯ ดังกล่าว และมองว่าสวนสาธารณะ และสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อสังคมอย่างมาก หากปอดแห่งนี้ อาจส่งผลเสียในระยะยาวที่คาดไม่ถึงก็ย่อมเป็นไปได้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 ประเด็นการสื่อความหมาย

ศิวพร ครองวรกุล (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสื่อความหมาย กรณีศึกษาอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เป็นการศึกษาการใช้ศิลปะ และพื้นที่มาเป็นสื่อในการบอกเล่าเรื่องราวสร้างการรับรู้ กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก จากการศึกษาพบว่า อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เป็นแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ รวมไปถึงลักษณะทางกายภาพการจัดพิธีกรรม ตลอดจนบทบาทการใช้งานพื้นที่ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจ และปรับทัศนคติทางการเมือง เพราะพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ที่มีเรื่องราว เรื่องเล่า ความทรงจำ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเชิงศิลปะวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงการเมืองกับความสนใจใคร่รู้ของนักท่องเที่ยว

ศิริรัตน์ ศิริเพ็ญ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กลวิธีการสื่อความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้บริโภคในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า ถ้อยคำในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์ใช้การสื่อความหมายแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม โดยพบการสื่อความหมายแบบตรงในวัจนกรรม 3 ประเภท ตามลำดับการปรากฏคือ วัจนกรรมบอกกล่าว , วัจนกรรมชี้แนะ และวัจนกรรมแสดงความรู้สึก ส่วนการสื่อความหมายแบบอ้อมพบเฉพาะในวัจนกรรมการบอกกล่าว ด้านการใช้ภาพประกอบในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์พบการสื่อความหมายแบบตรงมากกว่าแบบอ้อมและอัตลักษณ์ของผู้บริโภคในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์ปรากฏ 4 อัตลักษณ์ ได้แก่ผู้บริโภคคือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ทันสมัย , ผู้บริโภคคือกลุ่มคนที่มีรายได้สูง , ผู้บริโภคคือกลุ่มคนที่มีความมุ่งมั่นพยายาม และผู้บริโภคคือกลุ่มคนที่รักครอบครัวโดยอัตลักษณ์ผู้บริโภคคือกลุ่มคนรุ่นใหม่ทันสมัยปรากฏในบทโฆษณามากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 2 เรื่องทำให้ทราบถึงการสื่อความหมายว่า การสื่อความหมายมีกระบวนการ ขั้นตอนการจัดการอย่างไรบ้าง มีข้อควรคำนึงถึง และเทคนิคการจัดการ

อย่างไรในการสื่อสารกับผู้ชม ตลอดจนมีการสร้างคุณค่า และสร้างความตระหนักรู้จนผู้ชมเกิดความรู้อีกด้วย ทางแผนอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้คนกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าผู้ชมที่มีภูมิหลังหรือมีส่วนร่วมกับอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ย่อมมีอารมณ์และความรู้สึกที่มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่มีภูมิหลังหรือไม่มีส่วนร่วมกับอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่องกลวิธีการสื่อความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้บริโภคในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์ ที่แสดงให้เห็นเทคนิคการสื่อความหมายว่า การสื่อความหมายผ่านสื่อโทรทัศน์ ผู้ส่งสารนิยมเลือกใช้เทคนิคการสื่อความหมายแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม กล่าวโดยสรุปงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องชี้ให้เห็นถึงกระบวนการ ขั้นตอน รูปแบบ เทคนิค ตลอดจนข้อความค้ำประกันในการสื่อความหมาย

2.6.2 ประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บุญทริก ผลบุญเจริญชัย (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการศึกษาวิชาวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีความประสงค์ให้จังหวัดปราจีนบุรีเกิดความยั่งยืน ซึ่งการวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวของจังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด แบ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับประชาชนในท้องถิ่น 200 ชุด และแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว 200 ชุด โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อหาข้อสรุปออกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปราจีนบุรี คือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้สมาชิกในชุมชนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นเกิดความตระหนักรู้ ตลอดจนเกิดความรัก และเกิดความคิดที่จะหวงแหน รักษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ซึ่งควรดำรงไว้ซึ่งความจริงแท้ ไม่ทำลายความเป็นท้องถิ่น เป็นต้น

ประภาพร ยางประยงค์และสุรียรัตน์ ช่วยมณี (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวถ้ำภูผาเพชร จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นการศึกษาบริบทแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการท่องเที่ยวถ้ำภูผาเพชร จังหวัดสตูลของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก โดยแบ่งเป็นด้านผลิตภัณฑ์ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่าจุดแข็งคือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสวยงาม โดดเด่นในตัวเอง และจุดอ่อนคือการบริหารจัดการ โอกาสคือการเป็นแหล่งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และอุปสรรคคือสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้

จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 2 เรื่องทำให้ทราบว่า การพัฒนา และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของพื้นที่มีส่วนสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างมาก ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในบริหารจัดการ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และยังทำให้ทราบเพิ่มเติมอีกว่าสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีจุดเด่นในตัวเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าการบริหารจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ แต่การจะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการสื่อความหมายให้เกิดการตระหนักรู้ หวงแหนพื้นที่ในฐานะมรดกของชุมชน ดังนั้นเมื่อคนในชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศการให้ความร่วมมือในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนการร่วมกันเพื่อการสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นตามมา จะเห็นได้ว่าการสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชนเจ้าของพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งเทคนิค กลยุทธ์ กลวิธีต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ ตระหนักรู้ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษารูปแบบการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อน รวมถึงศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในส่วนทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการการสื่อความหมายด้วย ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ การเข้าสังเกตการณ์ในพื้นที่ วิเคราะห์สื่อและการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้เยี่ยมชม เพื่อนำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ และนำเสนอ

3.2 ประชากรที่ใช้ศึกษา

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวข้างต้น การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.2.1 กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มประชากรเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) กับกลุ่มผู้เยี่ยมชมจำนวน 10 คน ทั้งนี้สาเหตุของการเลือกกลุ่มวิจัยทั้ง 10 ตัวอย่าง เนื่องจากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คนเป็นคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และมีพฤติกรรมเดินทางไปยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์อยู่เป็นประจำ

3.2.2 กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาเยือน/ท่องเที่ยวยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แต่เนื่องจากสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ไม่มีการเก็บข้อมูลสถิติผู้เยี่ยมชมที่ชัดเจนจึงทำให้ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่ชัดเจนได้ จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณของ W.G. Cochran (1953) ได้ 384 คน

$$n = \frac{P(1 - P)Z^2}{E^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม = .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (โดย Z = 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ระดับ 05))

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = 05

ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ได้คือ

$$n = \frac{(.05)(1 - .5)(1.96)^2}{(.05)^2}$$

$$= 384.16$$

ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าได้ผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขกำหนดคือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง

3.3 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษารูปแบบการสื่อความหมายที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์จังหวัดสมุทรปราการ ตลอดจนทัศนคติและผลกระทบของผู้เยี่ยมชมต่อการจัดการการสื่อความหมาย ณ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ช่วงเดือนมกราคม 2564 – เดือนพฤศจิกายน 2564

3.4 อุปกรณ์และวิธีการ

3.4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ศึกษาจากแหล่งข้อมูลในพื้นที่ที่ผู้ศึกษาเลือกศึกษา คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ คือ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยวิธีสังเกตการณ์พื้นที่อย่างมีส่วนร่วม อาทิ การเข้าไปท่องเที่ยวเยี่ยมชม การจดบันทึก การร่วมพูดคุย วิเคราะห์สื่อภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ สัมภาษณ์กลุ่มผู้เยี่ยมชมที่มาเยี่ยมชม

สวนสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์โดยใช้แบบสอบถามที่ออกแบบจากวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย (ธนิศ เลิศชาญฤทธิ์, 2554) เป็นเกณฑ์ในการวัดประสิทธิภาพของการสื่อความหมายของสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถอดบทเรียนวิธีการและรูปแบบการสื่อความหมายของสวนพฤกษชาติฯ หลังจากนั้นค้นหาแนวทางการสื่อความหมายที่เหมาะสมเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางการสื่อความหมายต่อไป

3.4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร หนังสือ สื่อออนไลน์ ในเรื่องการสื่อความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ลักษณะพื้นที่ทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรปราการ คือ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยทำความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการว่า มีรูปแบบการสื่อความหมายอย่างไร มีขั้นตอน และเทคนิคอย่างไรในการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของรูปแบบการสื่อความหมายดังกล่าวว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายทั้ง 3 ประการหรือไม่ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดสมุทรปราการ

3.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.5.1 ศึกษาหาข้อมูลและกำหนดหัวข้องานวิจัย

3.5.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3.5.2.1 การสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

3.5.2.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยศึกษาการสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทงานวิจัย เอกสารตำรา งานวิชาการ นอกจากนี้ยังศึกษาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ร่วมด้วย

3.5.3 การออกแบบคำถามเพื่อการวิจัยตามแนวคิดการสื่อความหมาย โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 1) ทศนคติของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการการสื่อความหมายและ 2) ทศนคติของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC)

3.5.4 การดำเนินการทดสอบ (Pilot test) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดกับกลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach)

3.5.5 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยลงพื้นที่และร่วมพูดคุยสัมภาษณ์กลุ่มผู้
เยี่ยมชม

3.5.6 การวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การประเมินระดับความพึงพอใจสเกลเชิงเส้น
โดยซึ่งกำหนดระดับคะแนนอยู่ที่ 1-5 คะแนน โดยกำหนดให้ระดับคะแนน 5 มีค่าเท่ากับมากที่สุดและ
กำหนดให้ระดับคะแนน 1 มีค่าน้อยที่สุด

3.5.7 นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาจัดตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงระดับค่าเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพของสื่อและแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะ
และสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ระดับคะแนน	ผลของคะแนน
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	น้อย
2.61 – 3.40	ปานกลาง
3.41 – 4.20	มาก
4.21 – 5.00	มากที่สุด

3.5.8 นำเสนอแนะรูปแบบและแนวทางการสื่อความหมายกับสวนสาธารณะและ
สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

3.5.9 สรุปผลการดำเนินงาน

3.5.10 นำเสนองานวิจัย

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาได้ทำการ
เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้ศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่
กรณีศึกษา โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.6.1 การสังเกตการณ์ภาคสนามแบบมีส่วนร่วม โดยการลงพื้นที่สังเกตการณ์
ลักษณะสภาพทางกายภาพ เพื่อศึกษาเทคนิคกระบวนการการสื่อความหมายว่ามีรูปแบบ วิธีการการ
สื่อความหมายอย่างไร และมีจุดเด่น จุดด้อย อย่างไรก็ตามในการสื่อความหมาย

3.6.2 การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ คือ กลุ่มผู้เยี่ยมชม โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มผู้เยี่ยมชมจำนวน 10 คน ซึ่งประเด็นคำถามที่ใช้ในสอบถามประกอบด้วย ผู้เยี่ยมชมมองเห็นประเด็นทางด้านการสื่อความหมายว่าแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีเทคนิค กระบวนการการสื่อความหมายอย่างไร ความคิดเห็น และความคาดหวังของผู้เยี่ยมชมเกี่ยวกับการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรจะเป็นหรือควรจะมีการดำเนินการเป็นรูปแบบใด ซึ่งเกณฑ์การออกแบบสอบถามจะทำการออกแบบจากวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายตามหลักของธนิศ เลิศชาญฤทธิ (2554) เพื่อรวบรวมและเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายที่เหมาะสมให้กับสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

3.6.3 การเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ คือ กลุ่มผู้เยี่ยมชม จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามจากวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายตามหลักของธนิศ เลิศชาญฤทธิ (2554) หลังจากนั้นผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม google form ในการปล่อยแบบสอบถาม ทั้งนี้ประเด็นในการสอบถามประกอบด้วยประเด็นหลัก 2 ประเด็นคือ 1. ทักษะคติของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการการสื่อความหมายและ 2. ทักษะคติของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในบทนี้มุ่งเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ผลการศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ตลอดจนเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มผู้เยี่ยมชม ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
2. ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
3. เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สื่อที่ใช้ในการสื่อความหมาย ณ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เปรียบเสมือนห้องเรียนธรรมชาติขนาดใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้ถึงแม้ว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ แต่ด้วยความที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับพื้นที่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษนามว่ากรุงเทพมหานคร จึงได้รับการขนานนามว่าเป็นปอดของคนกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่สวนพฤกษชาติ 40 ไร่และพื้นที่สวนสาธารณะ 108 ไร่ โดยผู้เยี่ยมชมสวนมากมักจะมาเพื่อจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน บ้างมาเพื่อศึกษาระบบนิเวศและระบบนิเวศ ส่องสัตว์ ชมนก ดูปลา ฯลฯ บ้างก็มาเพื่อออกกำลังกาย พักผ่อนร่างกายจากความเหนื่อยล้า ใช้เวลาว่างกับครอบครัว คนรัก เพื่อน รวมถึงการมาเยี่ยมชมเพื่อศึกษาหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาารูปแบบการจัดการระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นต้น

4.1 รูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

จากการศึกษารูปแบบสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์และนำมาจำแนกประเภทตามรูปแบบของการสื่อความหมายพบว่า

4.1.1 การสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมาย (Personal Services) ได้แก่

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor Center) เมื่อมีสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อความหมาย แน่นนอนว่าต้องมีศูนย์กลางที่มีเจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้ข้อมูลความรู้บริการแก่ผู้เยี่ยมชมที่ต้องการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงเป็นเสมือนสถานที่ที่คอยบริหารจัดการระบบต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ อาทิ บริการบ่งบอกสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงจุดชมวิวกว้างภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ บริการบ่งบอกเส้นทางชมธรรมชาติภายในสวนสาธารณะฯ บริการบ่งบอกลักษณะทางกายภาพ ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมภายในสวนสาธารณะฯ บ่งบอกสถานที่น่าศึกษา ตลอดจนข้อควรและไม่ควรปฏิบัติขณะมาเยี่ยมชมสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ซึ่งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นเสมือนหน่วยบัญชาการบริหารทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมทั้งหมดภายในสวนสาธารณะฯ โดยเมื่อผู้เยี่ยมชมเดินทางมาถึงยังสวนสาธารณะฯ และผ่านป้ายแนะนำสถานที่มานั้น ท่านจะพบศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ตั้งอยู่ทางด้านขวาของสวนสาธารณะฯ และจะเป็นสถานที่แห่งแรกที่ผู้เยี่ยมชมจะสามารถรับข้อมูลข่าวสาร รวมถึงองค์ความรู้โดยรวมของสวนสาธารณะฯ ได้จากที่แหล่งข้อมูลนี้ ผ่านวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

การให้บริการข่าวสาร (Information services) อย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า ภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐอย่างเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้มาคอยกำกับดูแลและให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้เยี่ยมชมอยู่ โดยหากมีผู้เยี่ยมชมเกิดข้อคำถามหรือมีเรื่องสงสัย ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังเยี่ยมชมสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ก็สามารถเดินเข้ามาสอบถามหรือพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ที่ดูแลสวนสาธารณะฯ ได้ ทั้งนี้การให้บริการข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่ทางสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่าเป็นสิ่งที่สร้างความน่าสนใจ สร้างความน่าเที่ยว ตลอดจนเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาเยี่ยมชมยังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ไม่เพียงแค่นั้นแต่ยังคงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับหน่วยงานอีกด้วย

การนำเที่ยว (Conducted activities) เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้จะมีการนำเที่ยวเป็นครั้งคราว กล่าวคือ จะมีการนำเที่ยวเฉพาะเวลา

ขณะเดินทางมาศึกษาดูงานภายในพื้นที่สวนสาธารณะฯ ผ่านวิธีการต่าง ๆ อาทิ การพาเดินชมสวนสาธารณะฯ ตลอดจนการนำเที่ยวในรูปแบบการใช้ทางจักรยานเพื่อนำเที่ยว เป็นต้น

การพูดเพื่อสื่อความหมาย (Interpretative talk) เป็นการสื่อความหมายที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะบุคคล โดยภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ เจ้าหน้าที่ที่คอยกำกับดูแลและให้ข้อมูลกับผู้เยี่ยมชมจะให้วิธีการพูดเพื่อสื่อความหมายเป็นสำคัญในการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ การชี้แจงว่าอะไรเป็นอะไร การชี้แจงกฎระเบียบข้อค้ำึงและข้อควรปฏิบัติขณะที่ผู้เยี่ยมชมเรียนรู้้อยู่ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้

การสื่อความหมายแบบแสดงสด (Living interpretation) รูปแบบวิธีการดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เมื่อมีขณะทำงาน ขณะนักเรียนมาศึกษาดูงานภายในสวนสาธารณะฯ เท่านั้น อาทิ การแสดงวิธีการปลูกต้นไม้ การแสดงวิธีการปกป้องตัวเองของต้นไม้จากภัยธรรมชาติ การแสดงวิธีการให้อาหารปลา อาหารนกที่ถูกต้อง เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนชนันท์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4.1.2 การสื่อความหมายโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย (Non personal Services)

สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีการจัดการสื่อความหมายในรูปแบบการสื่อความหมายที่ไม่ใช้นักสื่อความหมาย (Non personel service) เป็นหลักซึ่งเป็นการสื่อความหมายที่ผู้เยี่ยมชมจะได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ สารและบันเทิง รวมถึงแนวทางปฏิบัติตนเมื่ออยู่ภายในพื้นที่สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ได้แก่

4.1.2.1 โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio devices) สวนสาธารณะฯ มีโสตทัศนอุปกรณ์รูปแบบสื่อออนไลน์ที่คอยให้บริการข้อมูลความรู้ ตลอดจนข่าวสารกับผู้เยี่ยมชมอันได้แก่ เว็บไซต์ (Website) โดยผู้เยี่ยมชมสามารถศึกษาหาความรู้ ตลอดจนเที่ยวชมความเพลิดเพลินจากทัศนียภาพของสวนสาธารณะฯ ได้จากเว็บไซต์ ซึ่งใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า <http://www.suansri-bangkachao.com/> (สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ บางกะเจ้า: หน้าหลัก) โดยเนื้อหาจะแบ่งเป็น 7 ส่วนได้แก่ หน้าหลัก, ห้องเรียนธรรมชาติ, แหล่งเรียนรู้, ศูนย์การจัดการพื้นที่สีเขียว, คู่มือบางกะเจ้าและติดต่อเรา มีทั้งหมดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากผู้เยี่ยมชมมีความใคร่รู้และสนใจอยากจะเรียนรู้และกำลังหาข้อมูลก่อนตัดสินใจมาเยี่ยมชมที่สวนสาธารณะฯ แห่งนี้ สามารถใช้เว็บไซต์เป็นอีกหนึ่งช่องทางออนไลน์ในการตัดสินใจให้ผู้เยี่ยมชมใช้ประกอบในการตัดสินใจมาเยี่ยมชมสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้

ภาพที่ 4.2 เว็บไซต์สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา <http://www.suansri-bangkachao.com/>

4.1.2.2 แผ่นป้ายบรรยาย (Label) ภายในสวนสาธารณะ ผู้เยี่ยมชมจะพบป้ายบรรยายตามเส้นทางต่าง ๆ ทั้ง 1. แผ่นป้ายบรรยายประเภทบริหารจัดการและ 2. แผ่นป้ายบรรยายประเภทอธิบายสิ่งต่าง ๆ อาทิ การบอกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของดงจาก การบอกฤดูกาลอพยพย้ายถิ่นของนก การบอกลักษณะของน้ำที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปลาชนิดต่าง ๆ เป็นต้น ไม่เพียงแค่นั้น แผ่นป้ายบรรยายยังทำหน้าที่บอกข้อมูลข่าวสาร อาทิ แผ่นป้ายบอกสถานที่ที่ผู้เยี่ยมชมกำลังยืนอยู่, แผ่นป้ายบอกว่าสถานที่แห่งนี้คือสถานที่จอร์จจอร์จกรยานยนต์, แผ่นป้ายบอกจุดบริการต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ สถานที่บริการให้ข้อมูลความรู้ เส้นทางจักรยาน หอชมนก แหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศป่าสามยุค เป็นต้น

ภาพที่ 4.3 แผ่นป้ายบรรยายประเภทอธิบายสิ่งต่าง ๆ (ชื่อสะพาน)

ที่มา: <https://www.google.com/search?q>

ภาพที่ 4.4 แผ่นป้ายบรรยายประเภทบริหารจัดการ (บอกที่ตั้งห้องสุขา)

ที่มา: <http://www.suansri-bangkachao.com/th/home/lesson1>

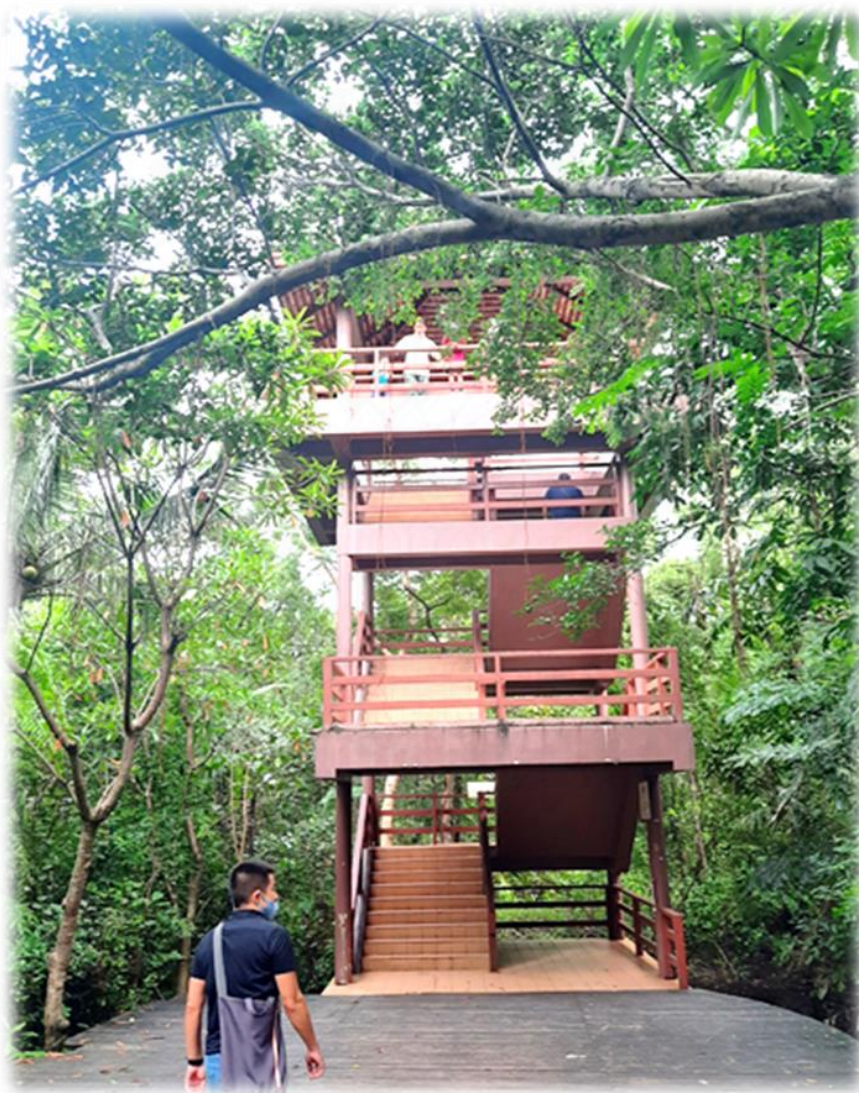
4.1.2.3 สิ่งพิมพ์ (Printed material) ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีสื่อสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏอยู่เพื่อให้ข้อมูลความรู้และข้อมูลข่าวสารมากมาย ได้แก่ แผ่นพับ (folders) เป็นสื่ออีกหนึ่งประเภทที่ถูกใช้ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยเนื้อหาจะเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะทางกายภาพ ระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของสวนสาธารณะฯ ตลอดจนจุดชมวิว และกิจกรรมที่น่าสนใจที่ผู้เยี่ยมชมสามารถปฏิบัติได้ภายในสวนสาธารณะฯ อย่างคร่าว ๆ

4.1.2.4 กิจกรรมดำเนินด้วยตนเอง (Self-guided activities) สวนสาธารณะฯ มีกิจกรรมหลายอย่างที่ทำให้ผู้เยี่ยมชมดำเนินด้วยตนเองหรือเรียกได้ว่า ผู้เยี่ยมชมสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ ตั้งแต่เดินทางเข้ามาถึงสวนสาธารณะแห่งนี้จนเดินทางกลับ โดยพบว่า มีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

1) หอชมนก (Bird Watching) หอชมนก (Bird Watching) ตั้งอยู่ส่วนกลางของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ การเข้าถึงหอชมนกสามารถเข้าถึงได้ด้วยวิธีการเดินเท้า, วิธีทางจักรยาน ซึ่งเป็นวิธีทางที่นิยมทำกันมากในหมู่ผู้เยี่ยมชมเพราะสะดวก รวดเร็ว และได้รับความเพลิดเพลิน ไม่เพียงแค่นั้นหอชมนกแห่งนี้ยังสามารถเข้าถึงได้ด้วยวิธีทางรถเข็น ดังที่กล่าวข้างต้นว่าการจัดการของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเยี่ยมชมของกลุ่มบุคคลที่นั่งรถเข็น จึงไม่แปลกที่ผู้เยี่ยมชมจะสามารถเข้าถึงหอชมนกได้ด้วยวิธีดังกล่าว

หอชมนกเป็นอาคารเปลือยก่อสร้างด้วยไม้ มีทั้งหมด 4 ชั้น โดยหอดังกล่าวมีความสูง 7 เมตร ผู้เยี่ยมชมสามารถเดินขึ้นไปเพื่อเยี่ยมชมนกที่บินผ่านทั้งนกประจำถิ่น อาทิ

นกตะขาบทุ่ง นกกระเต็นอกขาว นกหัวขวานสีน้ำตาล นกกระเต็นใหญ่ธรรมดา นกเปล้าอกสีม่วง
น้ำตาล ฯลฯ และนอกจากนกประจำถิ่นแล้ว ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังพบนกอพยพในช่วงเท
มันตฤดูหรือฤดูหนาว อาทิ เหยี่ยวเพเรกริน นกแซวสวรรค์ นกแก้วแล้วธรรมดา นกแซงแซวสีเทา
 ฯลฯ ทั้งนี้ไม่เพียงแค่มนกรเท่านั้น ณ หอแห่งนี้ผู้เยี่ยมชมยังสามารถรับชมทัศนียภาพของธรรมชาติได้
จาก พื้นที่สูง (มุมสูง) อีกด้วย

ภาพที่ 4.5 หอชมนกแหล่งสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.6 แสดงประกาศเนื้อหาความรู้ ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.7 แสดงประกาศข้อห้าม ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.8 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.9 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.10 แสดงข้อมูลของนกที่ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบเห็น ณ หอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

2) สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา (Khuean Khan Makha Bridge) ชื่อ “เขื่อนขันธ์มรรคา” เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานนามมาจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยสะพานเขื่อนขันธ์มรรคาเป็นสะพานทางเชื่อมทางเดินข้ามแหล่งน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ภายในทางเดินของสะพานเขื่อนขันธ์มรรคาผู้เยี่ยมชมจะพบป้ายสื่อความหมายที่บ่งบอกข้อมูลลักษณะความสำคัญของสะพานแห่งนี้, ความสำคัญของระบบนิเวศ, ความสำคัญของพืชและสัตว์น้ำ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าถึงสะพานแห่งนี้ได้ด้วยการเดินเท้าเท่านั้น เนื่องจากสะพานเป็นพื้นไม้จึงไม่อนุญาตให้เข้าถึงได้โดยจักรยานหรือรถเข็น

ภาพที่ 4.11 แสดงสะพานเชื่อมชั้นมรรคาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4.1.2.5 ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (Self-guided trail) ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองหลายแห่ง ได้แก่

1) เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ (Ecological Forest Restoration)

สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีพื้นที่การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ 40 ไร่ อดีตบริเวณดังกล่าวเคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชุมชน มีร่องรอยการทำเกษตรแบบยกร่องสวน ในเวลาต่อมามีการทำสวนผลไม้บนคันคูน้ำ พื้นที่ร่องสวนถูกแทนที่ด้วยไม้ที่โตเร็ว วัชพืชและไม้ต่างถิ่นอันถูกพัดพา มาด้วยสายน้ำ ด้วยลักษณะพิเศษเฉพาะนี้ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุล อาจถูกทำลายไปบ้าง ดังนั้นการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศให้กลับมามีความสมบูรณ์แต่ยังคงไว้ซึ่งการเป็นสวนหลังบ้าน เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูที่แตกต่างไปจากการฟื้นฟูรูปแบบปกติ ในพื้นที่ศึกษาเรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศได้จำลองระบบนิเวศดั้งเดิมของคุ่มบางกะเจ้ามาไว้ที่แหล่งนี้ ประกอบไปด้วยป่า 3 ชนิด ดังนี้

ป่าบึงชุ่มน้ำ (Swamp Forest) ป่าที่มีน้ำจืดท่วมแช่ขังเกิดในพื้นที่ราบต่ำริมฝั่งแม่น้ำ หรือบึงที่มีน้ำท่วมในฤดูฝน และแห้งในฤดูแล้ง ป่าบึงชุ่มน้ำในพื้นที่ศึกษาเรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ มีพื้นที่ 27.98 ไร่ ต้นไม้ที่นำมาปลูกฟื้นฟูมีถึง 26 ชนิด พันธุ์ที่โดดเด่น เช่น ลำดวน หว่า กันเกรา แคน้ำ ชำมะเลียง ไซเนา เป็นต้น

ป่าดิบลุ่มน้ำ (Lowland Evergreen Forest) ในอดีตป่าดิบลุ่มต่ำในคิงบางกะเจ้าจะพบบริเวณพื้นที่ตอนสูง อาจมีน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลากแต่ไม่แช่ขัง ซึ่งมีพื้นที่ไม่มากนักในคิงบางกะเจ้า สภาพดั้งเดิมมีไม้สกุลยาง เช่น ยางนา ตะเคียนทอง พะยอม การฟื้นฟูป่าดิบลุ่มต่ำในพื้นที่ศึกษาเรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ พื้นที่น้อยเพียง 3.63 ไร่ จึงเลือกปลูกต้นไม้ที่ลักษณะใกล้เคียงไม้ดั้งเดิม จำนวน 15 ชนิด ได้แก่ ยางนา ตะเคียนทอง พะยอม ลำตวน มะเกลือ หว่ากันเกรา มะม่วง แคนา จันทน์หอม จำปา มะพลับ อบเชย มะกล่ำต้น และเลือดควาย

ป่าชายเลนริมน้ำ (Mangrove Forest) ลักษณะพิเศษของป่าชายเลนน้ำกร่อยปากคลอง คือมีความจืด ความเค็ม ในแต่ละฤดูกาลไม่เท่ากัน พืชพันธุ์ที่สามารถเติบโตได้จึงต้องปรับตัวตามการขึ้นลงของน้ำตามธรรมชาติ อยู่ได้ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม ต้นไม้หลักที่พบมาก คือ ลำพู จาก ประทงเล และหวายลิง แตกต่างจากป่าชายเลนริมทะเลที่มี โกงกางเป็นไม้เด่น ป่าชายเลนลักษณะนี้ในพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศมีพื้นที่ 10.55 ไร่ (บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัด มหาชน, 2564)

2) เส้นทางจักรยานเรียนรู้ป่าสามยุค (Biking Trail) สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นอีกหนึ่งแหล่งที่ผู้เยี่ยมชมมักจะเข้าถึงพื้นที่โดยวิธีทางจักรยาน ทั้งนี้ด้วยความที่สถานที่แห่งนี้เป็นสวนสาธารณะที่มีพื้นที่กว้างขวางเหมาะกับการปั่นจักรยาน ออกกำลังกาย ชมวิว ศึกษาธรรมชาติ ผนวกกับเส้นทางของสวนสาธารณะฯ สามารถเข้าถึงได้ด้วยจักรยาน (นอกเหนือ จากการเดินเท้า/รถยนต์) ภายในสวนสาธารณะฯ รายล้อมไปด้วยพืชนานาพรรณ อาทิ ชุ่มดินเป็ด ดงจาก ดงลำพู ตะเคียนทอง และสวนมะพร้าวโบราณ นอกพืชนานาพรรณแล้ว ยังมีป่าที่ถูกขนานนามว่า “ป่าสามยุค”

ป่าสามยุค คือ ชื่อของเส้นทางจักรยานศึกษาธรรมชาติที่จะนำผู้เยี่ยมชมเข้าสู่ความบริสุทธิ์ของพืชนานาพรรณในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมจะได้เรียนรู้และเพลิดเพลินกับธรรมชาติต่าง ๆ อาทิ ชุ่มดินเป็ด ดงจาก ดงลำพู ตะเคียนทอง และสวนมะพร้าวโบราณตลอดจนสัมผัสกับการฟื้นตัวของป่า ทั้งจากกระบวนการทางธรรมชาติและความพยายามของมนุษย์ที่เพิ่มความผูกพันกับธรรมชาติ โดยเส้นทางดังกล่าวมีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นลักษณะทางลาดยางร่วมกับทางดินบดอัด ใช้ระยะประมาณ 45 นาที ผู้เยี่ยมชมสามารถเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพที่สวยงาม สมบูรณ์ท่ามกลางสวนสาธารณะฯ ยิ่งเข้าไปภายในสวนสาธารณะลึกมากเท่าใดเส้นทางภายในยิ่งมีความเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น เพราะแนวคิดที่ว่าต้องการให้ผู้เยี่ยมชมได้สัมผัสและสูดอากาศบริสุทธิ์ให้มากที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่ายิ่งเข้าไปลึกเท่าใดจะเป็นแนวเขตของสวนสวนพฤกษชาติฯ ที่จะมีการจัดการโดยเจ้าของพื้นที่น้อยที่สุด ดังเช่น ป้ายสื่อความหมายที่ไม่ปรากฏในพื้นที่ดังกล่าว หรือแม้แต่การให้ป่าฟื้นฟูตัวเอง รวมไปถึงทางลาดยางก็ไม่ปรากฏบริเวณนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ป่าสามยุคได้แก่ ป่าบึงชุ่มน้ำ (Swamp Forest), ป่าดิบลุ่มน้ำ (Lowland Evergreen Forest),

และป่าชายเลนริมน้ำ (Mangrove Forest) ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดไปแล้วข้างต้น โดยเส้นทาง
จักรยานเรียนรู้ป่าสามยุคมีจุดน่าสนใจที่ควรไปเยี่ยมชม มีดังนี้

1. ดงจาก

ภาพที่ 4.12 แสดงข้อมูลดงจากภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.13 แสดงข้อมูลระบบนิเวศดงจากภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

2. การฟื้นฟูป่าเพื่อการเรียนรู้เชิงนิเวศ

ภาพที่ 4.14 แสดงการฟื้นฟูป่าเพื่อการเรียนรู้เชิงนิเวศ
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.15 แสดงการฟื้นฟูป่าเพื่อการเรียนรู้เชิงนิเวศ
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

3. วิธีชีวิตริมบึง

ภาพที่ 4.16 แสดงวิถีชีวิตริมบึงในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.17 แสดงวิถีชีวิตริมบึงในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4. นก

ภาพที่ 4.18 แสดงทางไปหอดูนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

5. ลำพู บ้านหึ่งห้อย

ภาพที่ 4.19 แสดงต้นลำพูในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: <https://kaset.today/%>

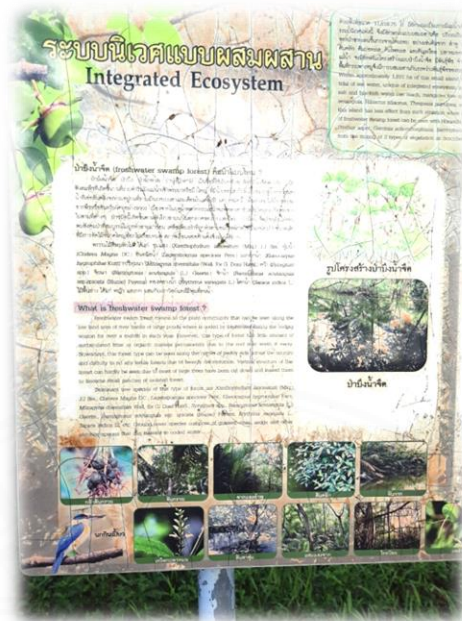

ภาพที่ 4.20 แสดงต้นลำพูในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: <https://kaset.today/%>

6 ป่าบึงชุ่มน้ำ

ภาพที่ 4.21 แสดงข้อมูลป่าบึงชุ่มน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.22 แสดงข้อมูลป่าบึงชุ่มน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

7. ป่าชายเลนน้ำกร่อย และ 8 ป่าดิบลุ่มต่ำ

ภาพที่ 4.23 แสดงข้อมูลป่าชายเลนน้ำกร่อยในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

3) เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ (Wheelchair Accessible Trail)

สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์นอกจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งออกกำลังกาย และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าถึงด้วยการเดินเท้า การปั่นจักรยานแล้ว ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีความพิการหรือผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นต้องนั่งรถเข็น จนก่อเกิดเส้นทางสำหรับบุคคลที่นั่งรถเข็นหรือวีลแชร์ให้ได้รับชม เข้าถึง ซึมซับและเรียนรู้ ความร่มรื่นของระบบนิเวศอันสวยงามสมบูรณ์

ภาพที่ 4.24 แสดงป้ายบ่งบอกเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.25 แสดงเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.26 แสดงเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.27 แสดงป้ายบ่งบอกเส้นทางสำหรับผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

นอกจากนี้ภายในเส้นทางรถเข็นสำหรับคนพิการจะมีจุดน่าสนใจให้คนพิการ/ผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็นได้เยี่ยมชม อาทิ

1. ไทรย้อยใบคู้

ภาพที่ 4.28 แสดงข้อมูลไทรย้อยใบคู้จุดชมวิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

2. ลำพู ต้นไม้ที่มีรากชี้ฟ้า

ภาพที่ 4.29 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.30 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวกว๊านที่นำเสนอของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.31 แสดงข้อมูลต้นลำพูจุดชมวิวกว๊านที่นำเสนอของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

3. นนทรี

ภาพที่ 4.32 แสดงต้นนนทรีจุดชมวิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4. เต่าร้าง

ภาพที่ 4.33 แสดงข้อมูลเต่าร้างจุดชมวิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

5. บึงน้ำและตงปาสวยงาม

ภาพที่ 4.34 แสดงบึงน้ำจุดชมวิวนิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.35 แสดงบึงน้ำจุดชมวิวนิวที่น่าสนใจของผู้เยี่ยมชมที่นั่งรถเข็น
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4.1.2.6 นิทรรศการ (Exhibition) สืบเนื่องจากแผ่นป้ายบรรยายในชื่อก่อนหน้านี้เมื่อจัดเรียงรายกันเป็นสัดส่วนจึงกลายเป็นนิทรรศการขนาดย่อมที่ปรากฏในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยเป็นนิทรรศการกลางแจ้ง (Outdoor exhibition) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากได้เข้าชม ซึ่งภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีการจัดป้ายสื่อความหมายจนเกิดเป็นนิทรรศการขนาดย่อมบริเวณทางเดินเท้า ริมถนน บนเส้นทางจักรยาน จุดชมวิว ฯลฯ เนื้อหาส่วนมากเป็นการบอกว่าอะไรเป็นอะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม รวมถึงผู้เยี่ยมชมจะปฏิบัติตนอย่างไร หรือจะกระทำอย่างไรเพื่อที่จะอนุรักษ์และพัฒนาวัตถุเหล่านั้นให้อยู่คู่ระบบนิเวศภายในสวนสาธารณะฯ และบริเวณโดยรอบได้ เนื้อหาภายในสวนสาธารณะฯ ดังกล่าว อาทิเนื้อหาเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติเช่น โกงกางใบเล็ก สาธร ลำพู มะพร้าว หมากผู้หมากเมีย เถาคัน หวายลิง ประทัดเล ลำเท็ง ฯลฯ เนื้อหาเกี่ยวกับนกประจำถิ่นและนกอพยพ อาทิ เหยี่ยวเพริกริน นกยางเปีย นกจับแมลงสีฟ้า นกเอี้ยง สาลิกา นกปรอดเหลืองหัวจุก และนกเปล้าคอสีม่วง ฯลฯ ไม่เพียงแค่นั้นป้ายสื่อความหมายที่ถูกจัดเรียงเป็นนิทรรศการกลางแจ้งยังปรากฏเนื้อหาที่จัดแสดงเกี่ยวกับสัตว์เลื้อยคลาน อาทิ ตัวเงินตัวทองหรือเหี้ย กิ้งก่าหัวแดง งูเหลือม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงเนื้อหาของสิ่งมีชีวิตบางชนิดที่มีหน้าที่ในระบบนิเวศเกี่ยวกับการจัดการของเสียในพื้นที่และแหล่ง พบมากที่สุดจะเป็นสัตว์น้ำจำพวกปลา อันได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลายี่สกเทศ ปลาเสือพ่นน้ำ ปลาเข็ม ฯลฯ

ภาพที่ 4.36 แสดงนิทรรศการกลางแจ้งภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.37 แสดงนิทรรศการกลางแจ้งภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ตารางที่ 4.1 แสดงเนื้อหาที่ถูกสื่อความหมายผ่านสื่อและแหล่งในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ
ศรีนครเขื่อนขันธ์

สื่อและแหล่งที่ปรากฏในสวนสาธารณะและสวน พฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	เนื้อหาที่สื่อความหมาย		
	ระบบนิเวศ	พืช	สัตว์
1 ศูนย์นักท่องเที่ยว	✓	✓	✓
2 เว็บไซต์แหล่งเรียนรู้สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์	✓	✓	✓
3 แผ่นป้ายบรรยายในสวนสาธารณะฯ	✓	✓	✓
4 แผ่นพับ	✓	✓	✓
5 หอชมนก	✓	✓	✓
6 สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา	✓	✓	✓
7 เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ	✓	✓	✓
8 เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค	✓	✓	✓
9 เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ	✓	✓	✓
10 นิทรรศการ	✓	✓	✓

จากการสังเกตพบว่าสื่อและแหล่งที่ใช้ในการสื่อความหมายธรรมชาติภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีเนื้อหาทั้งที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ คุณค่าของธรรมชาติ เรื่องราวของพืชนานาพรรณ ความเกี่ยวโยงของพืชกับมนุษย์ คุณค่าของพืชต่อธรรมชาติและมนุษย์ เรื่องราวของสิ่งมีชีวิตนานาชนิดทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ฯลฯ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้รับทั้งความรู้ ได้รับความเพลิดเพลิน ตลอดจนมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกลุ่มผู้เยี่ยมชม ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมที่มาเยือนยังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีทั้งกลุ่มที่มาเพื่อเรียนรู้ มาเพื่อความบันเทิง รวมถึงมาเพื่อศึกษาจนก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกมีส่วนร่วมจนมีความประสงค์เพื่อที่จะอนุรักษ์และพัฒนาความเป็นธรรมชาติต่อให้เกิดความยั่งยืนสืบไป นับได้ว่าการสื่อความหมายธรรมชาติของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ประสบความสำเร็จในวันนี้ เนื่องจากมีผู้เยี่ยมชมได้ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายครบทั้ง 3 จุดประสงค์

4.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

การนำเสนองานวิจัยในส่วนวัตถุประสงค์ข้อนี้ ผู้วิจัยศึกษาการจากรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือ ผู้เยี่ยมชมจำนวน 10 ท่าน ในการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) โดยผู้ให้ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นกลุ่มผู้เยี่ยมชมที่เคยเดินทางมาเยือน/เยี่ยมชมยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ทั้งสิ้น การออกแบบเครื่องมือเพื่อกำหนดประเด็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักการสื่อความหมายธรรมชาติ/การสื่อความหมายเชิงนิเวศมาใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอความคิดเห็นเรื่องการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์”

งานวิจัยในครั้งนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อความรู้และความเข้าใจ เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน และเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในแต่ละวัตถุประสงค์จะใช้เป็นแนวทางในการเรียบเรียงเพื่อเขียนเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ต่อไป

4.2.1 ทักษะของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศเพื่อความรู้และความเข้าใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีสื่อและแหล่งที่ใช้สื่อในการสื่อความหมายหลากหลายประเภท ทั้งป้ายสื่อความหมาย ศูนย์บริการ

นักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชม นิทรรศการกลางแจ้ง ฯลฯ ที่คอยให้บริการแก่ผู้เยี่ยมชมในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้เยี่ยมชมอยู่ตลอดระยะทางภายในสวนสาธารณะฯ สอดคล้องกับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“มีป้ายให้ข้อมูลตลอดทาง ผมมองว่าเป็นนิทรรศการขนาดย่อมที่ให้ความรู้ได้น่าสนใจดี”

(ณัฐพล สารณีย์, สัมภาษณ์, 24ตุลาคม2564)

“เดินทางไปชมนก ชมไม้เพราะชอบนก และต้นไม้ มาที่นี่ได้เห็นความเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้กับสิ่งที่ชอบมากขึ้น”

(นริศา นิลพงษ์, สัมภาษณ์, 24ตุลาคม2564)

“รู้สึกว่าการร่มรื่น ของสวนแห่งนี้เป็นแหล่งที่สร้างความรู้เรื่องธรรมชาติได้ดีที่สุด”

(ปริดา ยังสังข์, สัมภาษณ์, 24ตุลาคม2564)

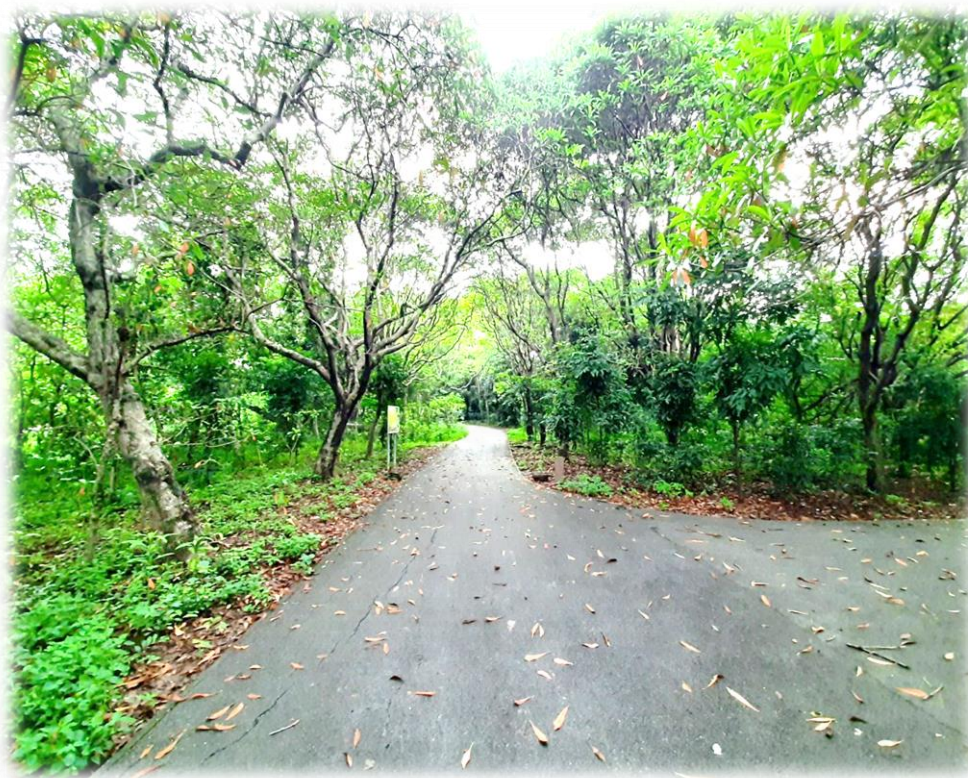
จากการศึกษาการให้ข้อมูลข้อคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมพบว่าการสื่อความหมายเชิงนิเวศในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีการใช้ป้ายสื่อความหมายในการให้ข้อมูลกับผู้เยี่ยมชมเป็นหลักในการสื่อความหมายในวัตถุประสงค์การสร้างความรู้ความเข้าใจ ไม่เพียงแค่นั้นการจัดการภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เยี่ยมชมนั้น อาศัยการจัดการแหล่งโดยการสร้างบรรยากาศให้เป็นสวนสาธารณะให้ผู้ชมได้มาพักผ่อนและเรียนรู้ ตลอดจนมุมที่เป็นสวนพฤกษชาติทางสวนใช้วิธีจัดการโดยการปล่อยให้คงเดิมหรือเคารพความจริงแท้ของพื้นที่ให้มากที่สุด จัดการเพียงการทำพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน ไม่รกมากจนเกินควร เป็นต้น

ภาพที่ 4.38 แสดงข้อมูลการขยายเผ่าพันธุ์ของดงจากในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร
เขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.39 แสดงเส้นทางธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ที่มา
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.40 แสดงเส้นทางธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ทั้งนี้ยังมีความคิดเห็นจากผู้เยี่ยมชมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ว่า สื่อบางอย่างรวมถึงแหล่งบางแหล่งมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ยากต่อความเข้าใจ และผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ยังมีทรรศนะว่าสื่อและแหล่งควรได้รับการปรับปรุงให้น่าสนใจและทันสมัย อาทิ

“ป้ายมีดะ มองไม่เห็นเลยว่ามีอะไรให้อ่าน”

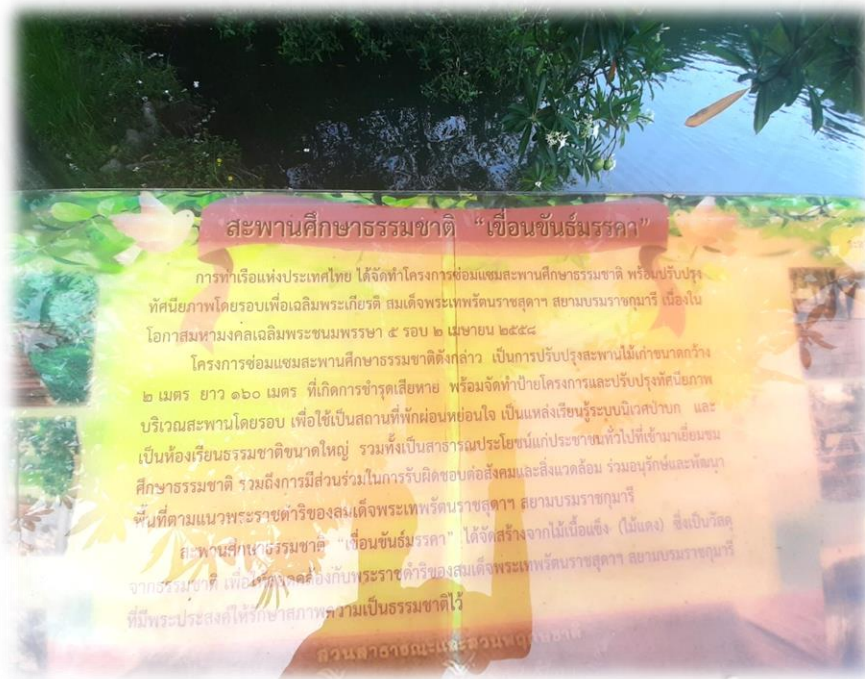
(อภัสรา ธรรมวรรณ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ทางเดินดูทรุดโทรม เปียกน้ำฝน อยากเข้าไปนะ แต่คิดว่าไม่ดีกว่า”

(อนุสรา สร้อยตุ้ม, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

ภาพที่ 4.41 แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.42 แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.43 แสดงป้ายที่โดนแดดเผาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4.2.2 ทศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศเพื่อความ บันเทิงและความเพลิดเพลินต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรี นครเขื่อนขันธ์

นอกจากการเดินทางมาเพื่อศึกษาหาความรู้ของผู้เยี่ยมชมแล้ว การเดินทางมาเพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลินใจเป็นอีกหนึ่งจุดประสงค์สำคัญอันเป็นเป้าหมายหลักที่ทำให้ผู้เยี่ยมชมมาเยือนยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้ ด้วยความที่สวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีพื้นที่กว้างขวางที่มีการจัดระเบียบและแบ่งเส้นทางไว้ชัดเจน ทั้งลานกว้างที่เหมาะสมแก่การนั่งพักผ่อนหย่อนใจลานกว้างเหมาะสมแก่การใช้เวลาร่วมกับครอบครัว, คนรัก, เพื่อน ฯลฯ พื้นที่สำหรับเส้นทางเดินชมธรรมชาติเพื่อการพักผ่อน การสูดอากาศบริสุทธิ์เข้าร่างกาย ความบันเทิงใจจากการเยี่ยมชมพืชนานาพรรณ ป่าไม้ ระบบนิเวศ สัตว์บางชนิด ผึ้งปลา นกประจำถิ่นและนกผลัดถิ่น เส้นทางศึกษาด้วยตนเองภายในสวนเปรียบเสมือนห้องเรียนธรรมชาติที่นอกจากจะให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมชาติแล้ว ยังเป็นแหล่งให้ความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้อีกด้วย

ไม่เพียงแต่ทางเดินเท้าเท่านั้น อย่างที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อการวิเคราะห์สื่อว่าภายในสวนแห่งนี้มีทางจักรยานและเส้นทางสำหรับผู้ใช้รถเข็นให้ได้สัมผัสชื่นชมกับความงามของทัศนียภาพที่ตามทางศึกษาธรรมชาติที่รายล้อมไปด้วยต้นไม้ นานาพรรณ บึงน้ำ สัตว์หายาก ฯลฯ

ตลอดจนการให้อาหารปลาที่นับเป็นวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและความบันเทิงได้เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

“ไปถ่ายรูปกับธรรมชาติ ฉันชอบความร่มรื่นของต้นไม้ที่นี่”

(ปริดา ยังสังข์, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปเที่ยวเพราะชอบบรรยากาศที่นี่มาก มันสดชื่นดีค่ะ”

(จันทร์เพ็ญ ตุ่มทอง, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปเที่ยวเป็นเพื่อนแฟน เพราะแฟนอยากมาถ่ายรูปที่นี่”

(ณัฐพล สารณีย์, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปเพื่อใช้เวลาร่วมกับเพื่อนเพราะวิถี สดชื่น และได้รูปถ่ายสวย ๆ ลงไอจี”

(อนุสรรา สร้อยตุ้ม, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปเพื่อใช้เวลาร่วมกับเพื่อนเพราะวิถี สดชื่น และได้รูปถ่ายสวย ๆ ลงไอจี”

(อาภัสรา ธรรมวรรณ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ที่สวยงาม แสงดี ทุกอย่างดีทำให้ภาพออกมาสวย คู่มาค่ากับการมา ได้รูปประทับใจสวย”

(อรญา ชูขำ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปเพื่อปั่นจักรยานโดยเริ่มจากตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง แต่ที่นี่วันธรรมดาไปตลาดเลย ปิด จึงเปลี่ยนมาปั่นจักรยานที่นี่ ก็สวยดีนะ บรรยากาศดี ชอบมากค่ะ”

(กุลิสรา พูลสวน, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

ในวัตถุประสงค์ข้อนี้ยังมีผู้เยี่ยมชมบางส่วนที่แสดงทรรศนะว่าสื่อและแหล่ง บางอย่างที่ทำให้ความเพลิดเพลินกับผู้เยี่ยมชม อาจจะต้องมีการปรับปรุง, ปรับเปลี่ยนและบำรุงดูแลรักษา เพื่อให้ยังคงสร้างความบันเทิงได้อย่างตลอดต่อเนื่อง อาทิ

“เวลาไปปั่นจักรยานในสวนที่นี่ชอบบรรยากาศมากค่ะ แต่บางครั้งเวลาปั่นจักรยาน กับเพื่อนเข้าไปลึก ๆ ทางจะเริ่มไม่ค่อยดี ยิ่งหน้าฝนทางยิ่งเลอะ”

(นริศา นิลพงษ์, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ฉันรู้สึกว่าการเดินในสวนบางมุมสวยดี แต่ดูน่ากลัว มองไม่ค่อยเห็นคนอื่น ๆ กลัว เรื่องความปลอดภัยนิดหน่อย”

(ณัฐสิมา บุญมา, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ตอนอยู่ในสวนวิสวยดี และยังได้ปั่นจักรยานไปข้างนอกไปดื่มกาแฟ ได้ดูปลาแต่ บึงกับถนนทางชันมาก กลัวจะลื่นตกลงไปเหมือนกัน”

(สุชาติ นิราราช, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

ภาพที่ 4.44 แสดงฝูงปลาที่มอบความเพลิดเพลินให้กับผู้เยี่ยมชม
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.45 แสดงฝูงปลาที่มอบความเพลิดเพลินให้กับผู้เยี่ยมชม
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

4.2.3 ทศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการสื่อความหมายเชิงนิเวศเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

สำหรับวัตถุประสงค์การสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศในข้อนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้ก่อเกิดความรู้สึกซึมซับในคุณค่าและความหมายของทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรได้อื่น ๆ ที่อยู่ในแหล่งหรืออยู่ในแหล่งใกล้เคียงในที่นี้เรียกว่า “ชุมชน” เพราะเมื่อผู้เยี่ยมชมได้มีการซึมซับและเรียนรู้ รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมง่ายที่จะก่อเกิดเป็นความรู้สึกที่อยากจะอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติไว้ และเมื่อความรู้สึกอนุรักษ์ก่อเกิดขึ้นในตัวผู้เยี่ยมชมแล้ว ความรู้สึกอยากจะพัฒนาย่อมก่อเกิดได้ไม่ยาก หากผู้เยี่ยมชมที่เข้ามาเยือนยังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้สามารถเข้าถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศข้อนี้ได้ ย่อมนับได้ว่าการสื่อความหมายเชิงนิเวศของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ข้อนี้ไว้ดังนี้

“อินกับความเป็นธรรมชาติ ไปหาไอโซนเพื่อผ่อนคลาย ออกกำลังกายและวิถีชีวิตชาวบ้าน ทำให้รู้สึกเหมือนเป็นคนในชุมชน จนอยากให้อินนี้เป็นแบบนี้แบบเดิม”

(สุชาติ นีราราช, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ชอบเวลาให้อาหารปลาตรงสะพาน ชอบชมนก และดูต้นไม้ ฉันรู้สึกว่าการได้มาที่สวนนี้ ได้เห็นแบบนี้บ่อย ๆ ก็อยากจะอนุรักษ์ให้เขาเหล่านี้คงอยู่ ไม่สูญพันธุ์ไป”

(อรญา ชูขำ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ปั่นจักรยานไปตามทางในสวนจนถึงป่าด้านใน จนรู้สึกได้ซึมซับความเป็นธรรมชาติ อยากให้มีป่าแบบนี้อยู่ต่อไป”

(จันทร์เพ็ญ ตุ่มทอง, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

แต่ทั้งนี้ยังมีผู้เยี่ยมชมบางท่านที่แสดงทรรศนะเกี่ยวกับประเด็นการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อการสื่อความหมายภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้ว่ามีบางจุดที่ควรได้รับการพัฒนา ได้รับการปรับปรุงให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าสนใจดึงดูดให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้สึกที่อยากและใคร่อนุรักษ์ ตลอดจนการพัฒนาให้การสื่อความหมายเชิงนิเวศในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้บรรลุผล อาทิ

“ได้เที่ยวกับเพื่อนที่ชอบธรรมชาติในสวนนี้ ฉันกับเพื่อนชอบต้นไม้ และน้ำที่นิ่งมาก และอยากให้สวนนี้มีการพัฒนาที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป”

(กุลิสรา พูลสวน, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ปิ่นจักรยานแวะให้อาหารปลา ปลาที่นี่เเยะดี อยากเห็นปลาแบบนี้เเยะ ๆ ไม่
อยากให้หมดไป แต่ที่อยากใหปรับปรุงคือควรมีที่กั้นระหว่างทางจักรยานกับบ่อน้ำ”

(อนุสรฯ สร้อยตุ้ม, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“บรรยากาศดี มีที่ให้ให้อาหารปลา มีหอไวดูนกไว้เพื่อกันคน เพื่อจะอนุรักษ์พันธุ์นกมาก
ชนิดแต่ทางขึ้นชันไปหน่อย อยากให้แก้ตรงนี้”

(อาภัสรา ธรรมวรรณ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ผมปั่นจักรยานเข้าไปในโซนป่าด้านหลังเพราะรู้สึกสดชื่น เหมือนได้ร่วมอนุรักษ์ป่า
ตรงนี้แต่ทางเข้าเลอะไปหน่อยในหน้าฝน”

(ณัฐพล สาระนัย, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

ภาพที่ 4.46 แสดงสะพานทางเชื่อมเยี่ยมชมป่าจาก

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.47 แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร
เขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.48 แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร
เขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

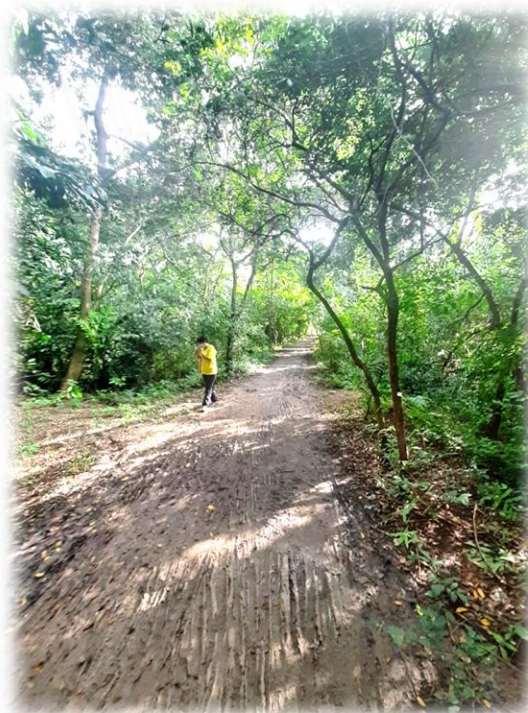
ภาพที่ 4.49 แสดงจุดสิ้นสุดเส้นทางหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร
เขื่อนขันธ์ที่ไม่มีอะไรกัน
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.50 แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.51 แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.52 แสดงทางถนนดินที่เลอะในช่วงฤดูฝน
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ตารางที่ 4.2 แสดงวัตถุประสงค์สื่อและแหล่งที่ถูกละเลยในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

สื่อและแหล่งที่ปรากฏในสวน สาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร เขื่อนขันธ์	วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศ		
	ความรู้ ความเข้าใจ	ความบันเทิงและ ความเพลิดเพลิน	การอนุรักษ์และ พัฒนาอย่างยั่งยืน
1. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	✓		✓
2. เว็บไซต์แหล่งเรียนรู้สวนสาธารณะและ สวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	✓	✓	✓
3. แผ่นป้ายบรรยาย	✓		✓
4. แผ่นพับ	✓		
5. หอชมนก	✓	✓	✓
6. สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา	✓	✓	✓
7. เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ	✓	✓	✓
8. เส้นทางจักรยานเรียนรู้ป่า 3 ยุค	✓	✓	✓
9. เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ	✓	✓	
10. นิทรรศการ	✓	✓	✓

4.2.4 ทศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลต่อการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ซึ่งจะเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโดยรวมของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้และความสัมพันธ์ ระยะห่าง ความใกล้ไกลของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้กับจุดบริการต่าง ๆ อาทิ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ จุดการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ศูนย์การเรียนรู้อาชีพ ฯลฯ โดยผู้เยี่ยมชมมีความคิดเห็นดังนี้

“ปั่นจักรยานออกจากสวนพบร้านอาหารชื่อพริก ฦ บางน้ำผึ้ง รสชาติอาหารจัดจ้าน เข้มข้นแต่ไกลจากสวนไปหน่อย ระหว่างทางจากสวนไปร้านอาหารมีการแบ่งเลนจักรยานชัดเจนแต่ก็มีรถวิ่งตลอด เลยรู้สึกไม่ค่อยปลอดภัย”

(กุลิสรา พูลสวน, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“รู้สึกวาระยะห่างจากสวนไปชุมชนและจุดบริการจักรยานมีมากเกินไป ในสวนมีจุด
ทิ้งขยะน้อย ควรมีจุดทิ้งขยะมากกว่านี้”

(จันทร์เพ็ญ ตุ่มทอง, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไปวะตลาดน้ำบางน้ำผึ้งและไปสวนแต่กว่าจะถึงเหนื่อยมาก วันเสาร์อาทิตย์คน
เยอะไม่มีความเป็นส่วนตัว ถ้าสรุปไม่สะดวกควรมีการจำกัดนักท่องเที่ยว”

(ณัฐพล สารระนัย, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ห้องน้ำไม่สะอาดตอนคนเยอะ มีทางเชื่อมกับชุมชนระหว่างทางชมธรรมชาติใน
สวนเลยดูไม่ปลอดภัย มีขายของในสวนโดยคนในชุมชนก็น่าดีค่ะ สนับสนุนคนในชุมชนให้มีงาน”

(ณัฐสิมา บุญมา, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“จริง ๆ ไปสอนคอร์สเซรามิกให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวแถวสวน มีทั้งนักท่องเที่ยวไทย
และต่างชาติ รู้สึกว่าสวนกว้างดี มีลานกว้างใช้เป็นสถานที่เรียนได้ แต่ถ้าลิ้มของและต้องกลับไปเอาที่
รถก็ไกลอยู่นะคะ และก็ถึงขยะมีน้อยค่ะ”

(นริศา นิลพงษ์, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ชอบวิว ชอบบรรยากาศนะค่ะแต่จุดบริการนักท่องเที่ยวมีน้อย มีแค่ด้านหน้า
ห้องน้ำมีจุดเดียว ไม่เพียงพอต่อการใช้งานเวลาคนเยอะ แต่โดยรวมจัดสถานที่สวยดีค่ะ ชอบความ
เชื่อมโยงกับชุมชน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยเฉพาะตลาดน้ำบางน้ำผึ้งของกิน
เยอะดีค่ะ มีคนพายเรือขายกล้วยเดี่ยว ชอบมากในจุดจุดนี้ค่ะ แต่น่าเสียดายไกลไปหน่อย กว่าจะถึงปั่น
จากสวนไปเล่นเอาเหนื่อยเลย”

(ปริดา ยังสังข์, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไม่ชอบจักรยานที่มีให้ยืมเพราะเก่า ไม่สมประกอบ ปั่นไปบางที่โซ่หลุดก็มี”

(สุชาติ นิราราช, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“จุดชมวิوهاتักกัน ทำให้เหนื่อย ปั่นเหนื่อยมาก”

(อนุสรรา สร้อยตุ้ม, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ไม่ประทับใจการจัดการความสะอาด ความโหมของสะพาน และการไม่ค่อย
พัฒนาของสวนเท่าไร”

(อรุณา ชูขำ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

“ที่จอดรถมีน้อย ทำให้รู้สึกไกลกว่าจะเดินไปถึงที่เข้าจักรยาน”

(อาภัสรา ธรรมวรรณ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2564)

ภาพที่ 4.53 แสดงจุดจอดรถจักรยานภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.54 แสดงห้องน้ำภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.55 แสดงห้องน้ำภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.56 แสดงจุดจอดรถเข็นภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.57 แสดงจุดจอดรถเข็นภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.58 แสดงศาลพระภูมิภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 4.59 แสดงแหล่งซื้ออาหารปลาและจุดเชื่อมโยงกับชุมชนของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

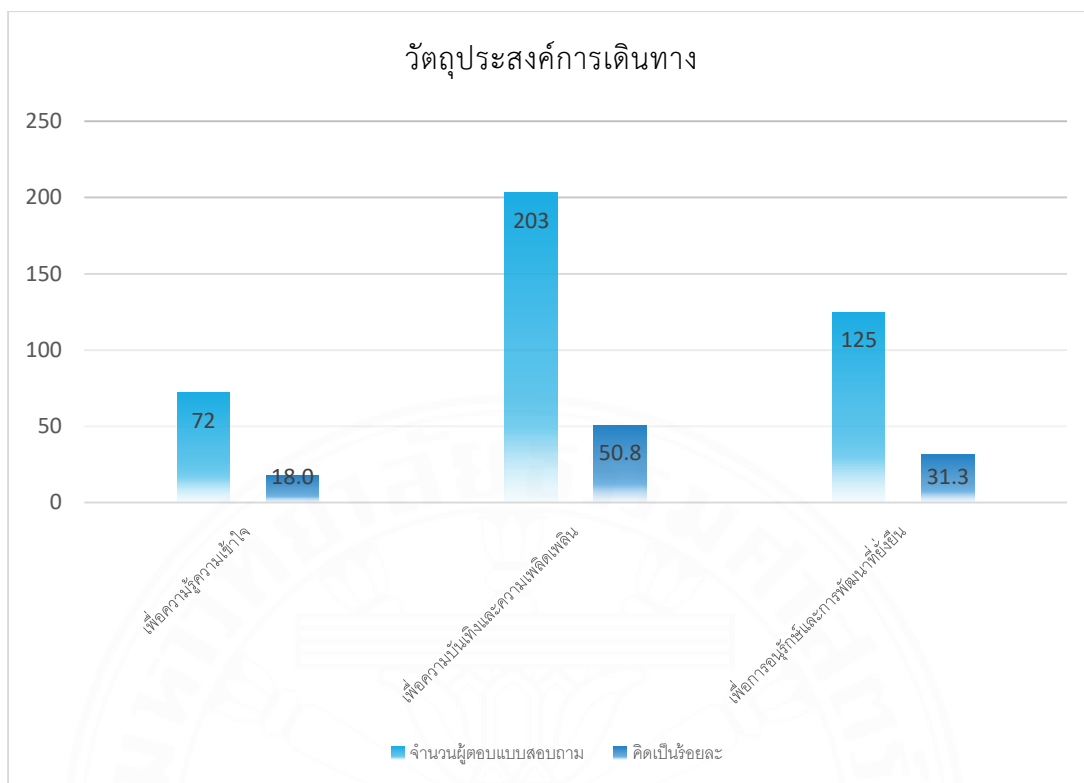
ภาพที่ 4.60 แสดงแหล่งซื้ออาหารปลาและจุดเชื่อมโยงกับชุมชนของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ที่มา: บันทึกภาพเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564

จากทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์สามารถกล่าวได้ว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีการสื่อความหมายผ่านสื่อและแหล่งได้ครบทุกประเด็นการสื่อความหมายธรรมชาติหรือบางตำราเรียกว่าการสื่อความหมายเชิงนิเวศ ทั้ง 3 วัตถุประสงค์คือ วัตถุประสงค์ของความรู้ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของความบันเทิงและความเพลิดเพลิน และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมแต่ละคน แต่ละกลุ่ม จะเลือกมาเยือนยังสวนแห่งนี้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยมากมักมาเยี่ยมชมเพื่อความบันเทิง ทั้งการมานั่งพักผ่อนใช้เวลาว่างกับตัวเอง กับครอบครัว กับคนรัก และกับกลุ่มเพื่อนหรือผู้มาเยือนที่มาด้วยการมาออกกำลังกาย การมาใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายรูปเพื่อการกิจต่าง ๆ อาทิ การถ่ายรูปรูปปริญญา การถ่ายรูปในงานแต่งงาน การถ่ายรูปครอบครัว ฯลฯ บางทีมาเพื่อออกกำลังกายชนิดต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ชัดคือ การปั่นจักรยาน, การวิ่งและเดินออกกำลังกายท่ามกลางสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติกลางเมืองปากน้ำ การมาเล่นโยคะ เป็นต้น ส่วนวัตถุประสงค์ในด้านความรู้และความเข้าใจเป็นวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้ผู้เยี่ยมชมได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศ, ต้นไม้ นานาพรรณ สัตว์บก สัตว์น้ำและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และหากผู้เยี่ยมชมมาเยือนยังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้เรียนรู้จนเกิดความรู้ความเข้าใจมากเพียงพอ ยิ่งไปกว่านั้นหากผู้เยี่ยมชมได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่ง (สวนสาธารณะฯ แห่งนี้) มากเพียงพอ อาจก่อเกิดเป็นวัตถุประสงค์ข้อสุดท้ายคือการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อรู้คุณค่าแล้วนั้น ความรู้สึกอย่างหวงแหนย่อมตามมา และในที่สุดอาจมีความรู้สึกอยากจะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนี้ให้คงอยู่สืบไปเพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์กับคนรุ่นหลัง ทำที่สุดเมื่อความต้องการอนุรักษ์อยู่ตัวแล้ว ความรู้สึกอยากจะร่วมพัฒนาย่อมตามมาอีกต่อหนึ่ง และหากผู้เยี่ยมชมไปถึงวัตถุประสงค์ในข้อนี้ได้ อาจกล่าวได้ว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้ประสบผลสำเร็จในการสื่อความหมายเชิงนิเวศ

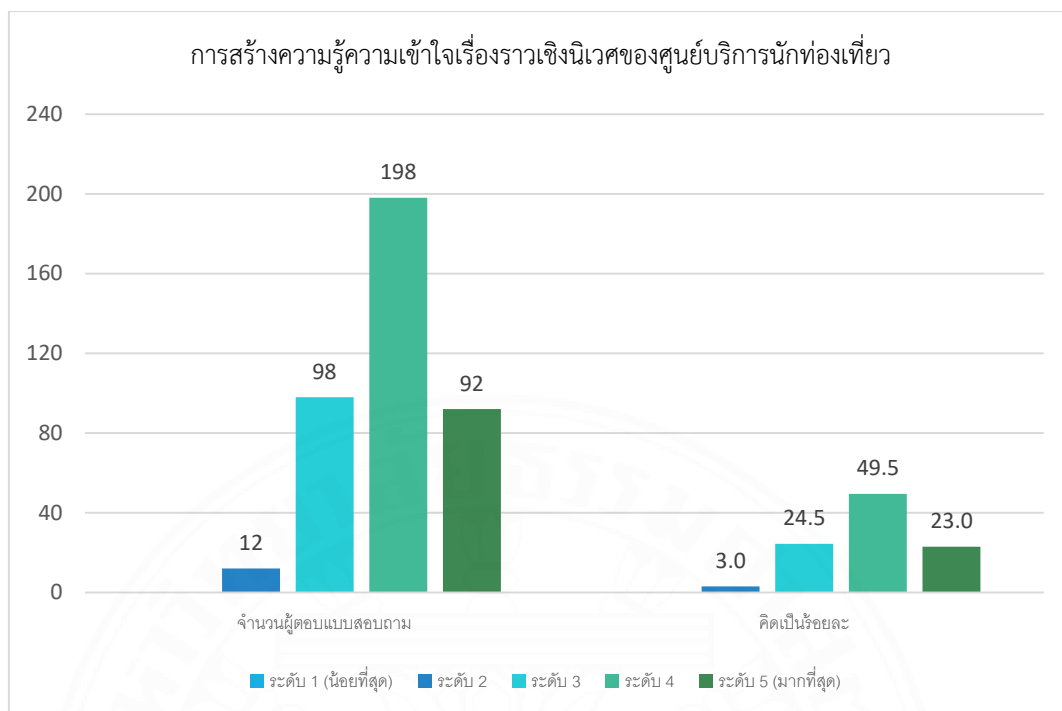
4.2.5 ทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณต่อการจัดการการสื่อความหมายธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ในส่วนข้อมูลประเด็นการจัดการการสื่อความหมายเชิงนิเวศและการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัด จำนวน 400 คน ที่เดินทางไปเยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ในเดือนมกราคม 2564 – เดือนพฤศจิกายน 2564 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

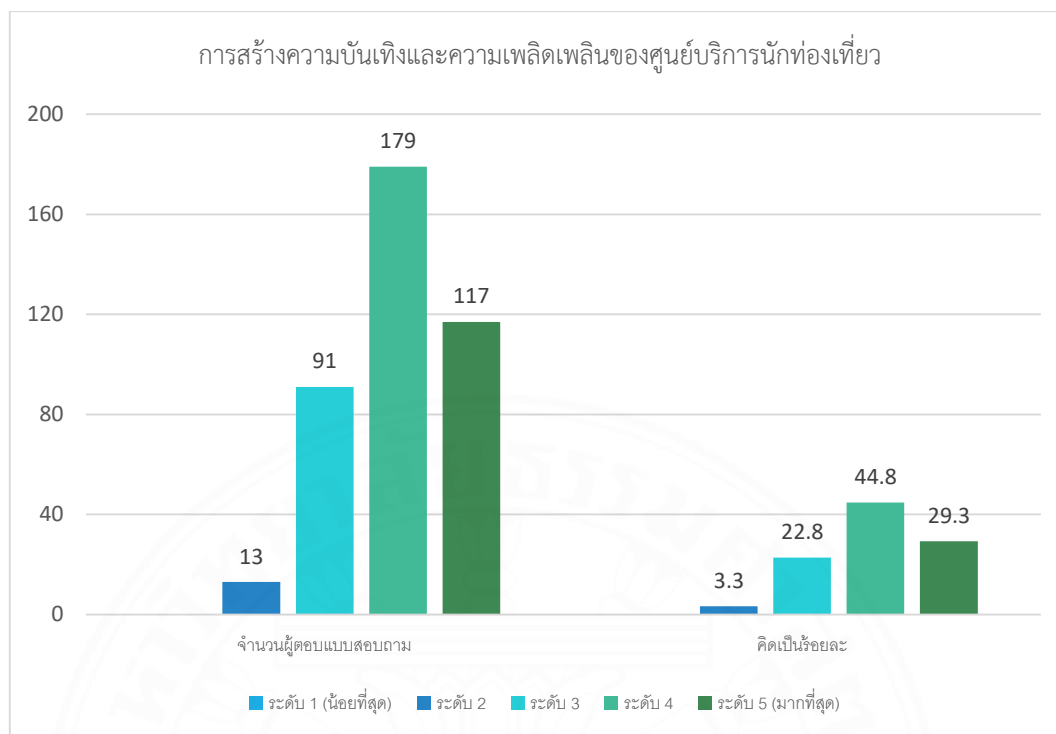
ภาพที่ 4.61 แสดงแผนภูมิวัตถุประสงค์ของผู้เยี่ยมชมในการเดินทางมายังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมที่เดินทางเพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลินมีจำนวนมากที่สุด 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาเพื่อความรู้ความเข้าใจ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18

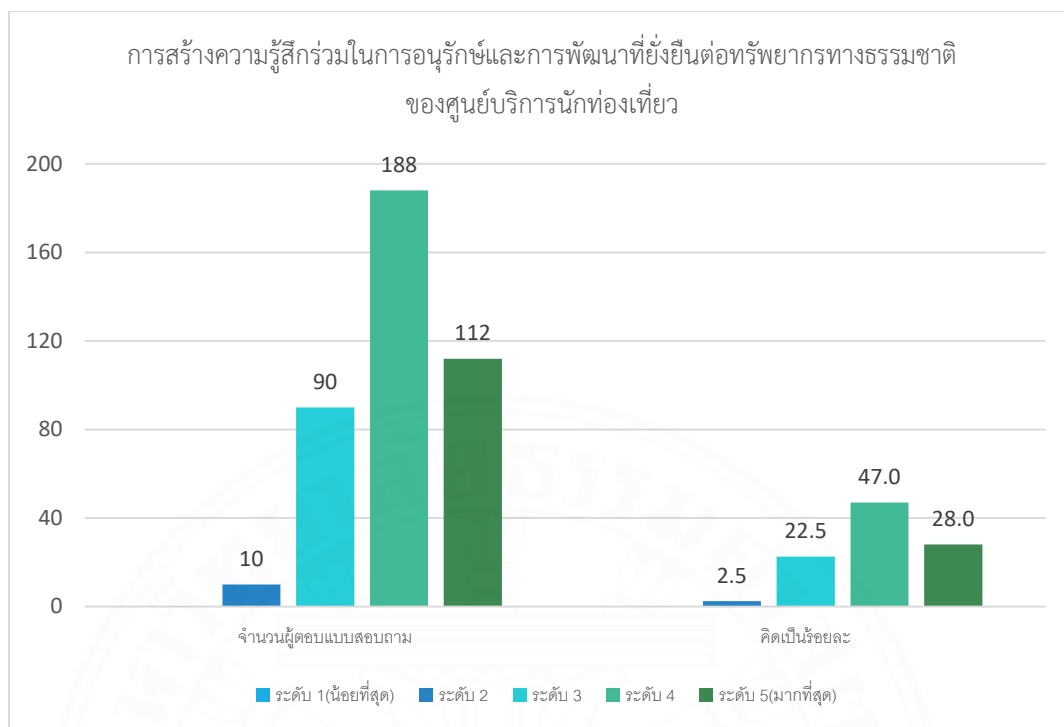
ภาพที่ 4.62 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

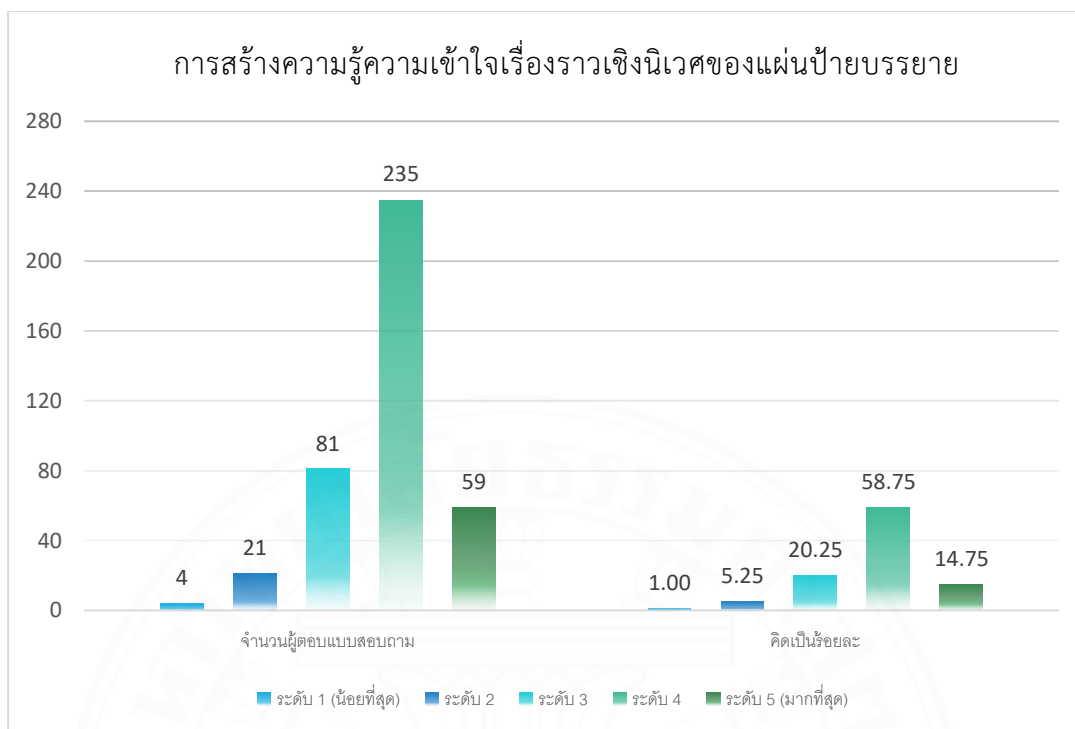
ภาพที่ 4.63 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจได้ระดับ 4 (มากที่สุด) จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความเข้มแข็งและความพึงพอใจได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

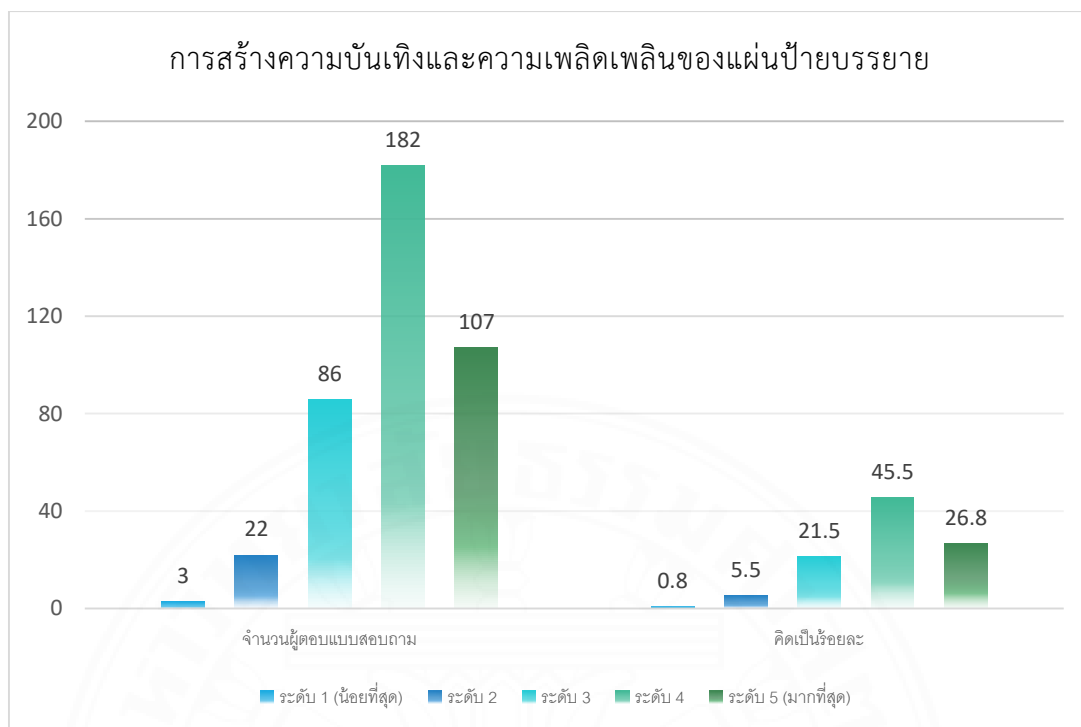
ภาพที่ 4.64 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มาก) จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

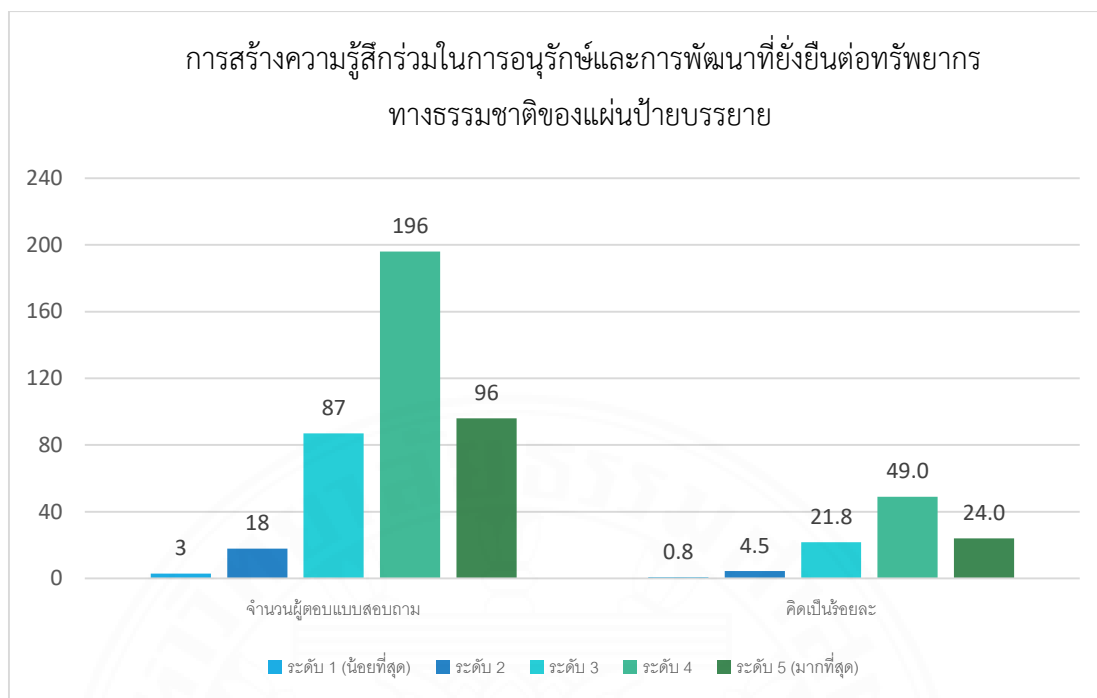
ภาพที่ 4.65 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของแผ่นป้ายบรรยาย

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของแผ่นป้ายบรรยายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25, แผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75, แผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 และแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1

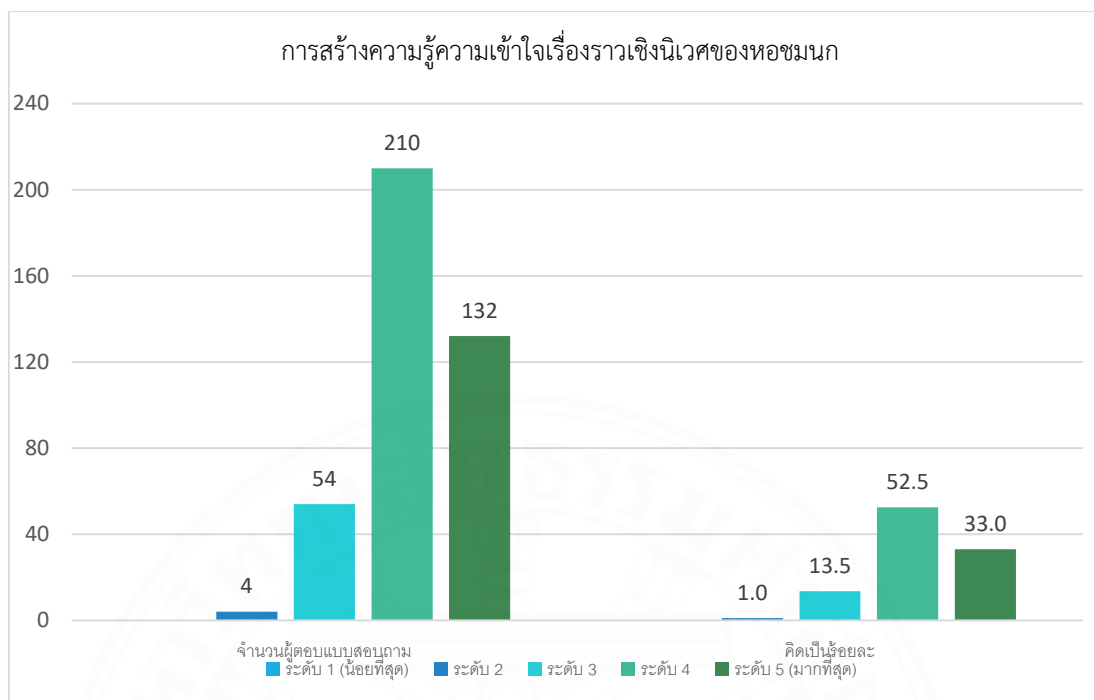
ภาพที่ 4.66 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของแผ่นป้ายบรรยาย

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของแผ่นป้ายบรรยายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8, แผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5, แผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และแผ่นป้ายบรรยายสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

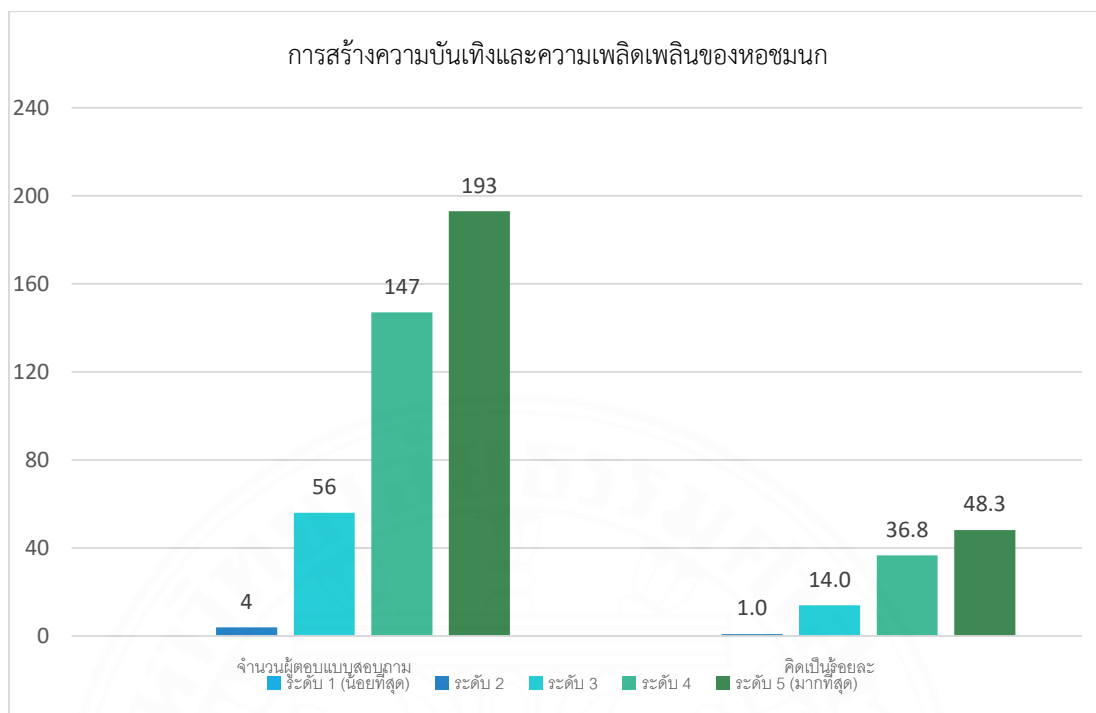
ภาพที่ 4.67 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของแผ่นป่ายบรราย

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของแผ่นป่ายบรรายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าแผ่นป่ายบรรายสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าแผ่นป่ายบรรายสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24, แผ่นป่ายบรรายสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8, แผ่นป่ายบรรายสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 และแผ่นป่ายบรรายสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

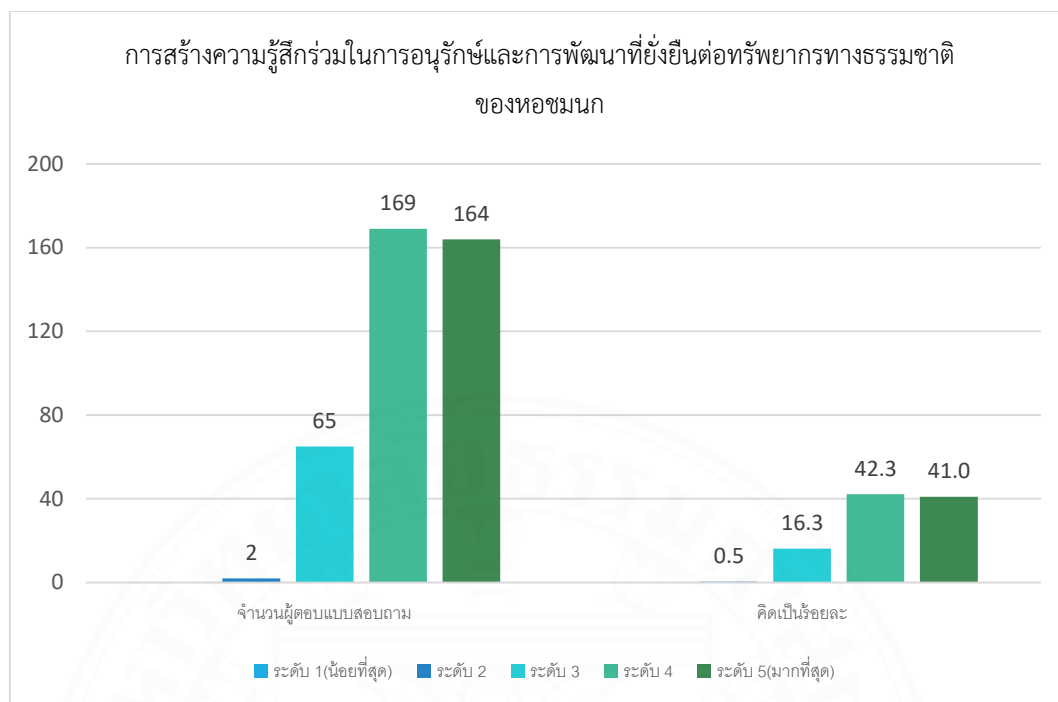
ภาพที่ 4.68 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของหอยมรกต

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของหอยมรกตในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าหอยมรกตสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าหอยมรกตสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33, หอยมรกตสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5, หอยมรกตสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และหอยมรกตสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

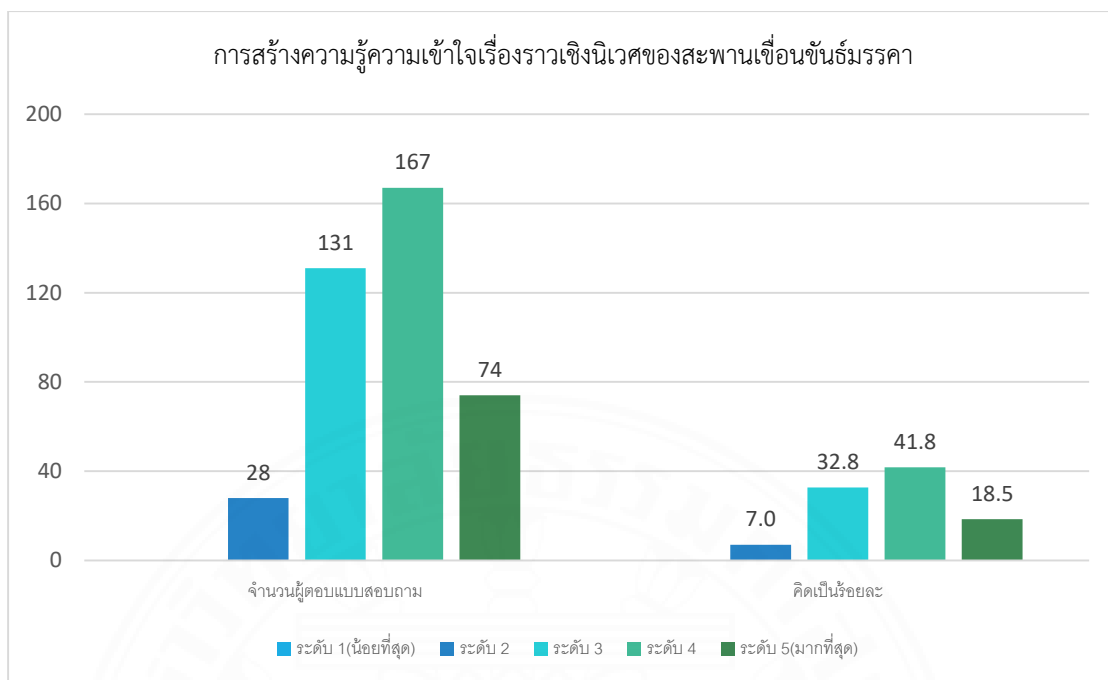
ภาพที่ 4.69 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินของหอชมนก

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินของหอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าหอชมนกสามารถสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 5 (มากที่สุด) มากที่สุดจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าหอชมนกสามารถสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 4 (มาก) จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8, หอชมนกสามารถสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14, หอชมนกสามารถสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และหอชมนกสามารถสร้างควมับันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

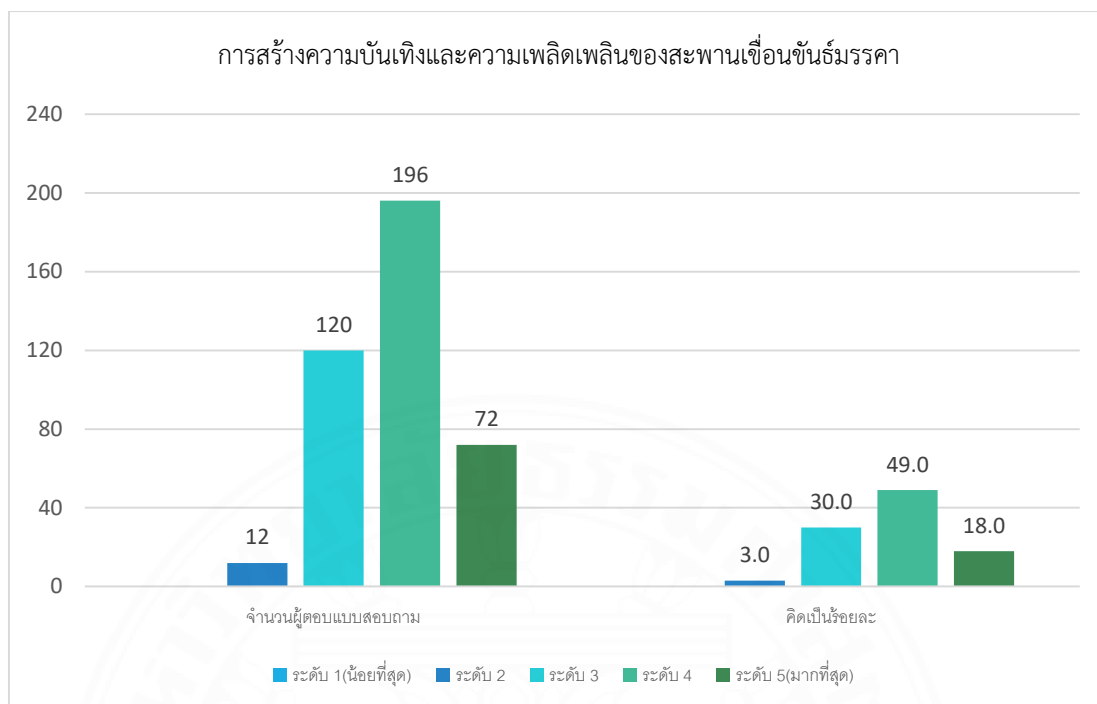
ภาพที่ 4.70 แสดงแผนภูมิลำดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของหอชมนก

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของหอชมนกในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าหอชมนกสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าหอชมนกสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41, หอชมนกสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3, หอชมนกสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และหอชมนกสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

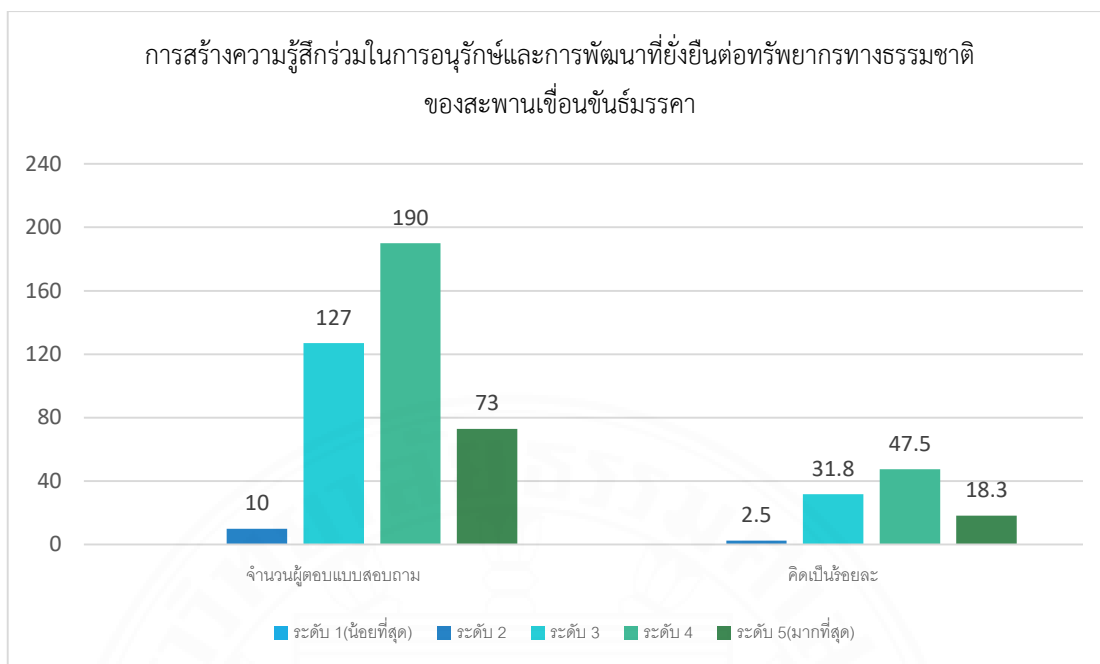
ภาพที่ 4.71 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของสะพานเชื่อมชั้นมรรคา

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของสะพานเชื่อมชั้นมรรคาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อมชั้นพบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสะพานเชื่อมชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าสะพานเชื่อมชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8, สะพานเชื่อมชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5, สะพานเชื่อมชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และสะพานเชื่อมชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

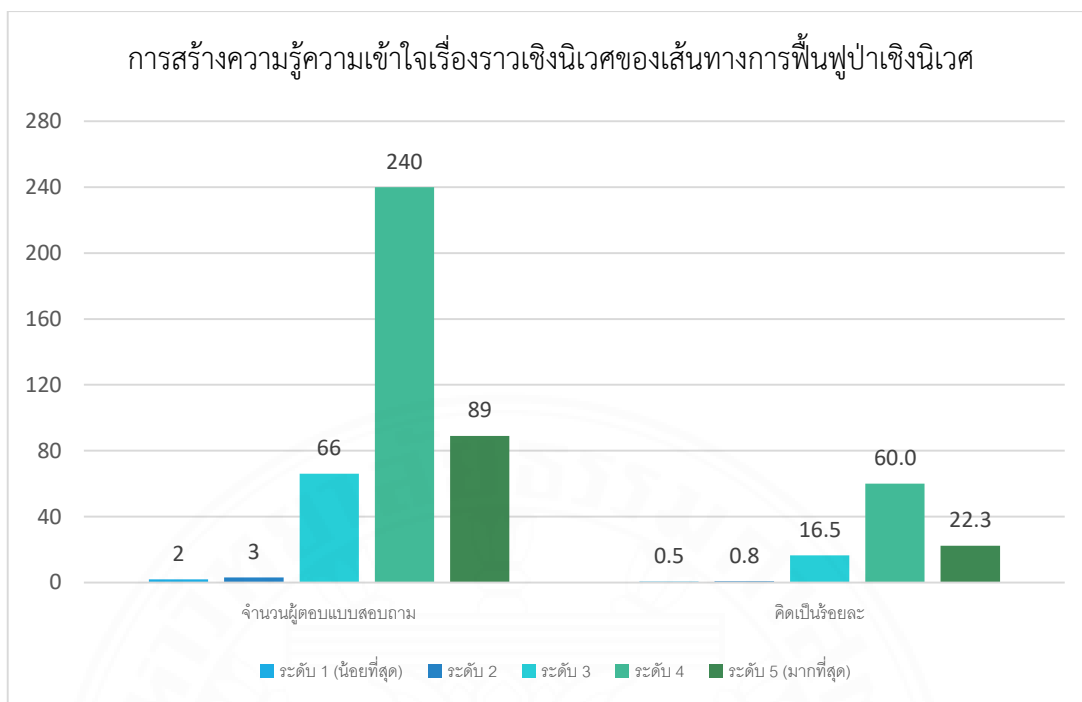
ภาพที่ 4.72 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของสะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของสะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าสะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30, สะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 5 (มาก) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18, สะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และสะพานเชื่อมชั้นมัธยมศึกษาสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

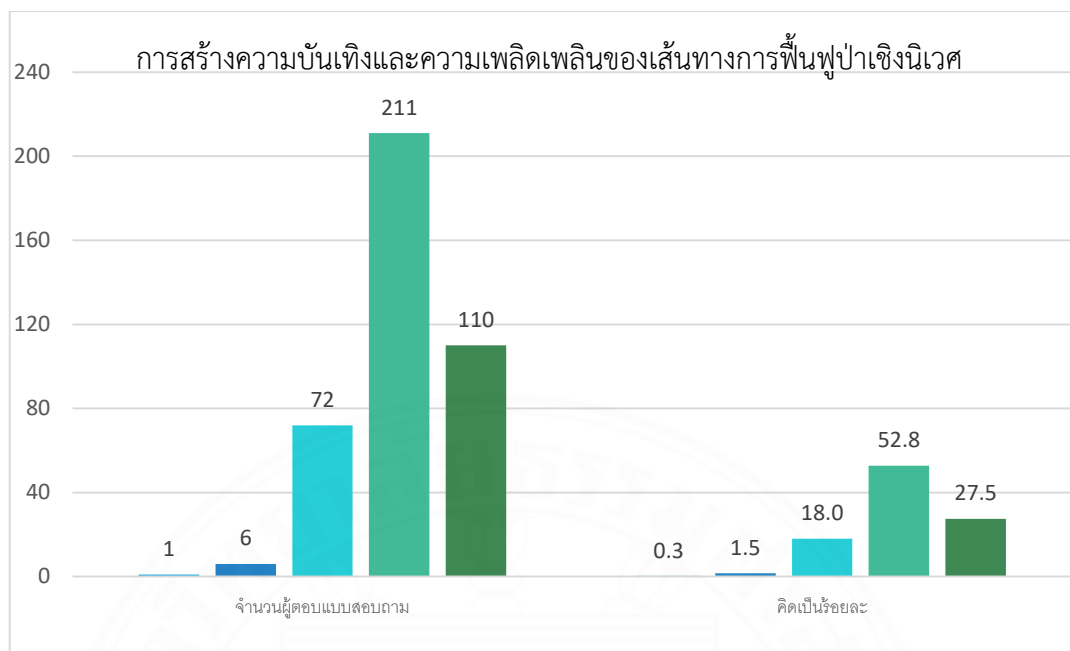
ภาพที่ 4.73 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของสะพานเขื่อนชั้นมรรคา

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของสะพานเขื่อนชั้นมรรคาในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสะพานเขื่อนชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าสะพานเขื่อนชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8, สะพานเขื่อนชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3, สะพานเขื่อนชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และสะพานเขื่อนชั้นมรรคาสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

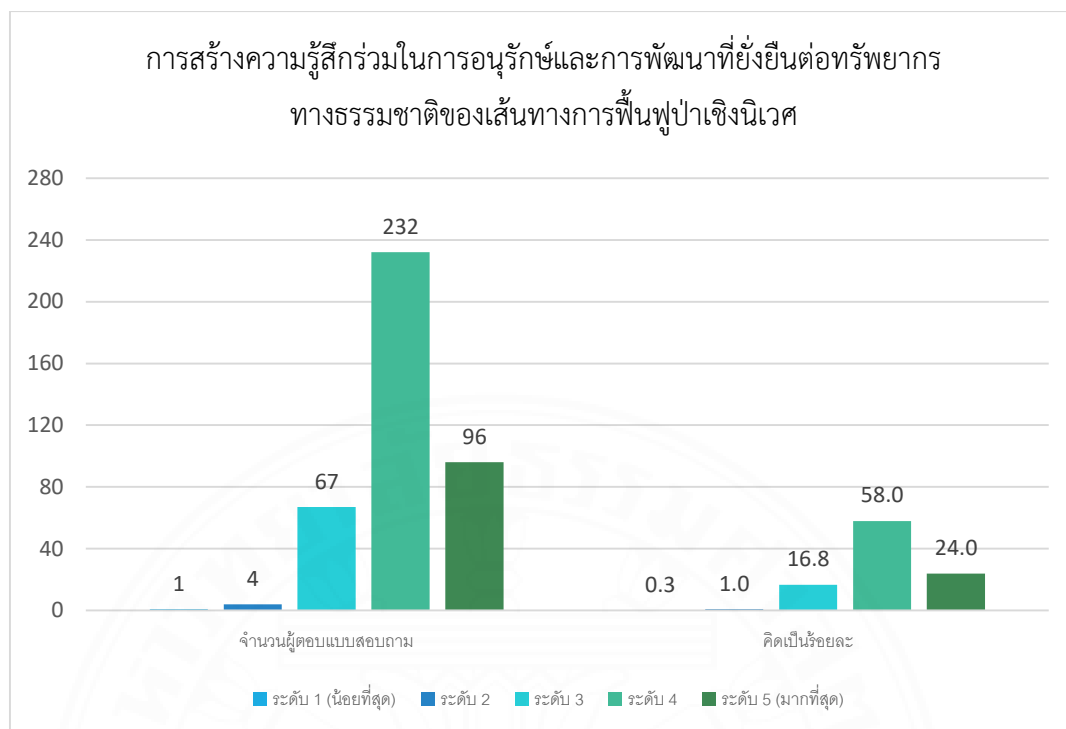
ภาพที่ 4.74 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3, เส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5, เส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 และเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

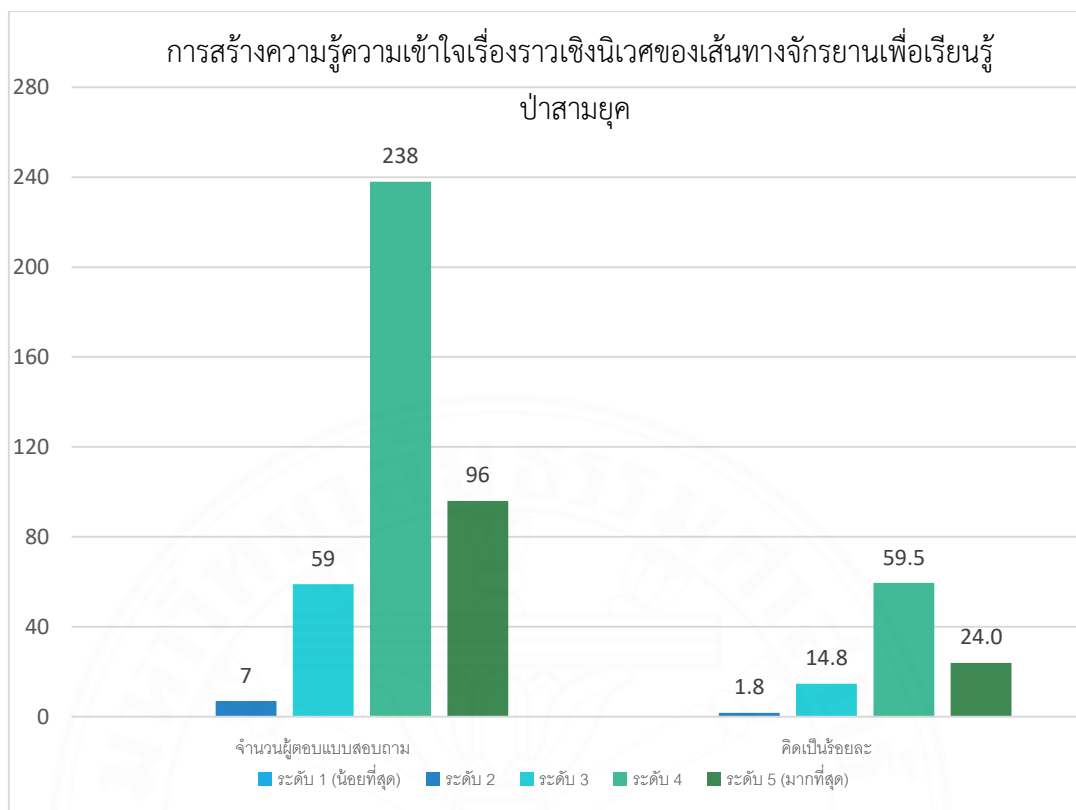
ภาพที่ 4.75 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของเส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของเส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5, เส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18, เส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และเส้นทางฟู้ฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

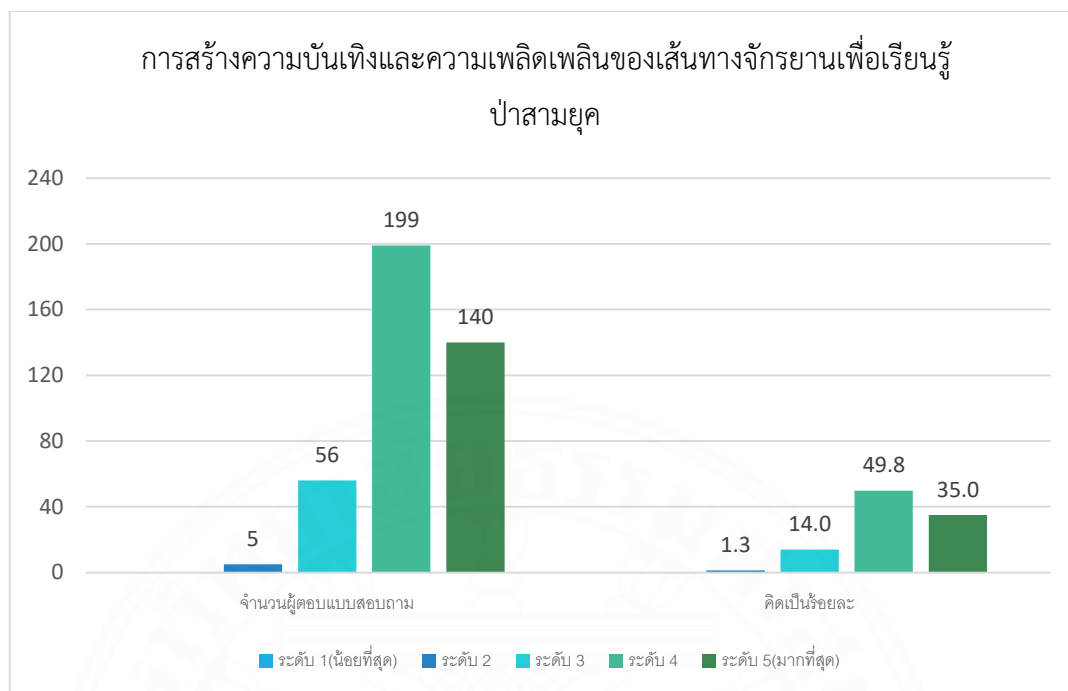
ภาพที่ 4.76 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเชื่อนันท์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24, เส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8, เส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

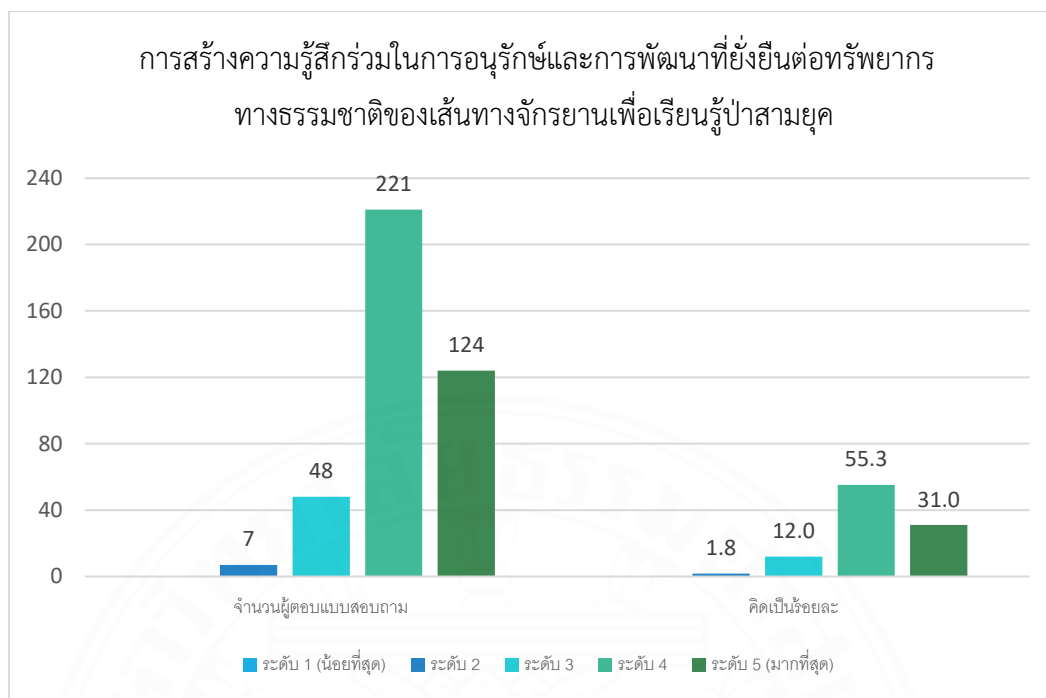
ภาพที่ 4.77 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

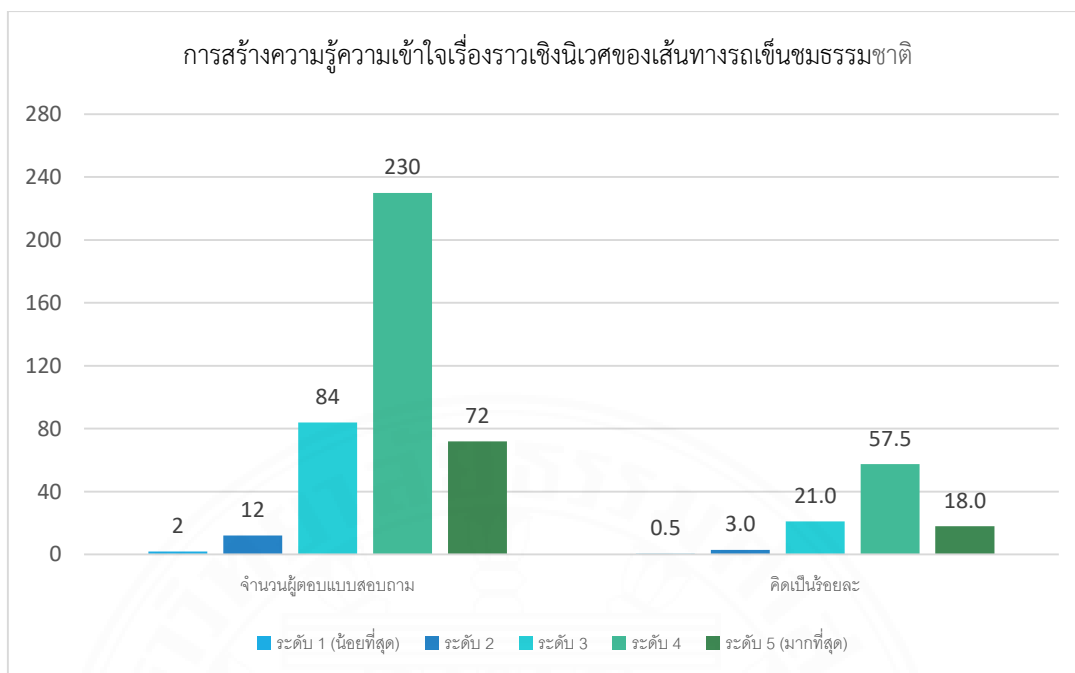
ภาพที่ 4.78 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

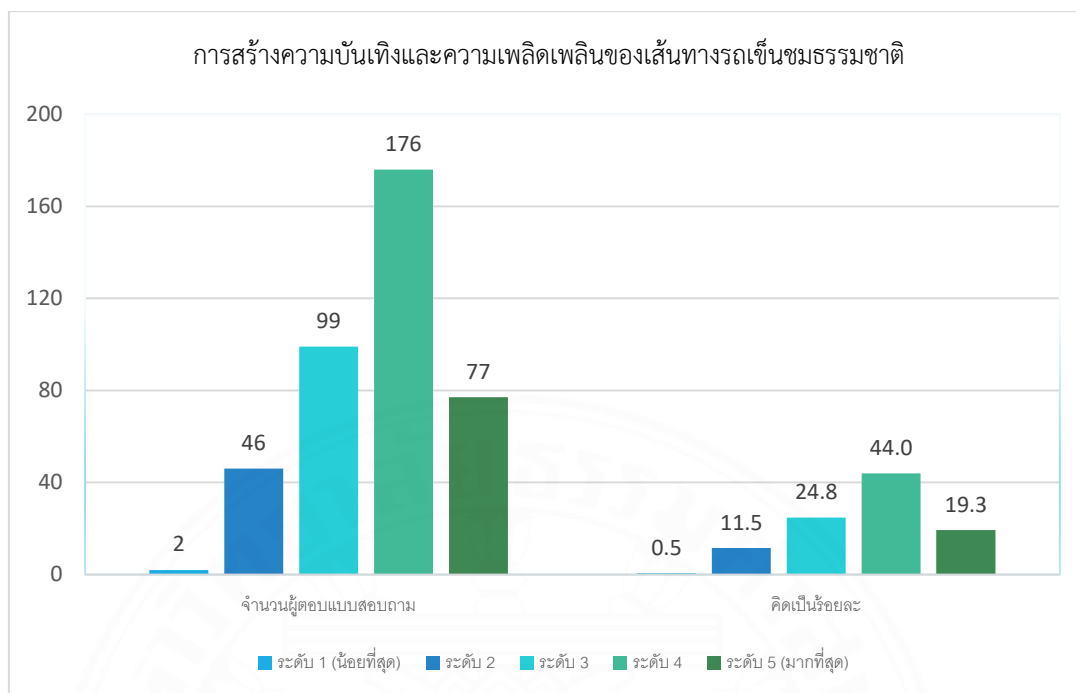
ภาพที่ 4.79 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุคสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

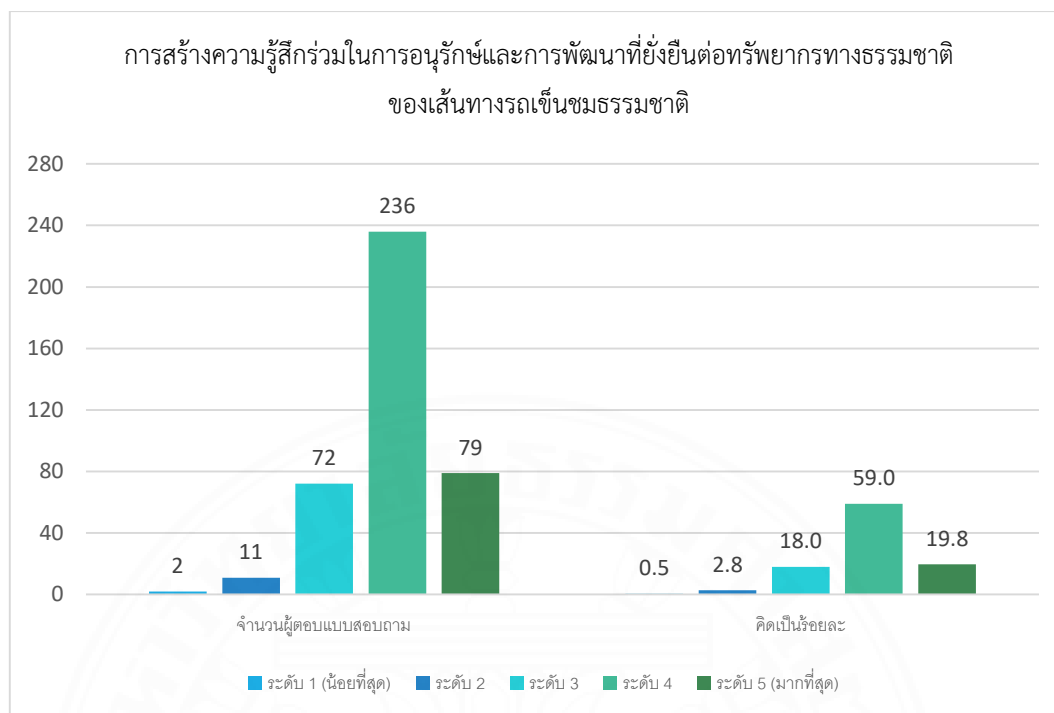
ภาพที่ 4.80 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

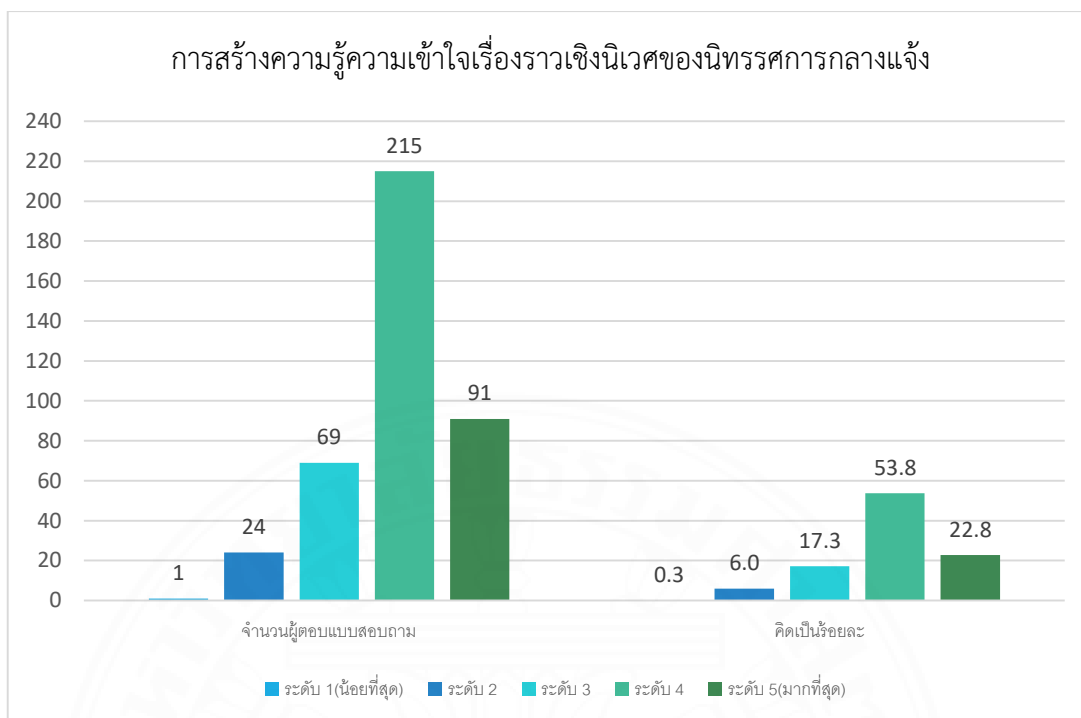
ภาพที่ 4.81 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

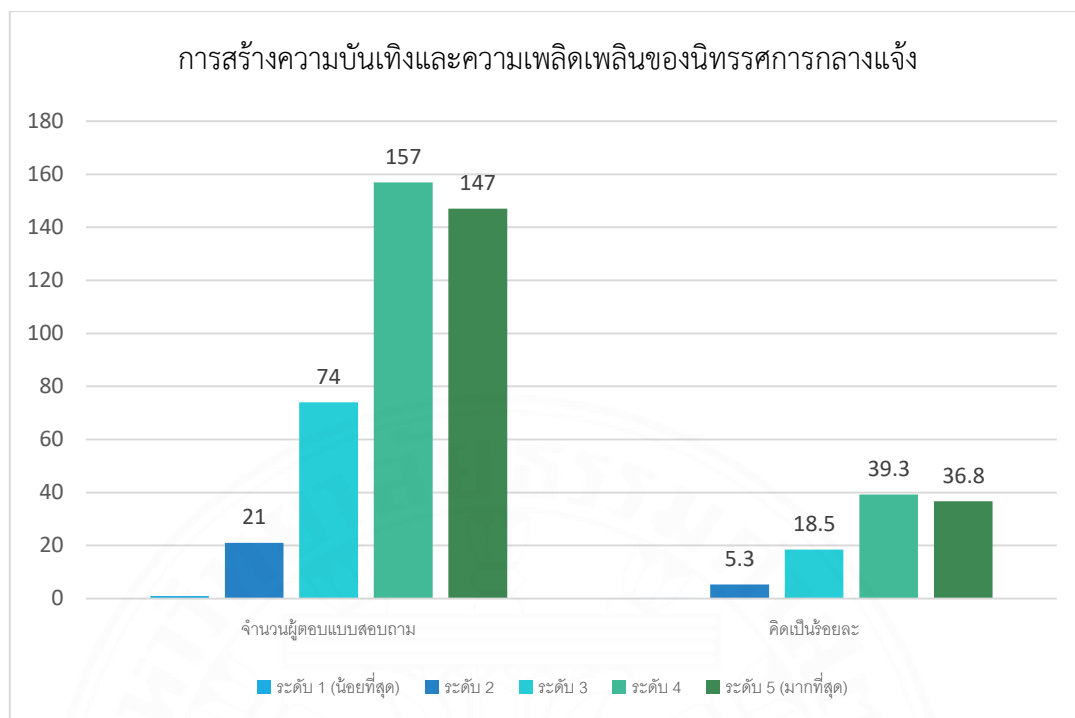
ภาพที่ 4.82 แสดงแผนภูมิลำดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 และเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

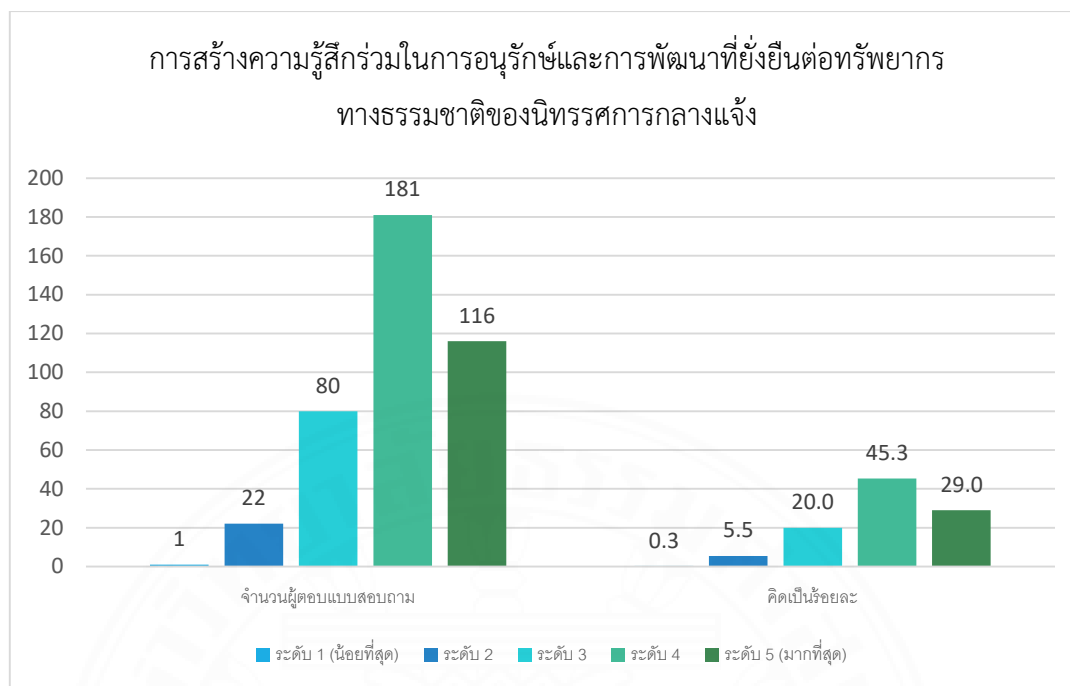
ภาพที่ 4.83 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของนิทรรศการกลางแจ้ง

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของนิทรรศการกลางแจ้งในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และป้ายสื่อความหมายสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

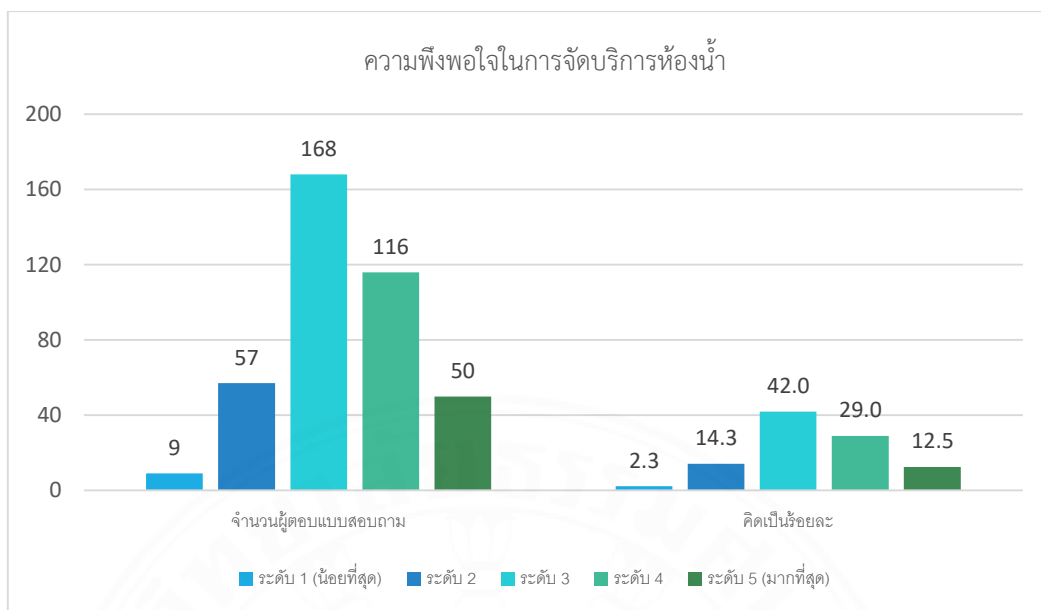
ภาพที่ 4.84 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นของนิทรรศการกลางแจ้ง

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นของนิทรรศการกลางแจ้งในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และนิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

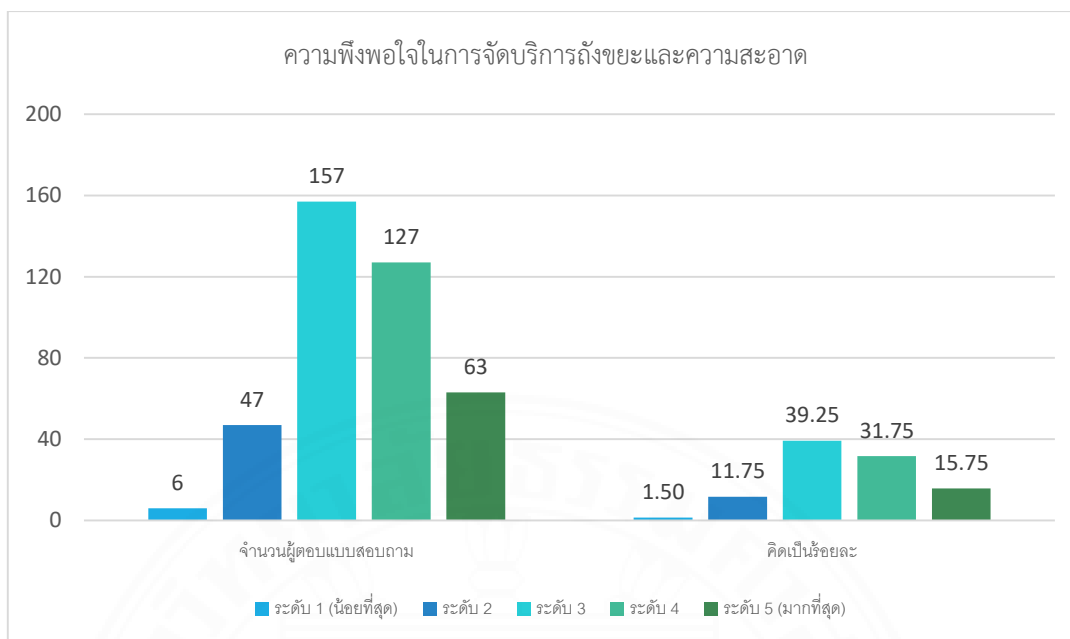
ภาพที่ 4.85 แสดงแผนภูมิระดับการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของนิทรรศการกลางแจ้ง

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของนิทรรศการกลางแจ้งในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่านิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20, นิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 2 (น้อย) จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และนิทรรศการกลางแจ้งสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติได้ระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

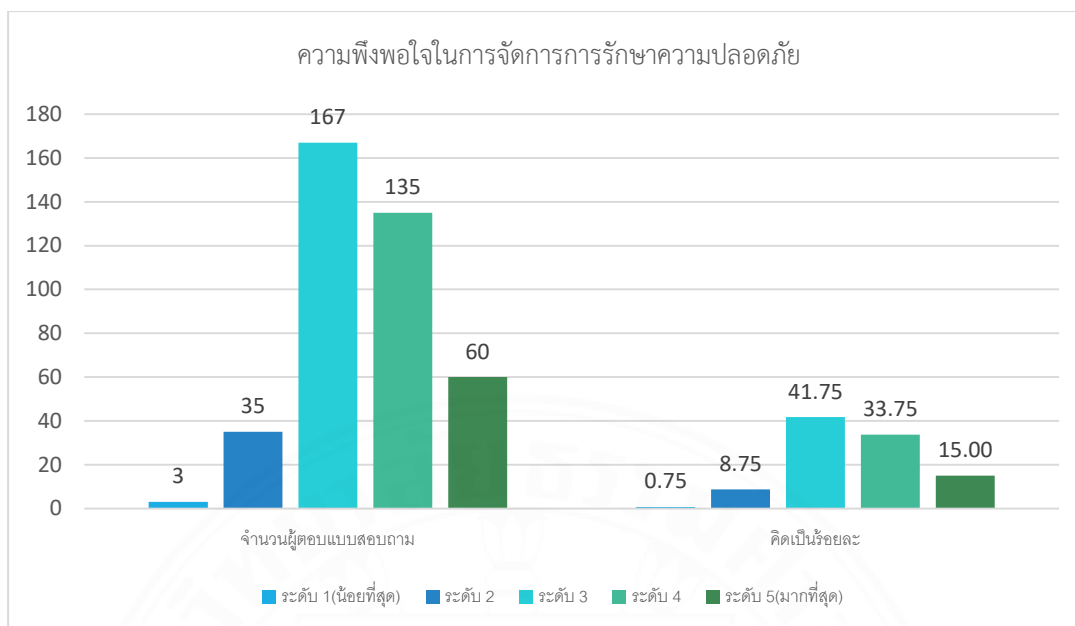
ภาพที่ 4.86 แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการห้องน้ำ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความพึงพอใจในการจัดบริการห้องน้ำในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าผู้เยี่ยมชมมีความพึงพอใจการจัดบริการห้องน้ำในระดับ 3 (ปานกลาง) มากที่สุดจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าตนมีความพึงพอใจการจัดบริการห้องน้ำในระดับ 4 (มาก) จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการห้องน้ำในระดับ 2 (น้อย) จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการห้องน้ำในระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และตนมีความพึงพอใจการจัดบริการห้องน้ำในระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

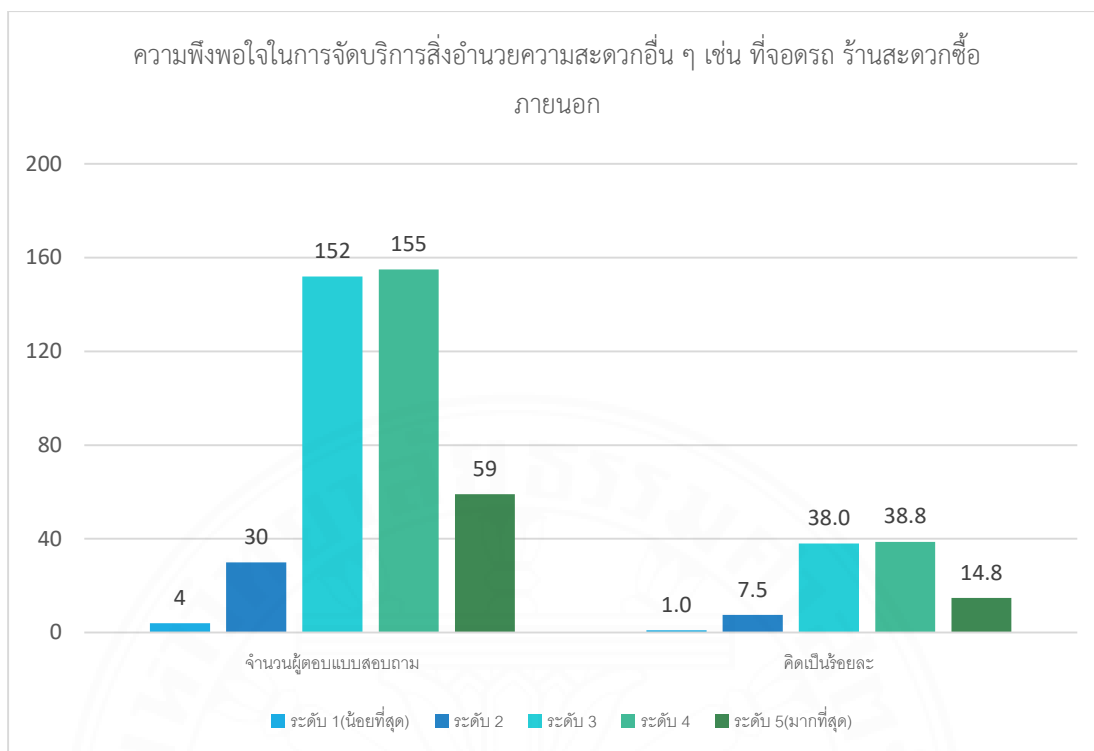
ภาพที่ 4.87 แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการถึงขยะและความสะอาด

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความพึงพอใจในการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าผู้เยี่ยมชมมีความพึงพอใจในการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในระดับ 3 (ปานกลาง) มากที่สุดจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าตนมีความพึงพอใจการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในระดับ 4 (มาก) จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.75, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในระดับ 2 (น้อย) จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 และตนมีความพึงพอใจการจัดบริการถึงขยะและความสะอาดในระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

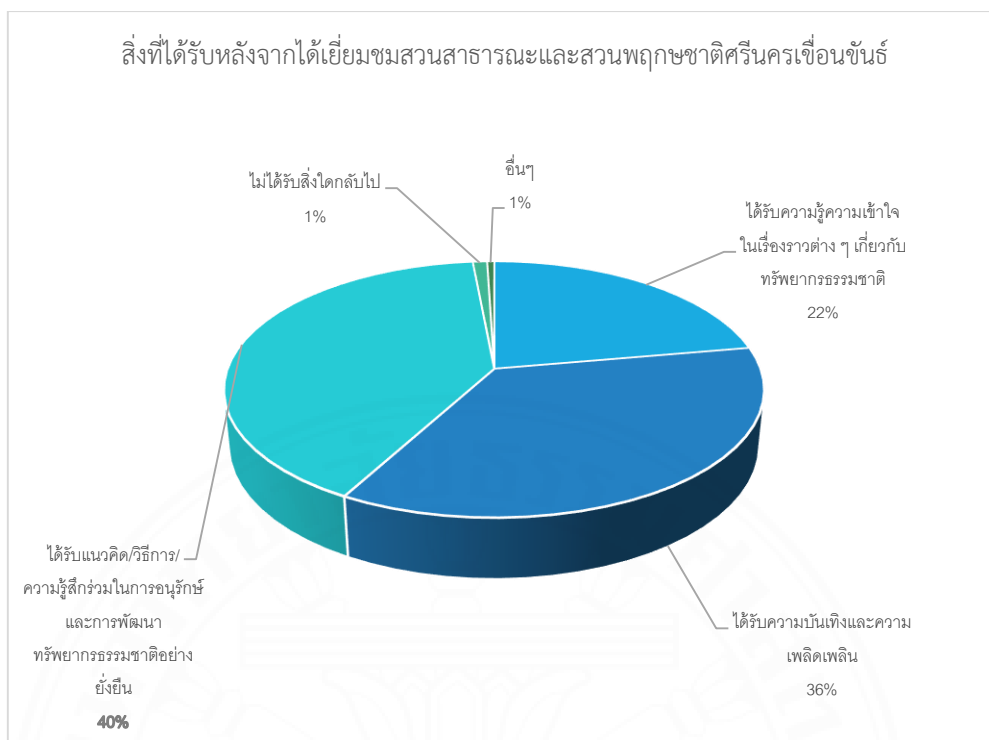
ภาพที่ 4.88 แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดการการรักษาความปลอดภัย

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความพึงพอใจในการจัดการการรักษาความปลอดภัยในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าผู้เยี่ยมชมมีความพึงพอใจในการจัดการการรักษาความปลอดภัยในระดับ 3 (ปานกลาง) มากที่สุดจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าตนมีความพึงพอใจการจัดการการรักษาความปลอดภัยในระดับ 4 (มาก) จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75, ตนมีความพึงพอใจการจัดการการรักษาความปลอดภัยในระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15, ตนมีความพึงพอใจการจัดการการรักษาความปลอดภัยในระดับ 2 (น้อย) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และตนมีความพึงพอใจการจัดการรักษาความปลอดภัยในระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75

ภาพที่ 4.89 แสดงแผนภูมิระดับความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมจำนวน 400 คน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมถึงระดับความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าผู้เยี่ยมชมมีความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในระดับ 4 (มาก) มากที่สุดจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมที่เลือกตอบว่าตนมีความพึงพอใจการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในระดับ 3 (ปานกลาง) จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในระดับ 5 (มากที่สุด) จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8, ตนมีความพึงพอใจการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในระดับ 2 (น้อย) จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และตนมีความพึงพอใจการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในระดับ 1 (น้อยที่สุด) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1

ภาพที่ 4.90 แสดงแผนภูมิสิ่งที่ผู้เยี่ยมชมได้รับหลังจากได้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมที่ร่วมทำแบบสอบถามจำนวน 400 คน จำแนกตามสิ่งที่ผู้เยี่ยมชมได้รับหลังจากได้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าได้รับความรู้สู่การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมากที่สุดจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40, รองลงมาคือผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าได้รับความบันเทิงและความเพลิดเพลินจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36, ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22, ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าไม่ได้รับสิ่งใดกลับไปจากแหล่งจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 และผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าได้รับอื่น ๆ กลับไปจากแหล่งจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยสื่อและแหล่งที่ถูกสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์

สื่อและแหล่งที่ปรากฏใน สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรี นครเขื่อนขันธ์	วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศ		
	ความรู้ ความเข้าใจ	ความบันเทิงและ ความเพลิดเพลิน	การอนุรักษ์และ พัฒนาอย่างยั่งยืน
1. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3.93	4.00	4.01
2. แผ่นป้ายบรรยาย	3.81	3.92	3.91
3. หอชมนก	4.18	4.32	4.24
4. สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา	3.72	3.82	3.82
5. เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ	4.03	4.06	4.05
6. เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่า 3 ยุค	4.06	4.19	4.16
7. เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ	3.90	3.70	3.95
8. นิทรรศการกลางแจ้ง	3.93	4.07	3.97

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับสื่อและแหล่งที่ถูกสื่อความหมายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ ศรีนครเขื่อนขันธ์

สื่อและแหล่งที่ปรากฏใน สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรี นครเขื่อนขันธ์	วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศ		
	ความรู้ความ เข้าใจ	ความบันเทิงและ ความเพลิดเพลิน	การอนุรักษ์และ พัฒนาอย่างยั่งยืน
1. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	มาก	มาก	มาก
2. แผ่นป้ายบรรยาย	มาก	มาก	มาก
3. หอชมนก	มาก	มาก	มาก
4. สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา	มาก	มาก	มาก
5. เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ	มาก	มาก	มาก
6. เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่า 3 ยุค	มาก	มาก	มาก
7. เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ	มาก	มาก	มาก
8. นิทรรศการกลางแจ้ง	มาก	มาก	มาก
สรุป	สื่อและแหล่งเรียนรู้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายทั้ง 3 วัตถุประสงค์ได้ในระดับ มาก		

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

การจัดบริการด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย
1. ความพอใจบริการห้องน้ำ	3.35
2. ความพอใจบริการถังขยะและความสะอาด	3.49
3. ความพึงพอใจการรักษาความปลอดภัย	3.54
4 ความพึงพอใจสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น	3.59

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับความพึงพอใจในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

การจัดบริการด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย
1. ความพอใจบริการห้องน้ำ	ปานกลาง
2. ความพอใจบริการถังขยะและความสะอาด	ปานกลาง
3. ความพึงพอใจการรักษาความปลอดภัย	มาก
4 ความพึงพอใจสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น	มาก

จากทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณสังเกตพบว่าวัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ของผู้เยี่ยมชมคือเพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลินซึ่งสอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์สวนสาธารณะฯ ที่ออกมาในรูปแบบให้ผู้เยี่ยมชมได้มาใช้เวลาวางทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้านความบันเทิงและความเพลิดเพลิน อาทิ การประชาสัมพันธ์สถานที่ทางธรรมชาติที่มีวิวสวยงามให้ผู้เยี่ยมชมได้นั่งพักผ่อน ถ่ายรูป ออกกำลังกาย การปั่นจักรยาน การมารับอากาศบริสุทธิ์ ฯลฯ

ในส่วนความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของป้ายสื่อความหมาย, นิทรรศการกลางแจ้ง, เส้นทางกึ่งพื้นปูปาเชิงนิเวศ, เส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค, เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ, หอชมนก, สะพานเขื่อนขันธ์มรรคาและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าทั้งสื่อและแหล่งดังกล่าวมีความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศอยู่ระดับ 4 (มาก) เหมือนกันทั้งหมด ในส่วนของความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินพบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสื่อและแหล่งทั้งหมดมีความสามารถในการสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินอยู่ในระดับ 4 (มาก) ยกเว้นหอชมนกที่ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสามารถ

สร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินอยู่ในระดับ 5 (มากที่สุด) และในส่วนของความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติพบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าสื่อและแหล่งทั้งหมดมีความสามารถในการสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่ในระดับ 4 (มาก) เช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายในสองข้อแรก ซึ่งอธิบายได้ด้วยหลักการสื่อความหมายด้วยสิ่งจริง (สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2555) อันเป็นการสื่อความหมายที่ใช้เรื่องจริง สถานที่จริงมาเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและประสบการณ์กับผู้เยี่ยมชม จากหลักการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีความสามารถในการตอบวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศได้อยู่ในระดับ 4 (มาก)

ในส่วนของจัดการสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่า ความพึงพอใจในการจัดบริการห้องน้ำ, ความพึงพอใจในการจัดบริการถังขยะและความสะอาด และความพึงพอใจในการจัดการการรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับ 3 (ปานกลาง) ซึ่งต่างจากความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่พบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่าอยู่ในระดับ 4 (มาก) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เยี่ยมชมแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 คน เมื่ออธิบายด้วยหลักการลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (นายสมชัย เบญจชัย, 2549) จะสามารถอธิบายได้ว่าการที่สวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีห้องน้ำแคบบริเวณทางเข้าสวนสาธารณะฯ มีถังขยะบริการไม่มาก และภายในของสวนจะเป็นลักษณะคล้ายป่าจริงซึ่งมีความไม่ปลอดภัยกับผู้เยี่ยมชมอยู่ อาทิ ผู้เยี่ยมชมอาจจะพลัดตกน้ำ โดนปล้น เป็นต้น เป็นเพราะต้องการคงหลักในข้อที่ว่ามุ่งเน้นที่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

และในส่วนของหลังสิ้นสุดการมาเยี่ยมชมแล้ว ผู้เยี่ยมชมได้รับสิ่งใดกลับไปจากสวนสาธารณะฯ บ้างพบว่า ผู้เยี่ยมชมเลือกตอบว่า ได้รับความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือได้รับความบันเทิงและความเพลิดเพลิน, ได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องราวเชิงเชิง, ไม่ได้รับสิ่งใดกลับไปจากสวนสาธารณะฯ และอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างจากวัตถุประสงค์ก่อนการเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ เมื่ออธิบายด้วยวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย (ธนิช เลิศชาญฤทธิ, 2554) จะพบว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย เนื่องจากว่าวัตถุประสงค์ในข้อ 1 ได้รับความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นข้อที่เกิดขึ้นมากที่สุด

4.3 การเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะ และสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

จากการศึกษาทั้งรูปแบบ วิธีการการสื่อความหมาย รวมถึงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกที่ถูกจัดไว้ภายในสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ผนวกกับการศึกษาทัศนคติเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของผู้เยี่ยมชม ทำให้ผู้วิจัยพบเห็นปัญหาในการสื่อความหมายให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมปัญหาที่พบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายเชิงนิเวศตลอดจนการจัดการสวนสาธารณะฯ ในแง่สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงปัญหาและการเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

สิ่งที่ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข	แนวทางในการดำเนินการแก้ไข
1. การเข้าถึงนักสื่อความหมายหรือเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะคอยบริการข้อมูลอยู่ภายในศูนย์ฯ เท่านั้น	1. นักสื่อความหมายหรือเจ้าหน้าที่ ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้และจุดบริการข้อมูลให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์แก่ผู้เยี่ยมชม
2. แผ่นป้ายบรรยายมีความชำรุด	2. ควรมีการแก้ไขให้ป้ายสื่อความหมายกลับมาใช้งานได้และควรใช้วัสดุที่คงทนต่อความเสียหาย
3. แผ่นป้ายบรรยายบางแผ่นป้ายยังขาดภาษาอังกฤษ	3. ควรมีการเพิ่มการบรรยายภาษาอังกฤษลงบนแผ่นป้าย
4. แผ่นป้ายบรรยายยังคงขาดภาษาที่สาม	4. ควรมีการเพิ่มภาษาที่สามที่จำเป็น อาทิ ภาษาจีน ภาษาพม่า ฯลฯ
5. แผ่นพับมีในช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น	5. ควรมีการให้บริการแผ่นพับเสริมความรู้สำหรับผู้เยี่ยมชมที่สนใจ
6. เส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติมีเส้นทางการเรียนรู้ที่จำกัด	6. ควรมีการเพิ่มเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติให้ครอบคลุมพื้นที่สวนสาธารณะฯ
7. นิทรรศการกลางแจ้งมีความชำรุดเสียหายทำให้ไม่สามารถศึกษาเรียนรู้ได้เต็มที่	7. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขนิทรรศการกลางแจ้ง อาทิ การเขียนตัวอักษรใหม่ให้ชัดเจน การใช้สีให้โดดเด่นชวนอ่าน การใช้วัสดุที่คงทนแข็งแรง เป็นต้น
8. ข้อมูลที่นำเสนอบางประการเป็นข้อมูลเก่า	8. ควรมีการเพิ่มหรืออัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลาเพื่อความถูกต้องทันต่อเหตุการณ์

ตารางที่ 4.8 แสดงปัญหาและการเสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมาย (ประเด็นการจัดการสวนสาธารณะฯ) ในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

สิ่งที่ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข	แนวทางในการดำเนินการแก้ไข
1. ห้องน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้งาน	1. ควรมีจุดบริการห้องน้ำเพิ่ม โดยเฉพาะตอนในของพื้นที่สวนสาธารณะฯ
2. ถังขยะไม่เพียงพอต่อการใช้งาน	2. ควรมีการเพิ่มจุดบริการถังขยะในสวนสาธารณะฯ
3. พื้นที่ยังคงขาดการรักษาความปลอดภัย	3. แนวทางการแก้ไขประเด็นความปลอดภัย
3.1 ไม่มีการกั้นพื้นที่ทางคนเดิน ทางจักรยาน และทางรถเข็น	3.1 ควรมีแนวกั้นที่ชัดเจนระหว่างพื้นที่ทางคนเดิน ทางจักรยานและทางรถเข็น
3.2 ไม่มีการกั้นพื้นที่ถนนและพื้นน้ำ	3.2 ควรมีแนวกั้นที่ชัดเจนระหว่างพื้นน้ำและถนน
3.3 ด้านในสวนสาธารณะฯ มีความเปลี่ยว	3.3 ควรมีการเพิ่มให้มีการตรวจตราในพื้นที่ โดยเฉพาะด้านในของสวนสาธารณะฯ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์” งานวิจัยนี้ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศในบริบทของสื่อและแหล่งที่ทางสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้จัดไว้ให้ผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้ ได้เพลิดเพลิน ได้สัมผัสจนก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้เยี่ยมชมที่ร่วมให้ข้อมูลมาผนวกกับหลักการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศมาเป็นกรอบประเด็นในการพินิจพิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการสรุปผลการวิจัยและดำเนินการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่องนี้เป็น

1. ศึกษารูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
2. ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
3. เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

5.1 รูปแบบการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

การท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ผู้คนนิยมกระทำกันเมื่อมีเวลาว่างจากการทำงาน การท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ หลากหลายสถานที่บ้างก็เที่ยวในเมือง บ้างก็เที่ยวห้างสรรพสินค้า บ้างก็เที่ยวสถานบันเทิงยามราตรี บ้างก็ไปตามแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี พิพิธภัณฑ์ บ้างก็ไปตามแหล่งธรรมชาติ อาทิ ทะเล น้ำตก ถ้ำ ป่าเขา สวนสาธารณะ สวนพฤกษชาติ เป็นต้น ในส่วนของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาตินั้นมีหลายแห่งที่น่าสนใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีทรรศนะว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งที่น่าสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว/มาเยือน หรือพักผ่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีแค่สวนสาธารณะเท่านั้น แต่ยังมีพื้นที่ของสวนพฤกษชาติรวมอยู่ด้วย ผู้มาเยือนจะไม่ได้แค่ท่องเที่ยวพื้นที่ของสวนสาธารณะเท่านั้นแต่ยังจะได้เรียนรู้ถึงระบบนิเวศ กลไก กระบวนการทำงานของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของพืช

สัตว์ และ สิ่งต่าง ๆ รายล้อมสวนแห่งนี้ ซึ่งภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีการจัดการการสื่อความหมายไว้ โดยเน้นการสื่อความหมายที่ไม่ใช่บริการสื่อความหมาย (Non Personal service) ทั้งป้ายสื่อความหมายที่จะพบมากในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ตลอดทางภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ท่านผู้เยี่ยมชมจะพบแผ่นป้ายสื่อความหมาย เว้นแต่โซนที่เป็นสวนพฤกษชาติและบริเวณด้านในของสวนสาธารณะฯ เท่านั้นที่ไม่ปรากฏแผ่นป้ายสื่อความหมาย แผ่นป้ายสื่อความหมายที่เป็นสื่อสำคัญของสวนสาธารณะฯ จนก่อเกิดเป็นนิทรรศการกลางแจ้งขนาดใหญ่ให้ผู้เยี่ยมชมได้ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับแหล่งข้อมูลและการนำเสนอที่ไม่ผิดแผกแปลกไปจากทัศนียภาพของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้

ซึ่งการนำเสนอผ่านสื่อดังกล่าวให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ไม่นำเสนอให้โดดเด่นจนรู้สึกแปลกแยกจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่าการนำเสนอคงไว้ซึ่งความจริงแท้ (Authenticity) ของสภาพแวดล้อม ทั้งนี้แผ่นป้ายอันเป็นสื่อหลักในการสื่อความหมายเชิงนิเวศตามทางเดินจนก่อเกิดเป็นนิทรรศการกลางแจ้งแล้ว นิทรรศการเหล่านี้ซึ่งอยู่ตามทางเดินที่ถูกจัดไว้โดยกลุ่มนักวิชาการจากกรมป่าไม้และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดว่าเป็นแหล่งสื่อความหมายแหล่งหนึ่งก็ว่าได้ อนึ่งแหล่งการสื่อความหมายดังกล่าวเรียกว่า ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (Self-guided trail) ซึ่งเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่งที่เป็นการสัมผัสกับธรรมชาติหรือทรัพยากรในสวนสาธารณะฯ ได้โดยตรงทางเดินด้วยตนเองจะตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบมีผู้นำ คือ เพราะผู้เยี่ยมชมจะต้องช่วยเหลือตนเอง ไม่มีใครนำหรือพาไปหาประสบการณ์ใหม่ ๆ แต่เนื่องด้วยสวนสาธารณะฯ แห่งนี้เข้าถึงได้ด้วยทั้งการเดิน , การปั่นจักรยาน และรถเข็นสำหรับคนนั่งรถเข็น ดังนั้นทางเดินด้วยตนเองในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้จึงอาจเรียกได้ว่าทางจักรยานเพื่อสื่อความหมายธรรมชาติ และทางรถเข็นเพื่อสื่อความหมายธรรมชาติ โดยสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของพืชและสัตว์หรือทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อจะอธิบายเรื่องราวที่น่าสนใจให้ผู้เยี่ยมชมได้รับความรู้, เพื่อสร้างความประทับใจและให้ได้ทราบถึงคุณค่าทรัพยากร รวมถึงเพื่อให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ กับสิ่งที่พบเห็น ไม่เพียงแค่อ่านป้ายสื่อความหมายที่ถูกจัดเรียงเป็นนิทรรศการกลางแจ้ง จนเกิดเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองเท่านั้น ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังมีแหล่งที่นับเป็นจุดสนใจของการสื่อความหมายอาทิ หอชมนก ซึ่งเป็นอาคารไม้เปลือยสูง 7 เมตร ให้ผู้เยี่ยมชมได้เดินทางขึ้นไปใกล้ท้องฟ้าเสมือนได้ทำความรู้จักกับสัตว์ที่ใช้ชีวิตอยู่บนห้วงท้องฟ้ามากขึ้น

เนื่องจากความใกล้ชิดที่มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ขึ้นไปยังหอชมนกเนื่องจากมีความประสงค์อยากได้รูปสวย ๆ มากกว่าการชมนกก็ตาม ท้ายที่สุดเนื่องจากสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ มีทางเข้าออกเพียงทางเดียวการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมไว้ทางด้านหน้าเปรียบเสมือน การบอกกล่าวผู้เยี่ยมชมให้ทราบในเบื้องต้นว่าหากผู้เยี่ยมชมเข้ามาใช้เวลาในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ท่านจะได้พบเจอกับอะไรบางอย่าง มีอะไรรอท่านอยู่ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้

บ้าง มีจุดสนใจอยู่บริเวณใด บริเวณใดควรปฏิบัติตนอย่างไร บริเวณใดควรระมัดระวังเป็นพิเศษ เป็นต้น และหลังจากที่ผู้เยี่ยมชมได้ใช้เวลาอยู่ในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้จนถึงเวลากลับแล้ว ผู้เยี่ยมชมก็จำเป็นต้องย้อนกลับมาออกจากพื้นที่สวนสาธารณะฯ เส้นทางเดิมคือทางเข้า นั่นหมายความว่าผู้เยี่ยมชมจะพบกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมอีกครั้ง ดังนั้นหากผู้เยี่ยมชมสงสัยหรือมีข้อซักถามก็สามารถเก็บคำถามหรือข้อคาใจมาถามยังแหล่งเรียนรู้แห่งนี้ได้ การบริการให้ข้อมูลของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ ผู้เยี่ยมชมนับว่าเป็นการสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมายที่ย่อมได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดการการสื่อความหมายของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีทั้งการจัดการการสื่อความหมายทั้ง 2 รูปแบบคือ การสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมายและการสื่อความหมายโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการการสื่อความหมายที่มีการบูรณาการเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศ

5.2 ทักษะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อประเด็นการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ จำนวน 10 คน เป็นผู้ที่เคยมาเยี่ยมชมยังสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ทั้งสิ้น โดยผู้วิจัยใช้การสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และใช้เครื่องมือวิเคราะห์สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์จากหลักการสื่อความหมายของอิโคโมส (2007) ประยุกต์ร่วมกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายกับธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศร่วมกับการกำหนดวัตถุประสงค์การสื่อความหมายการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากธนิท เลิศชาญฤทธิ์ (2554) จำนวน 3 ประการเพื่อพิจารณาจุดประสงค์ในการมาเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมต่อการจัดการการสื่อความหมายเชิงนิเวศว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการมาเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหรือไม่

5.2.1 วัตถุประสงค์เพื่อความรู้ความเข้าใจ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีสื่อและแหล่งหลากหลายที่ใช้ในการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศ ซึ่งเพียงพอต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือเดินทางมาเยี่ยมชม ยังสถานที่แห่งนี้ ป้ายสื่อความหมายอันเป็นสื่อที่ถูกบันทึกข้อมูลความหมายธรรมชาติไว้มากที่สุดในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีการใส่ข้อมูลที่น่าสนใจมากมายแต่บางป้ายสื่อความหมายมีเนื้อความที่มากเกินไป ในขณะที่เดียวกันบางป้ายสื่อความหมายมีภาพประกอบแต่ภาพมีขนาดเล็กเกินไป ซึ่งไม่น่าสนใจ

สร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้เยี่ยมชมที่สัญจรผ่านไปมา บางป้ายสื่อความหมายชำรุด, สีซีดจาง และเกิดรอยไหม้จากแสงแดดยากต่อการอ่านและการแปลความหมายป้ายสื่อความหมาย และเมื่อป้ายบางป้ายชำรุดแล้วนั้น การจะเกิดเป็นนิทรรศการกลางแจ้งที่เสถียรและสมบูรณ์อาจจะเป็นไปได้ยาก เพราะความต่อเนื่องของข้อมูลจะขาดไป ไม่เพียงแค่นั้นในด้านของแผ่นพับสื่อความหมายทางสวนสาธารณะฯ ดังกล่าวไม่ได้มีการอัปเดตและผลิมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ด้านแหล่งสื่อความหมายบางแหล่งชำรุดทรุดโทรม ไม่ได้ได้รับการบำรุง ยิ่งในช่วงฤดูวิษุวัตหรือฤดูฝนทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองในแหล่งพื้นที่สวนพฤกษชาติและพื้นที่ด้านในสวนสาธารณะฯ ไม่ได้มีการดูแล ดังนั้นผู้เยี่ยมชมอาจเกิดอุบัติเหตุในเส้นทางดังกล่าวได้ ผนวกกับพื้นที่ด้านในสวนสาธารณะฯ ที่ห่างไกลจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมจะไม่มีป้ายสื่อความหมายให้บริการผู้เยี่ยมชมทำให้ผู้เยี่ยมชมที่ตั้งใจเดินทางมาเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ความเข้าใจอาจขาดช่วงขององค์ความรู้ เพราะระหว่างการเรียนรู้ข้อมูลกลับขาดหายไป แต่หากมองในมุมการจัดการการสื่อความหมายเชิงนิเวศของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ในแง่ของการคงไว้ซึ่งความจริงแท้ของแหล่ง กล่าวคือให้มีสิ่งผิดแผกแปลกปลอมจากพื้นที่น้อยที่สุด (สังเกตจากการออกแบบป้ายสื่อความหมายและแหล่งโดยการใช้โทนสีเขียว น้ำตาล ขาว ฟ้า ให้กลมกลืนกับความเป็นธรรมชาติมากที่สุด) การจัดการดังกล่าวจึงเสมือนการจำลองพื้นที่ให้เป็นป่าโดยสมบูรณ์ เพราะในป่าลึกลับนั้นคงยากที่จะพบป้ายสื่อความหมายหรือป้ายบริหาร ท้ายที่สุดการปั่นจักรยานเยี่ยมชมสวนสาธารณะ เพื่อวัตถุประสงค์ความรู้ความเข้าใจนั้นอาจมีประสิทธิภาพน้อยกว่า การเดินเยี่ยมชมหรือการนั่งรถเข็น ทั้งนี้เพราะการปั่นจักรยานที่มีอัตราความเร็วในการเคลื่อนที่มากกว่าการเดินหรือการใช้รถเข็น ท้ายที่สุดผู้วิจัยมองว่าการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีประสิทธิภาพที่ดีหลากหลายรูปแบบ และน่าสนใจ แต่ขาดไปซึ่งความต่อเนื่องของข้อมูลและเนื้อหาเมื่อเข้าสู่ด้านในตลอดจนการบำรุงรักษาพื้นที่ด้านในสวนสาธารณะฯ ให้ง่ายต่อการเข้าถึงแหล่ง รวมถึงขาดการปรับเปลี่ยนข้อมูลเนื้อหาให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ เป็นต้น

5.2.2 วัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นเกี่ยวกับรูปแบบของสื่อและการจัดการแหล่ง เพื่อสื่อความหมายเชิงนิเวศว่าสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้จัดรูปแบบเป็นทางศึกษาด้วยตนเองที่ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าถึงได้ด้วยการเดินเท้า, การปั่นจักรยาน รวมถึงการนั่งรถเข็นก็สามารถเข้าถึงสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องดีที่ทางสวนสาธารณะฯ ให้ความสำคัญกับผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ใช่เพียงแค่งุ่มคนที่ไม่มี ความบกพร่องทางร่างกายเท่านั้นที่สามารถมาเยือนได้ ผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายก็สามารถเข้ามาเยี่ยมชมสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้ ไม่เพียงแค่นั้นสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังต้อนรับผู้เยี่ยมชมทุกเพศทุกวัย ดังจะเห็นได้จากการที่มีผู้เยี่ยมชมทั้งเด็กวัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ เป็นต้น ทั้งมาเป็นกลุ่มครอบครัว มาเป็นกลุ่มเพื่อน ตลอดจนมาเป็นคู่รัก ด้าน

กิจกรรมผู้เยี่ยมชมมาทั้งเพื่อปั่นจักรยานท่ามกลางสวนสาธารณะ สวนพฤกษชาติเพื่อเยี่ยมชมธรรมชาติ แลความงามของไม้และสัตว์นานาพรรณ บ้างก็มาเพื่อรับอากาศบริสุทธิ์ ผู้เยี่ยมชมบ้างกลุ่มมาเพื่อออกกำลังกายและทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิการถ่ายรูปกับหอคมนก การถ่ายรูปกับสะพานเชื่อมชั้นมรรคา ฯลฯ รวมถึงการมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ใช้เวลาว่างไปเพื่อความความบันเทิงและความเพลิดเพลินอื่น ๆ แต่จะมีข้อเสียตรงที่จุดสำคัญบางจุด อาทิ หอคมนก ที่ผู้เยี่ยมชมที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย (ขาและเท้า) อาจจะไม่สามารถเข้าถึงแหล่งดังกล่าวนี้ได้ รวมถึงสะพานเชื่อมชั้นมรรคาไม่สามารถนำรถจักรยานและรถเข็นเข้าไปได้ก็นับได้ว่ากลุ่มคนที่เดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ด้วยวิธีทางดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงแหล่งนี้ได้ แต่ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้เยี่ยมชมโดยมากมาสวนสาธารณะฯ แห่งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ด้านความบันเทิงและความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ จึงจัดได้ว่าสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ประสบผลสำเร็จด้านการสื่อความหมายเชิงนิเวศในแง่ความบันเทิงและความเพลิดเพลิน

5.2.3 วัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับวัตถุประสงค์ในข้อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวัตถุประสงค์สำคัญที่การสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศมุ่งไปถึง แต่การจะไปถึงวัตถุประสงค์ในข้อดังกล่าวได้นั้นเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เพราะต้องอาศัยทั้งความรู้ ประสบการณ์ ภูมิหลัง ความทรงจำ เรื่องราวที่ผ่านมาเฉพาะคนอย่างมาก มากกว่าวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อข้างต้น ฉะนั้นการสื่อความหมายเชิงนิเวศให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อดังกล่าวได้นับเป็นเรื่องท้าทายของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นอย่างมาก ซึ่งทางสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อสื่อความหมายเชิงนิเวศให้ผู้เยี่ยมชมได้เข้าถึงคุณค่าและวัตถุประสงค์ข้อดังกล่าว หากลงรายละเอียดในวัตถุประสงค์ข้อดังกล่าวแล้วพิเคราะห์การจัดการแหล่งเพื่อสื่อความหมายของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้จะพบว่าภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ได้ปูพื้นฐานทั้งหมดเกี่ยวกับสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ไว้ตั้งแต่ต้นทางเข้าสวนสาธารณะฯ และตลอดระยะทางการสื่อความหมายเชิงนิเวศก็มีป้ายสื่อความหมายไว้เพื่อสร้างองค์ความรู้และหล่อหลอมให้ผู้เยี่ยมชมได้ซึมซับความเป็นธรรมชาติจนก่อให้เกิดความตระหนักรู้คุณค่าและความหมายของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้จนก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมในแง่การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้เมื่อป้อนข้อมูลความหมายธรรมชาติให้ผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้เต็มที่แล้ว ก็ถึงเวลาปล่อยให้ผู้เยี่ยมชมได้เรียนรู้และซึมซับความเป็นธรรมชาติด้วยตนเองในพื้นที่แหล่งสวนพฤกษชาติเนื้อที่ 40 ไร่ที่จะไม่มีป้ายสื่อความหมายหรือนิทรรศการกลางแจ้งบรรยายอยู่ ท้ายที่สุดเมื่อเรียนรู้เต็มประสิทธิภาพแล้ว ผู้เยี่ยมชมจะต้องเดินทางออกจากสวนสาธารณะฯ ผ่านเส้นทางเดิม ดังนั้นหากมีข้อสงสัยหรือต้องการซักถามใด ๆ สามารถเก็บมาศึกษาหรือสอบถามยังศูนย์บริการ

นักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมได้ด้านหน้าสวนสาธารณะฯ ได้ การจัดการการสื่อความหมายเชิงนิเวศในรูปแบบ และวิธีการดังกล่าวผู้วิจัยมองว่าเป็นวิธีทางที่น่าสนใจเพราะผู้เยี่ยมชมได้มีส่วนร่วมและมีส่วนตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนามากน้อยเพียงใดตามแต่ใจปรารถนา จึงเป็นเรื่องยากหากจะต้องตัดสินว่าสวนสาธารณะฯ แห่งนี้สื่อความหมายเชิงนิเวศบรรลุวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่ และเป็นเรื่องยากอีกเช่นกันว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สวนสาธารณะฯ แห่งนี้สมบูรณ์แบบหรือควรปรับปรุงด้านใดเป็นพิเศษหรือไม่

5.3 เสนอแนวทางการจัดการการสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

จากการเสนอแนะความคิดเห็นของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ สรุปความได้ว่า ผู้เยี่ยมชมมองว่าการจัดการการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีทั้งป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการกลางแจ้ง ทางเดินศึกษาธรรมชาติ หอชมนก และแหล่งพื้นที่สวนพฤกษชาติ ตลอดจนแหล่งเพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน อาทิ สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา ลานกว้าง และเส้นทางจักรยาน/เส้นทางสำหรับผู้ใช้รถเข็น (เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ผู้เยี่ยมชมเข้าถึงโดยการปั่นจักรยาน รวมถึงผู้เยี่ยมชมที่ใช้รถเข็น) มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันดี สามารถเชื่อมต่อไปมาถึงกันได้ตลอดแต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อเสียตรงการปะปนกันที่ไม่สมควรและอาจก่อเกิดอันตรายได้ เช่น ทางคนเดินกับทางรถจักรยานใช้เลนเดียวกัน บางครั้งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ ไม่เพียงแค่นั้นเส้นทางรถเข็นถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งชัดเจนแต่เมื่อเข้าไปตอนในของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ เส้นทางรถเข็นที่เคยแบ่งไว้กลับอันตรายหายไปหรือเรียกว่า “ขาดช่วง ขาดความต่อเนื่องก็ยอมได้” ยิ่งไปกว่านั้นเนื่องจากสวนสาธารณะฯ ดังกล่าวเป็นแหล่งที่ให้ผู้เยี่ยมชมศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศด้วยตนเอง

ดังนั้นจึงไม่มีผู้ควบคุมหรือจัดการใด ๆ เวลาเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้เยี่ยมชมกับผู้เยี่ยมชม ไม่เพียงแค่นั้นในส่วนของการจัดการสวนในแง่ความปลอดภัยและการจัดการความสะอาด อาจยังมีการจัดการที่ไม่มากเพียงพอต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชม ในแง่ความปลอดภัยนอกเหนือจากประเด็นทางด้านอุบัติเหตุที่กล่าวไปแล้วในข้างต้น ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับความปลอดภัยทางด้านชีวิตและทรัพย์สิน กล่าวคือ เนื่องจากบริเวณด้านในของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้เป็นพื้นที่ให้ศึกษาธรรมชาติด้วยตนเองจึงไม่มีเจ้าหน้าที่ควบคุมหรือดูแลดังนั้นอาจเกิดอันตรายต่าง ๆ ต่อผู้เยี่ยมชมที่เดินทางเข้าไปเยี่ยมชมได้ อาทิ การถูกปล้นชิงทรัพย์ การถูกรบกวนอาจารย์หรืออาจถึงขั้นการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ในด้านการจัดการความสะอาดผู้เยี่ยมชมบางส่วนมองว่าถังขยะมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชม ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้ว่าภายใน

สวนสาธารณะฯ แห่งนี้จะไม่มีการหาอาหารคาวหวานจัดจำหน่าย มีเพียงชาวบ้านในชุมชนที่นำขายน้ำดื่มอยู่เพียงเจ้าเดียวเท่านั้น แต่ภายในสวนสาธารณะฯ ยังพบเห็นขยะอยู่ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติบ้างเล็กน้อย สุดท้ายคือเรื่องของห้องน้ำบริการผู้เยี่ยมชม ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าห้องน้ำสะอาด, ถูกสุขลักษณะอนามัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชมในวันธรรมดา แต่หากเป็นวันเสาร์อาทิตย์ห้องน้ำของสวนสาธารณะฯ ดังกล่าวจะมีการจัดการความสะอาดที่ไม่ทันต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชม รวมถึงไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานของผู้เยี่ยมชมโดยเฉพาะผู้เยี่ยมชมที่มีเพศสภาพเป็นหญิง

5.4 การอภิปรายผล

จากข้อสรุปงานวิจัยการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์” สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

การสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนคร-เขื่อนขันธ์” มีการจัดการการสื่อความหมายแบบผสมผสานทั้งการสื่อความหมายแบบใช้นักสื่อความหมาย (Personal Services) และการสื่อความหมายโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย (Non Personal service) ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2555) ในประเด็นของรูปแบบการสื่อความหมาย

ซึ่งหากพิจารณารูปแบบการสื่อความหมายเชิงนิเวศของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้โดยละเอียดแล้วจะพบว่าป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการกลางแจ้ง แผ่นพับ (ที่จะออกมาเฉพาะช่วงเวลาสำคัญ หรือที่มีหน่วยงานบางหน่วยงานมาเยี่ยมชม หรือมีกิจกรรมเท่านั้น) ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (รวมทั้งจักรยานและทางรถเข็น) หอชมนก สะพานเขื่อนขันธ์มรรคา ฯลฯ เป็นสื่อและแหล่งสื่อความหมายที่ไม่ใช้นักสื่อความหมายในกระบวนการการสื่อความหมายกับผู้เยี่ยมชม นักสื่อความหมายจะมีบทบาทเพียงแค่การกรอกข้อมูลหรือลงบันทึกข้อมูลไว้ในสื่อเท่านั้น ส่วนแหล่งสื่อความหมายนักสื่อความหมายจะมีบทบาทเพียงแค่การจัดการ การเตรียมข้อมูล และวางแผนจัดการ ป้อนความรู้และความเข้าใจ เรื่องราวของธรรมชาติระหว่างเส้นทางและแหล่งที่พบระหว่างทางเท่านั้น ซึ่งการจะทำให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้และความเข้าใจ เกิดความบันเทิงและความเพลิดเพลิน ตลอดจนเกิดความรู้สึกอยากร่วมอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนนั้นเป็นเรื่องยากยิ่ง เพราะไม่เพียงแต่อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในแหล่งเท่านั้นแต่ต้องอาศัยความรู้เดิม ประสบการณ์ เรื่องราวความจำที่ผ่านเข้ามาและอยู่ในตัวของผู้เยี่ยมชมผนวกกันด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จ, ก่อเกิดเป็นประสิทธิภาพการสื่อความหมายธรรมชาติหรือการสื่อความหมายเชิงนิเวศสูงสุด ด้านข้อดีของการสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคลของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้อาทิ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง, รวดเร็วทันสมัยทันเวลา, เป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ,

สามารถส่งข่าวสาร/เนื้อหาถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายกลุ่มได้ในเวลาเดียวกัน, สามารถออกแบบรูปแบบสื่อได้เต็มที่ (เฉพาะสื่อที่ไม่มีขีดจำกัดด้านเนื้อหา ขนาดพื้นที่และรูปแบบ) บางสื่อมีอายุการใช้งานยาวนานและมีความคงทนถาวรและบางสื่อมีความยืดหยุ่นสูงเพราะอาจมีการปรับปรุงปรับเปลี่ยนเนื้อหาของสื่อได้ ด้านข้อเสียของการสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคลของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ อาทิ ไม่สามารถเข้าถึงผู้อ่านที่อ่านหนังสือไม่ออกหรือกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น, ผู้เยี่ยมชมบางท่านจะเลือกอ่านเฉพาะข้อมูล/เนื้อความที่ตนสนใจ หรือบางครั้งอ่านเพียง 1-2 ข้อความ, บางครั้งงบประมาณเป็นอุปสรรคในการจัดทำสื่อและเสียงต่อการผูกพันเมื่อเวลาผ่านไป

พินิจเฉพาะป้ายสื่อความหมายอันเป็นสื่อที่พบเห็นมากที่สุดที่สวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีข้อดีและจุดแข็งดังนี้ ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางและสามารถเลือกตั้งเฉพาะพื้นที่ได้, มีความถี่ในการมองเห็นบ่อยเพราะจุดติดตั้งส่วนใหญ่เป็นเส้นทางหรือบริเวณที่ต้องเดินผ่านไปมาเสมอ (ภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ติดตั้งป้ายสื่อความหมายบริเวณทางศึกษาธรรมชาติจนก่อเกิดเป็นนิทรรศการกลางแจ้งและกลายมาเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติในที่สุด) สามารถดึงดูดความสนใจได้ดี, ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการนำเสนอข้อมูล และหากใช้ข้อความที่กตริตจะทำให้เกิดความสนใจและเป็นจุดเด่นที่ทำให้เกิดความทรงจำ เมื่อมีข้อดีของป้ายสื่อความหมายแล้วก็ย่อมมีข้อเสียด้วยเช่นกันเสมือนเหรียญที่มีได้มีเพียงด้านเดียว ป้ายสื่อความหมายมีข้อเสีย อาทิ การนำเสนอข้อมูลมีข้อจำกัดสูงทำให้ขาดรายละเอียดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อชนิดอื่น ๆ หากติดตั้งป้ายสื่อความหมายในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมทำให้ได้รับความสนใจน้อย บางครั้งการผลิตจำเป็นต้องใช้ความละเอียดอ่อนสูงส่งผลให้ มีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ท้ายที่สุดหากเลือกวัสดุไม่ดีไม่เข้าและไม่รักษาสิ่งแวดล้อมจะส่งผลเสีย ต่อสิ่งแวดล้อมในภายหลัง

ด้านนิทรรศการกลางแจ้งมีข้อดี อาทิ นิทรรศการช่วยรวบรวมสิ่งจัดแสดงต่าง ๆ ในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้คือป้ายสื่อความหมายมาไว้ในแหล่งเดียวกัน, นิทรรศการช่วยนำความคิดและข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ มารวมเข้าด้วยกัน, นิทรรศการสามารถแสดงความคิดที่อยู่ในลักษณะนามธรรมซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การทำความเข้าใจให้ออกมาในลักษณะของรูปธรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจมากกว่าให้ผู้เยี่ยมชมได้เข้าใจ, นิทรรศการช่วยกระตุ้นความสนใจในสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมเต็มสิ่งที่ผู้เยี่ยมชมใคร่รู้ นอกจากนี้ นิทรรศการกลางแจ้งยังช่วยส่งเสริมการแสดงออกในลักษณะของการร่วมมือกันจัดแสดงระหว่างบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ในที่นี้คือกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านข้อเสียของนิทรรศการกลางแจ้ง อาทิ ใช้งบประมาณสูง ใช้เวลาและกำลังคนจำนวนมาก มีตัวแปรมาก เช่น ความคงทนต่อสภาพอากาศ ฤดูกาลที่เปลี่ยนผ่านก็ส่งผลต่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างนิทรรศการเช่นกัน

ทางศึกษาระรรมชาติด้วยตนเองเป็นอีกหนึ่งแหล่งการสื่อความหมายที่มีทั้งข้อดี อาทิ เป็นวิธีการสื่อความหมายที่เหมาะสมในพื้นที่ที่ไม่สามารถจัดทำกรสื่อความหมายแบบมีการนำเสนอหรือมีบุคคลนำเพื่อสื่อความหมายเชิงนิเวศในจำนวนจำกัด, ผู้เยี่ยมชมสามารถเลือกเส้นทางศึกษาธรรมชาติได้ด้วยตนเอง เพราะไม่มีการกำหนดที่แน่นอน การจะเลือกไปยังเส้นทางใดจึงเป็นความต้องการของผู้เยี่ยมชม ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมสามารถออกแบบการรับความหมายของตนเองได้ จึงเป็นรูปแบบที่ตอบโจทย์กับความต้องการของผู้เยี่ยมชม, ทางศึกษาระรรมชาติด้วยตนเองเป็นแหล่งและวิธีการสื่อความหมายที่เหมาะสมกับบริเวณพื้นที่ที่ไม่ควรจะมีนักสื่อความหมาย เช่น ทางเดินสั้น ๆ ไปยังจุดต่าง ๆ หรือแหล่งห่างไกล, ทางศึกษาระรรมชาติด้วยตนเองสามารถสื่อความหมายได้ตลอดฤดูกาล และสื่อสารให้ผู้เยี่ยมชมจำนวนมากได้ นอกจากนี้ทางศึกษาระรรมชาติสามารถทำการสื่อความหมายเชิงนิเวศได้รวดเร็วสามารถบริการข้อมูลความรู้ข่าวสารให้กับผู้เยี่ยมชมตลอดจนสามารถแสดงความเชื่อมโยงให้ผู้เยี่ยมชมได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติต่อวัฒนธรรม แต่ก็มีข้อเสีย อาทิ ทางศึกษาระรรมชาติด้วยตนเองไม่สามารถเป็นตัวแทนของทุกสิ่งทุกอย่างได้และยังเป็นการสื่อสารทางเดียว ดังนั้นเมื่อเป็นจุดหรือแหล่งที่ซับซ้อนหรือยากแก่การทำความเข้าใจผู้เยี่ยมชมอาจไม่ได้รับความกระจ่างในสารที่พยายามจะสื่อความหมายเชิงนิเวศ, ทางศึกษาระรรมชาติด้วยตนเองมักจัดทำเรื่องราวการสื่อความหมายเชิงนิเวศในลักษณะถาวรยากแก่การปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุง เว้นแต่จะมีการซ่อมแซม, แก้ไขหรือปรับปรุง (renovate) ดังนั้นจึงไม่อาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ทันสมัยหรือเหมาะสมกับสถานการณ์ได้บ่อยครั้งนัก, เส้นทางศึกษาระรรมชาติบางครั้งก็ไม่อาจดึงดูดความสนใจของผู้เยี่ยมชมได้, เส้นทางศึกษาระรรมชาติของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ให้ผู้เยี่ยมชมศึกษาด้วยตนเองดังนั้นจึงไม่สามารถควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้และหากมีความเสียหายผู้ดูแลสวนสาธารณะฯ ดังกล่าวอาจพบเห็นเมื่อเวลาผ่านไปหลายวันแล้ว เป็นต้น

ทั้งนี้สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมที่มีผู้ดูแลคอยตอบข้อซักถามจากผู้เยี่ยมชมอยู่บริเวณทางเข้าสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ จึงจัดได้ว่าเป็นการสื่อความหมายแบบใช้นักสื่อความหมาย (Personal Services) หรือใช้คนในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยมีทรรศนะว่าการสื่อความหมายดังกล่าวมีข้อดีตรงที่ว่าเมื่อผู้เยี่ยมชมเข้ามายังสวนสาธารณะฯ ดังกล่าว หากแวะเข้าศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมจะสามารถทราบได้ว่าภายในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีอะไรอยู่ ผู้เยี่ยมชมจะได้เรียนรู้และพบเจอกับอะไรเมื่อเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ อีกทั้งสวนสาธารณะฯ ดังกล่าวมีทางเข้าออกเพียงทางเดียว ดังนั้นเมื่อผู้เยี่ยมชมจะเดินทางกลับจะต้องใช้เส้นทางเดิม (ทางเข้า) ผ่านออกจากสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้นหากผู้เยี่ยมชมเกิดคำถามหรือมีข้อสงสัยสามารถเก็บมาสอบถามผู้ดูแลสวนสาธารณะฯ ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ผู้เยี่ยมชมได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสื่อความหมายโดยใช้นักสื่อความหมาย (ใช้บุคคล) เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้สื่อความหมายและผู้รับสารจากการสื่อ

ความหมายได้เห็นหน้าตา, บุคลิก, น้ำเสียง, ท่าทาง ตลอดจนลีลาจังหวะในการแสดงออก ซึ่งมีอิทธิพลสูงในการโน้มน้าวใจ ดึงดูด และเร้าใจให้ผู้เยี่ยมชมเชื่อถือ หรือเกิดความสนใจได้มากกว่าสื่อที่ไม่ใช่นักสื่อความหมาย, เป็นสื่อสองทางที่ผู้สื่อความหมายและผู้รับสารจากการสื่อความหมายสามารถมีปฏิกริยาตอบสนองกันได้, มีความยืดหยุ่นโดยผู้สื่อความหมายสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้รับสารจากการสื่อความหมายได้, สามารถนำเสนอเรื่องราวที่มีความซับซ้อนหรือยากแก่การเข้าใจให้ผู้รับสารจากการสื่อความหมายเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น เป็นต้น แต่ในทางกลับกันก็มีข้อเสียคือ ไม่สามารถเข้าถึงผู้รับสารจากการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพในบางครั้ง, ไม่มีความคงทนถาวรเนื่องจากบรรยายหรือพูดไปแล้วมักจะไม่มีกลับมาซ้ำเรื่องหรือประเด็นเดิมอีก (ผ่านแล้วผ่านเลย), หากนักสื่อความหมายขาดองค์ความรู้ ทักษะการจูงใจและประสิทธิภาพในการสื่อความหมายก็อาจส่งผลให้การสื่อความหมายไม่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์พบว่า การสื่อความหมายเชิงนิเวศในสถานที่แห่งนี้มีความสอดคล้องกับหลักการสื่อความหมายที่ถูกให้นิยามโดย (The ICOMOS, 2007) และ ธนิก เลิศชาญฤทธิ (2554) ในหลักการเข้าถึงและการทำความเข้าใจ กล่าวคือ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์มีการอำนวยความสะดวกด้านการสื่อความหมายเชิงนิเวศและการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ในการสื่อความหมายเชิงนิเวศ ตลอดจนการใช้ทางศึกษารวมชาติด้วยตนเองในการปลูกเร้าความตระหนักรู้ในตัวผู้เยี่ยมชม (ให้ความรู้สึกว่ายิ่งเดินเข้าไปในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้สัก ๆ เข้าไปจะพบเจอกับอะไรหรือมีอะไรอยู่ด้านใน) ด้านเนื้อหาข้อมูลสวนสาธารณะฯ แห่งนี้มีทั้งแหล่งที่มาของข้อมูล มีการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผนวกกับเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับชุมชนถ่ายทอดออกมาให้ผู้เยี่ยมชมได้รับรู้และรับทราบ สวนสาธารณะฯ แห่งนี้ให้ความสำคัญกับบริบทของพื้นที่สังคมวัฒนธรรมและธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้นทางสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับความจริงแท้ในบริบทต่าง ๆ ทั้งด้านพื้นที่สังเกตได้จากแหล่งสวนพฤกษชาติที่ทางกรมป่าไม้ได้จัดแหล่งให้คงไว้ซึ่งความจริงแท้ของพื้นที่มากที่สุด ตลอดจนสื่อและแหล่งที่ถูกต้องออกมาเพื่อสื่อความหมายเชิงนิเวศนั้น ทางสวนสาธารณะฯ ออกแบบโดยใช้วัสดุที่คงทนโดยการติดตั้งถาวรเพื่อความยั่งยืน ตลอดจนเน้นความเป็นองค์รวมของข้อมูลท้ายที่สุดเนื้อหาการสื่อความหมายเชิงนิเวศของสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ยังมีการวิจัยเนื้อหาด้านธรรมชาติวิทยาเพื่อความถูกต้อง แม่นยำของเนื้อหา ก่อนจะทำการสื่อความหมายเชิงนิเวศออกสู่สายตาผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายตามที่ธนิก เลิศชาญฤทธิ (2554) ได้ให้ข้อมูลไว้ ผลการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลทำให้พบว่าสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แห่งนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งรูปแบบ การจัดการแหล่ง ตลอดจนสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศได้ครบ ทั้ง

3 ประการ อันได้แก่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน และเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ทั้งนี้สื่อและแหล่งเรียนรู้บางประเภทยังมีการชำรุดทำให้ขาดความต่อเนื่องในการสื่อความหมาย ตลอดจนการจัดการในส่วนอื่น ๆ อาทิ การบริการห้องน้ำ การรักษาความปลอดภัย ฯลฯ ยังคงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการสื่อความหมาย ณ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ให้มีความสมบูรณ์และมีความยั่งยืนสืบไป

5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการสื่อความหมายเชิงนิเวศ “สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์” ในครั้งถัดไปผู้วิจัยมีทรรศนะเกี่ยวกับการดำเนินการในครั้งถัดไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งถัดไปอาจมีการกำหนดกลุ่มประชากรโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง อาทิ อายุ ระดับการศึกษา หรืออาจสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าของพื้นที่ เป็นต้น
2. การศึกษาวิจัยครั้งถัดไปในประเด็นการสื่อความหมายเชิงนิเวศควรมีการศึกษาในประเด็นอื่น ๆ บ้าง ที่นอกเหนือจากประเด็นรูปแบบ วิธีการและวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายเชิงนิเวศ
3. การศึกษาวิจัยครั้งถัดไปในประเด็นการสื่อความหมาย อาจเจาะลึกไปที่ประเด็นการมีส่วนร่วมของแหล่งกับชุมชน

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- ธนิก เลิศชาญฤทธิ. 2554. การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- สมชัย เบญจชัย.(2549. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตร “การบริหารจัดการป่าไม้ชุมชนและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2549.
- สำนักงานอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2555. การสื่อความหมายธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.).
- สำนักงานอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2555. รูปแบบการสื่อความหมาย. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.).

บทความในวารสารวิชาการ

- ประภาพร ยางประยงค์ และ สุรรัตน์ ช่วยมณี. 2559. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวถ้ำภูผาเพชร จังหวัดสตูล. วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ, 7(13),56-70.

วิทยานิพนธ์

- บุณฑริก ผลบุญเจริญชัย. 2553. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, วิทยาศาสตร์การกีฬา
- ศิวพร ครอบวรกุล. 2554. การจัดการสื่อความ กรณีศึกษา อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารงานวัฒนธรรม.
- ศิโรรัตน์ ศิริเพ็ญ. 2559. กลวิธีการสื่อความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้บริโภคในบทโฆษณาที่อยู่อาศัยทางโทรทัศน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์ ภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กัญญ์สิริ จันท์เจริญ. (ม.ป.ป.). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2564, จาก https://www.ict.up.ac.th/surinthips/ResearchMethodology_2554
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). สรุปแนวทางการจัดเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562, จาก https://chainat.mots.go.th/download/article/article_20201117100036.pdf
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2562, จาก <https://thai.tourismthailand.org>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). ประเภทของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564, จาก http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/userfiles/files/Tourism.pdf
- ทริปไทยแลนด์. (ม.ป.ป.). ประวัติสวนศรีนครเขื่อนขันธ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2563, จาก <https://triph.com/%>
- ทัศนคติ. 2552. ความหมายของทัศนคติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2564, จาก <http://phatrsa.blogspot.com/2010/01/attitude.html>
- ทัศนคติ. 2552. วัตถุประสงค์ของทัศนคติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2564, จาก <http://phatrsa.blogspot.com/2010/01/attitude.html>
- ทัศนคติ. 2552. ประเภทของทัศนคติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2564, จาก <http://phatrsa.blogspot.com/2010/01/attitude.html>
- บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัด มหาชน. 2564. ประวัติความเป็นมา. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.suansri-bangkok.com/th/home/bangkok.com/th/home/lesson3bangkachao.com/th/home/lesson3/>
- บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัด มหาชน. 2564. เรียนรู้การฟื้นฟูป่าเชิงนิเวศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.suansri-bangkok.com/th/home/lesson28>
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. 2548. สอนพฤษศาสตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book=29&chap=5&page=t29-5-infodetail01.html>
- เมืองไทยประกันชีวิต. (ม.ป.พ.). สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.lovemuangthai.com>

- ราณี อีสัยกุล. 2559. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้เชิงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2562, จาก <http://sms.stou.ac.th/?p=1554&lang>
- วิธีดำเนินงานวิจัย. (ม.ป.ป). ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564, จาก http://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2013/12/7_-_E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97_3_method.pdf
- สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ. (ม.ป.ป.). ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2562, จาก <http://samutprakan.mol.go.th/node/55>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2563, จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/785-file.pdf>
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2546. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, จาก <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=27&chap=3&page=chap3.htm>
- องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ. 2546. ความหมายของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2562, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.
- องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ. 2546. วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2564, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.
- องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ. 2546. รูปแบบของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>.

ภาษาต่างประเทศ

- Buckley Ralph. 199. Eco-tourism. Retrieved on 22 September 2021, from <http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK27/chapter3/t27-3-l1.htm>
- ICOMOS. 2007. The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Site – Proposed Final Draft. 10 April 2007. Nara: ICOMOS.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยออกแบบชุดคำถามจากวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย (ธนิก เลิศชาญฤทธิ, 2554)

ประเด็น	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล
1. คำถามทั่วไป	1.1 ท่านได้เลือกเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้กับบุคคลใด 1.2 ท่านได้เลือกเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ช่วงเวลาใด 1.3 ท่านได้เลือกเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ด้วยวิธีการใด	ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์
2 คำถามเชิงลึกประเด็นวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์	2.1 ท่านได้เลือกเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้ ด้วยวัตถุประสงค์ใดเป็นสำคัญ (1. เพื่อความรู้และความเข้าใจ 2. เพื่อความบันเทิงและความเพลิดเพลิน 3. เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน) 2.2 ท่านประทับใจหรือไม่ประทับใจสื่อ แหล่ง หรือสิ่งใดภายในสวน - สาธารณะฯ แห่งนี้ 2.3 ท่านคาดหวังที่จะเห็นหรือต้องการให้มีการปรับปรุงการจัดการใดในสวนสาธารณะฯ แห่งนี้	ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประเด็น	คำถาม	ผู้ให้ข้อมูล
<p>1. ทักษะคดีของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการการสื่อความหมาย</p>	<p>1.1 วัตถุประสงค์ของผู้เยี่ยมชมในการเดินทางมายังสวนสาธารณะฯ แห่งนี้</p> <p>1.2 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของป้ายสื่อความหมาย</p> <p>1.3 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของป้ายสื่อความหมาย</p> <p>1.4 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของป้ายสื่อความหมาย</p> <p>1.5 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของนิทรรศการกลางแจ้ง</p> <p>1.6 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของนิทรรศการกลางแจ้ง</p> <p>1.7 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของนิทรรศการกลางแจ้ง</p> <p>1.8 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางกรีนฟูป่าเชิงนิเวศ</p> <p>1.9 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางกรีนฟูป่าเชิงนิเวศ</p>	<p>ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติ</p> <p>ศรินครเชื่อนพันธ์</p>

ประเด็น (ต่อ)	คำถาม (ต่อ)	ผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)
<p>1. ทักษะคิดของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการการสื่อความหมาย</p>	<p>1.10 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางการบินฟูป่าเชิงนิเวศ</p> <p>1.11 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค</p> <p>1.12 การสร้างควมบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค</p> <p>1.13 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางจักรยานเพื่อเรียนรู้ป่าสามยุค</p> <p>1.14 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ</p> <p>1.15 การสร้างควมบันเทิงและความเพลิดเพลินของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ</p> <p>1.16 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของเส้นทางรถเข็นชมธรรมชาติ</p> <p>1.17 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของหอยทาก</p>	<p>ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์</p>

ประเด็น (ต่อ)	คำถาม (ต่อ)	ผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)
1. ทักษะคิดของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการการสื่อความหมาย	<p>1.18 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของหอชมนก</p> <p>1.19 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของหอชมนก</p> <p>1.20 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของสะพานเชื่อมชั้นมรรคา</p> <p>1.21 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของสะพานเชื่อมชั้นมรรคา</p> <p>1.22 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของสะพานเชื่อมชั้นมรรคา</p> <p>1.23 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเชิงนิเวศของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว</p> <p>1.24 การสร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว</p> <p>1.25 การสร้างความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว</p>	ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์

ประเด็น (ต่อ)	คำถาม (ต่อ)	ผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)
<p>2. ทักษะของผู้เยี่ยมชมที่มีต่อการจัดการสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์</p>	<p>2.1 ท่านมีความพึงพอใจในการจัดบริการห้องน้ำของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ระดับใด</p> <p>2.2 ท่านมีความพึงพอใจในการจัดบริการถังขยะและความสะอาดของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ระดับใด</p> <p>2.3 ท่านมีความพึงพอใจในเรื่องการการจัดการรักษาความปลอดภัยใน สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ระดับใด</p> <p>2.4 ท่านมีความพึงพอใจในการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ที่จอดรถ ร้านสะดวกซื้อนอกแหล่งของสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ระดับใด</p> <p>2.5 หลังจากท่านได้มาเยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์แล้ว ท่านคิดว่าท่านได้รับสิ่งใดกลับไปจากแหล่งมากที่สุด</p> <p>2.6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p>	<p>ผู้เยี่ยมชมสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์</p>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ พดด้วง จำปาทอง
วุฒิการศึกษา ปีการศึกษา 2560: ศิลปศาสตรบัณฑิต
(การจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลงานทางวิชาการ

พดด้วง จำปาทอง และดุสิต อธิณัฐวัฒน์. 2564. การสื่อความหมายแบบออนไลน์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาเฟซบุ๊ก สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์. ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 20. วันที่ 27 ธันวาคม 2564. ผ่านระบบการประชุมทางไกล. สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.